

**ICSAS
1st INTERNATIONAL
CONFERENCE ON
HISTORY**

**September 19 - 21, 2025
IZMIR**

ICSAS ACADEMY

www.icsasconferences.org

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HISTORY
September 19 - 21, 2025
Izmir

Edited By
Prof. Dr. Sevinj Seyidova

ORGANIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES

TURKEY – Azerbaijan – Lebanon- Amman- Kuwait- Egypt- Saudi Arabia- Algeria- China-
Kazakhstan- South Korea- ingapore- Japan-

PRESENTATION

Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION

More than 50 % of paper are presented by participants from maintained countries.
2 papers from Turkey and 18 paper from other countries.

Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an
"official assignment letter"

LANGUAGES

Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Prof. Dr. Başak Hanedan
Prof. Dr. Hajar Huseynova
Prof. Dr. Dwi Sulisworo
Prof. Zain Musa
Prof. Dr. Sameer Jain
Prof. Yakup Babayev
Prof. Dr. Suyatno
Prof. Dr. Hasan Akan
Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi
Assoc. Prof. Dr. Yeliz Çakır Sahilli
Assoc. Prof. Dr. Berna Koçak
Assoc. Prof. Dr. Dhesi Ari Astuti
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Aydın
Assoc. Prof. Dody Hartanto
Assoc. Prof. Dr. Rungchacadaporn
Assoc. Prof. Nazile Abdullazade
Assoc. Prof. Dr. Feran Aşur
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti
Assoc. Prof. Ivaylo Staykov
Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari
Assoc. Prof. Dr. Yasemin Taş
Assoc. Prof. Dr. Yegana Qəhrəmanova
Assoc. Prof. Dr. Bülent Işık
Assoc. Prof. Dr. Nurkan Yılmaz
Assoc. Prof. Dr. Sevrə Fırıncioğulları
Assist. Prof. İhwan Ghazali
Assist. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərifxan oğlu
Assist. Prof. Dr. Mahruki Dovlatzade
Assist. Prof. Dr. Naci Büyükkaracığan
Assist. Prof. Dr. Songül ATAĞ
Lecturer Mehmet Nuri Ödük
Dr. Fatih İ. Kurşunmaden
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heydarlou
Dr. Dadash Mehravari
Dr. Gültekin Gürçay
Dr. Aynur Əliyeva
Dr. Amaneh Manafidizaji

All rights of this book belong to Academy Global Publishing House

Without permission can't be duplicate or copied.

Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

Academy Conference–2025 ©

Issued: 15.10. 2025

ISBN: 978-625-5694-30-0

Scientific & Review Committee

Prof. Dr. Hülya Çiçek – Türkiye
Prof. Dr. Emine Koca – Türkiye
Prof. Dr. Fatma Koç – Türkiye
Prof. Dr. Valide Paşayeva - Türkiye
Prof. Dr. Ali Bilgili - Türkiye
Prof. Dr. Naile Bilgili - Türkiye
Prof. Dr. Başak Hanedan – Türkiye
Prof. Dr. Aysel Güven - Türkiye
Prof. Dr. Bülent Kurtişoğlu – Türkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi Sulisworo – Indonesia
Prof. Dr. Natalia Latygina – Ukraina
Prof. Dr. Yunir Abdrahimov – Russia
Prof. Muntazir Mehdi – Pakistan
Prof. Dr. T.Venkat Narayana Rao – India
Prof. Dr. İzzet Gümüş – Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Bayram – Türkiye
Prof. Dr. Saim Zeki Bostan – Türkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Prof. Yakup Babayev - Azerbaijan
Prof. Dr. Suyatno – Indonesia
Prof. Dr. Zain Musa – Cambodia
Prof. Dr. Sameer Jain – India
Prof. Mehdi Mohammadzade – Iran
Prof. Dr. Hasan Akan – Türkiye
Prof. Dr. Ika Maryani - Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Yeliz Çakır Sahilli - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Berna Koçak - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dhesi Ari Astuti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Aydın - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Feran Aşur – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Yasemin Taş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Bülent Işık - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nurkan Yılmaz - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sevrâ Fırıncıoğulları - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet Aydın – Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat Baran - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom Hamroeva - Özbekistan
Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari – İran
Assoc. Prof. Ivaylo Staykov - Bulgaristan
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit Ayata – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Həmzə Əliyev - Azərbaycan
Assoc. Prof. Dr. Okan Sarıgöz – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda Bozkurt – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet Topal – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep Gupta – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel Parlak – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İslamoğlu – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azərbaycan
Assoc. Prof. Dr. Yeganə Qəhrəmanova – Azərbaycan
Assoc. Prof. Ali Vandshoari - İran
Assist. Prof. Dr. Göksel Ulay – Türkiye
Assist. Prof. K. R. Padma – India
Assist. Prof. Dr. Omid Afghan - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan Alanazi - Saudi Arabia
Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich Altayev - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi Bayero – Nigeria
Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif Fakheer - Jordania
Assist. Prof. Dr. Dody Hartanto - Indonesia
Assist. Prof. Dr. Ihwan Ghazali - Malaysia
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini Heyladou – İran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İmangalieva - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşulı Jaylıbay - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli Juraev – Özbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas Kalibaeva – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour Kamel – Algeria
Assist. Prof. Dr. Alia R. Masalimova - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amanbay Moldibaev - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. Sarsekenova - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bhumika Sharma - India
Assist. Prof. Dr. Gulşat Şugaeva – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. K.A. Tleubergenova - Kazakhstan

Assist. Prof. Dr. Cholpon Toktosunova – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh Tuan – Vietnam
Assist. Prof. Dr. Songül Atak - Türkiye
Assist. Prof. Dr. Botagul Turgunbaeva - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan Tursunaliyeva - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang Zitong – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira Abndirasulova – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Murat Genç – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva Balciuniene – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem Avan – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərəfxan oğlu - Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Mahrux Dovlatzade – Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Naci Büyükkaracığan – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Raihan Yusoph – Philippines
Dr. Que-Nhu Duong - Vietnam
Dr. Fatih İ. Kurşunmaden – Türkiye
Dr. Mehmet Nuri Ödük – Türkiye
Dr. Ayşe Baran - Türkiye
Dr. Dadash Mehravari – Iran
Dr. Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Dr. Sonali Malhotra – India
Dr. Amaneh Manafidizaji - Iran

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : E-16710634-03-903.07.02-2300384284
Konu : Doç.Dr.Elif AKPINAR
KÜLEKÇİ'nin Görevlendirilmesi

01.12.2023

MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 29.11.2023 tarihli ve E-53120705-000-2300381989 sayılı belge.

Fakülteniz Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğretim üyelerinden Doç.Dr.Elif AKPINAR KÜLEKÇİ'nin, Yükseköğretim Genel Kurulunun 15.06.2023 tarihli, 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı gereğince Doçentlik Başvuru Şartlarında bulunan ve doçent olacak adaylardan istenen "Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde resmi olarak görevlendirilmiş üniversite akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur." maddesi gereğince, Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz ve gündeliksiz olarak görevlendirilmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ömer ÇOMAKLI
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 87c7a395-d4b6-4f7a-abc6-5dee8674e3d1
Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2311023
Elektronik Ağ: www.atauni.edu.tr
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ataturk-universitesi-ebys>

Bilgi: Mehmet KOÇ
Faks: +90 442 2361014
E-Posta: personel@atauni.edu.tr

ICSAS ACADEMY
Education - Publication - Conferences – Exhibitions
September 19 - 21, 2025
IZMIR

Kongre Bağlantı Linki :

Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/88571518350?pwd=fOYazCWBmbAiWrHygjKSjkbbSvotfd.1>

Meeting ID: 885 7151 8350

Passcode: 202224

ÖNEMLİ AÇIKLAMA (Lütfen okuyunuz)

- ZOOM bağlantısı için yukarıda verilen bağlantıyı veya yine yukarıda verilen giriş bilgilerini kullanabilirsiniz.
- **Oturum içerisinde en KIDEMLİ olan moderatör olarak seçilir. Moderatörün oturum düzenini gözetmesi, akademisyen adaylarını yönlendirmesi beklenmektedir.**
- Oturuma bağlanmadan önce Salon numaranızı adınızın önüne aşağıdaki gibi ekleyiniz. Bu sayede kongre açılışında beklemeden oturumlarınıza gönderilebileceksiniz. Ör. 5 Ahmet Ahmetoglu
- **Sunum süresi 10 dakikadır. Bu sürenin aşılmasını moderatörler temin edecektir.**
- Sunum sonrası 5 dakikayı geçmeyen soru-cevap, tartışma süresi verilmektedir.
- **Sunumlar TÜRKÇE veya İNGİLİZCE yapılabilmektedir.**
- Kameralar, oturum süresince toplam % 70 oranında açık olmak zorundadır.
- **Sunum yapan katılımcının kamerası açık olmak zorundadır.**
- Sunum yapmak zorunludur. **Herhangi bir nedenle sunum yapmamış olan katılımcıya sertifika verilmesi ve çalışmasının yayınlanması söz konusu olamaz.**
- Katılımcı, kendi oturumda, oturum bitene kadar bulunmak zorundadır.
- Katılımcıların kendi oturumları dışındaki oturumlara katılma zorunluluğu yoktur.
- ZOOM platformunun kapasite sınırı nedeniyle, DİNLEYİCİ, sadece kapasite izin verdiği sürece kabul edilebilmektedir.
- **SADECE ÇALIŞMADA YAZAR OLARAK GEÇEN KİŞİLER SUNUM YAPABİLİR !**

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Asst. Prof. PhD, Fatma Cavus Yonar	1	BIBLIOMETRIC TRENDS IN AI-BASED FORENSIC DNA MIXTURE INTERPRETATION	Asst. Prof. PhD, Fatma Cavus Yonar MSc, Sena Kadem
		2	FROM FORENSIC GENETICS TO CLINICAL BIOMARKERS: ncSTR PROFILING IN BREAST CANCER	Asst. Prof. PhD, Fatma Cavus Yonar
		3	ORGAN-SPECİFİC DİSTRİBÜTİON OF AMİNO ACİDS AND TRACE ELEMENTS İN VERBASCUM TUNA-EKİMİ: A PHYTOCHEMİCAL AND PHARMACOLOGİCAL PERSPECTİVE	Assist. Prof. Dr. SAMED ŞİMŞEK PhD Student TUĞÇE VAROL
		4	THE STRUCTURAL ANALYSIS OF MARINE PEPTIDES AND INVESTIGATION OF THE BETA GLUCOSIDASE ACTIVITY OF THEIR SEQUENTIAL PEPTID FRAGMENTS	Doç. Dr. Sibel AVUNDUK Dr. Burcu OMUZBÜKEN Prof. Dr. Aslı KAÇAR
		5	INVESTIGATION OF POLLUTION LEVELS IN AGRICULTURAL LANDS OF MARDİN PROVINCE DUE TO TRAFFIC AND AGRICULTURAL ACTIVITIES THROUGH SOIL SAMPLING	Yüksek Lisans Öğrencisi Hüseyin GÜDER Doç. Dr. İbrahim KOÇ
		6	SESELİ RESİNOSUM'DA (APIACEAE) ERKEK GAMETOFİT GELİŞİMİ	Dr. Öğr. Üyesi Hanife İRİS
		7	DURHAM CİHAZI KULLANILARAK GERÇEKLEŞEN AEROPALİNOLOJİK ÇALIŞMALARIN YER ALDIĞI TEZLER: 2000-2025 LİTERATÜR TARAMASI	Dr. Öğr. Üyesi Hanife İRİS
		8		

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Asst. Prof. Dr. SURE KÖME	1	DYNAMICAL BEHAVIOR OF A DISCRETE FRACTIONAL PREDATOR–PREY SYSTEM WITH INTRASPECIFIC COMPETITION	Asst. Prof. Dr. SURE KÖME
		2	GEOMETRIC PROPERTIES OF PARA-KENMOTSU MANIFOLDS ADMITTING -RICCI-BOURGUIGNON SOLITONS	DOÇ. DR. TUĞBA MERT PROF. DR. MEHMET ATÇEKEN
		3	SIGNIFICANT RESULTS ON PSEUDOPARALLEL PARA-KENMOTSU MANIFOLDS WITH RESPECT TO THE - CURVATURE TENSOR	DOÇ. DR. TUĞBA MERT PROF. DR. MEHMET ATÇEKEN
		4	TOPSIS METHOD BASED ON HYBRID AHP-ENTROPY WEIGHTING IN SPHERICAL FUZZY SETS AND ITS APPLICATION	Begüm TAÇKIN Assist. Prof. Dr. Elif GÜNER Prof. Dr. Halis AYGÜN
		5	MATEMATİK ALAN BECERİLERİNİN GENEL MATEMATİK BAŞARISINI AÇIKLAMADAKİ ROLÜ: MTK VE REGRESYON TEMELLİ BİR İNCELEME	Uzman, Simge CEYLAN Uzman, Yasemin YARDIM Prof. Dr. Tahsin Oğuz BAŞOKÇU
		6	AN ENHANCED MEREC-COPRAS METHOD BASED ON COMPLEX SPHERICAL FUZZY SETS AND ITS APPLICATION IN HEALTHCARE	Ravza Nur TÜRKDOĞDU Şevval Büşra SEYMENBAŞI Assist. Prof. Dr. Elif GÜNER Prof. Dr. Halis AYGÜN
		7	APPROXIMATION AND DERIVATIVE PROPERTIES OF A GENERALIZED BERNSTEIN OPERATOR: ANALYTICAL AND COMPUTATIONAL INVESTIGATIONS	Assoc. Prof. Dr.,NAZMIYE GONUL BILGIN PhD Student,EMINE GUVEN
		8	CHROMATIC ZAGREB INDEX OF ZERO DIVISOR GRAPHS	Assistant Professor, ÖZGE ÇOLAKOĞLU

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HISTORY September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Seyidova Sevinc Mammad Kızı	1	The Role of Islam in the Middle East Policies of European Powers: A Historical Perspective	Farida Allahverdiyeva
		2	ANTİK DÖNEM SİKKELERİNDE ATLET YANSILARI	Öğr. Gör. Dr. ERTAN ŞEHİT
		3	KÜÇÜK MENDERES HAVZASI'NDA KIRSAL ENDÜSTRİYEL MİRAS ENVANTER VE HARİTALANDIRMA	Doç. Dr Olcay Pullukçuoğlu Yapucu Prof Dr. Aylin Ü. Erdem Otman Dr İbrahim Hamaloğlu Dr Yasin Özdemir Prof Dr Cihan Özgün
		4	TURKEY'S POSITION ON THE RESOLUTION OF THE ARMENIA-AZERBAIJAN NAGORNO-KARABAKH CONFLICT	Prof. Seyidova Sevinc Mammad Kızı

ICSAS 1 ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MARRIAGE AND FAMILY THERAPY SEPTEMBER 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Doç. Dr. Sait Yıldırım	1	PROBLEMS EXPERIENCED IN MARRIAGE ACCORDING TO CLIENTS AND SOLUTION SUGGESTIONS: THE ORDU EXAMPLE (2018-2025)	Yeşim GÜR GÖL
		2	SÜRDÜRÜLEBİLİR EVLİLİK İÇİN EŞ SEÇME VE İSTEME SÜRECİNDE ORUCUN ÖNEMİ	Doç. Dr. SEZAI BEKDEMİR
		3	SOSYAL MEDYA VE EVLİLİK ALGILARI	Yüksek Lisans Öğrencisi, SÜMEYYE ÜSTÜN ALKAN
		4	MEDIATION AND COUNSELLING IN MUSLIM FAMILIES IN THE ENGLAND (THE EXAMPLE OF THE ISLAMIC SHARIA COUNCIL)	Associate Professor Yusuf EŞİT
		5	YAPISAL AİLE TERAPİSİ KURAMI PERSPEKTİFİNDEN “DANGAL” FİLMİNİN ANALİZİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, Kübra UÇARSU
		6	DİJİTAL BAĞIMLILIK ÖZELİNDE TİKTOK UYGULAMASININ ZAMAN YÖNETİMİ VE İLİŞKİ DOYUMU AÇISINDAN EVLİLİKTEKİ ÇATIŞMA DİNAMİKLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	Doç. Dr. Sait Yıldırım
		7	MEVCUT AİLE YAPISINDA YAŞANAN SORUNLARIN X VE Y KUŞAĞI KADINLAR TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: AZERBAIJAN GADABAY KENTİ ÖRNEĞİ	Doç. Dr. Sait Yıldırım Lisans Öğrencisi Ayan Öliyeve
		8	EVLİLİKTE ALDATMA OLGUSU: NEDENLERİ, TÜRLERİ, VE SONUÇLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	Yüksek Lisans Öğrencisi, YASEMİN SEVDE KÖKÇÜ Prof.Dr. HASAN HÜSEYİN TAYLAN
		9	FAMILY COUNSELING and ETHICS	GÜL KARAHAN ÇOBAN, Ph.D.

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assoc. Prof. Dr. Noura Al-Harbi	1	VIRTUAL BIOLOGY LABORATORY FOR ENHANCED STUDENT LEARNING	Dr. Nurul Huda Dr. Amirul Faizal
		2	INTEGRATING ONLINE LABORATORIES INTO SECONDARY BIOLOGY EDUCATION IN KAZAKHSTAN	Ayan Mukhtar Zhanar Bektemir Dinara Sadykova
		3	BIOLOGICALLY INSPIRED REACTIVE AGENT MODELING USING X-MACHINES	Dimitrios Papadopoulos Elena Nikolaidis Yannis Christodoulou
		4	CRYPTOGENIC FRESHWATER FISH BIODIVERSITY IN BANGLADESH	Dr. Md. Hasan Dr. Kamal Uddin Md. Tarek Hossain
		5	UNIFIED MODELS IN GENOME REARRANGEMENT AND SORTING PRIMITIVES IN BIOINFORMATICS	Dr. Anil Kumar Assis. Prof. Dr. Priya Sharma Rohit Singh
		6	MOLECULAR IDENTIFICATION AND DIVERSITY ASSESSMENT OF AGRICULTURAL PESTS USING DNA BARCODING	Dr. Saud Al-Mutairi Faisal Al-Qahtani Assoc. Prof. Dr. Noura Al-Harbi
		7	ADVANCED MICROFLUIDIC TECHNIQUES FOR BIOMEDICAL AND BIOHEALTH APPLICATIONS	Dr. Zahra Roudsari Dr. Nima Etemad
		8	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF INTERPROFESSIONAL SIMULATION TRAINING ON COLLABORATIVE SKILLS AMONG HEALTHCARE UNDERGRADUATES	Assoc. Prof. Dr. L. Thompson Ramirez, Lec. N. KhamaI
		9	SUSTAINABLE POULTRY FEED FORMULATIONS BASED ON ALTERNATIVE ENERGY SOURCES	Dr. Chinedu Okoro Ifeyanyi Nwosu Ngozi Eze

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Hiroshi Takeda	1	DIFFERENTIATION OF GENE EXPRESSION PROFILES IN LIVER AND KIDNEY TISSUES OF PIGS	Assoc. Pro. Dr. Sergey Sokolova
		2	DECISION TREES FOR PREDICTING RISK OF MORTALITY USING ROUTINELY COLLECTED DATA	Dr. Emily Carter Dr. James Walker Dr. Michael Thompson
		3	SELENIUM LEVELS IN AGRICULTURAL SOILS AND CROPS OF THE BALKAN REGION	Mila Stefanovic Dragan Kovacevic
		4	MODELING THE COMPLEX INTERACTIONS BETWEEN miRNA DYSREGULATION AND BREAST CANCER PROGRESSION	Dr. Neda Karimi Assoc. Prof. Dr. Pardis Mousavi
		5	MODELING THE COMPLEX RELATIONSHIP BETWEEN miRNA DYSREGULATION AND BREAST CANCER PROGRESSION	Dr. Olufemi Adewale Dr. Chinedu Okoro
		6	PRELIMINARY ANALYSIS OF REAL-TIME HAND MOVEMENT RECOGNITION FOR UPPER-LIMB PROSTHETICS BASED ON ELECTROMYOGRAPHIC SIGNALS	Assoc. Prof. Dr. Hiroshi Takeda Assist. Prof. Dr. Maria Gonzalez Lec. Ahmed El-Sayed Dr. Jonathan Clarke
		7	ADVANCED SIMULATION PLATFORM FOR MEDICAL IMAGE FUSION AND LEARNING	Assoc. Prof. Dr. Beatriz Oliveira, Assis. Prof. Dr. Inês Soares, Miguel A. Duarte
		8	MICROFLUIDIC SYSTEMS FOR ADVANCED BIOMEDICAL ENGINEERING APPLICATIONS	Arman Khalili Assist. Prof. Dr. Laleh Moradi Lec. Sahar Nematpour

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assoc. Prof. Dr. Samira Bensalem	1	IMPACT OF INTEGRATED REHABILITATION STRATEGIES ON FUNCTIONAL RECOVERY AND FALL PREVENTION FOLLOWING HIP FRACTURE SURGERY IN CLINICAL PRACTICE	Assoc. Prof. Dr. N. Papadopoulos Assis. Prof. Dr. E. Kallergi Lec. M. Vassilakis
		2	INVESTIGATION OF OCCUPATIONAL STRESS AND BURNOUT AMONG MEDICAL STAFF IN A NORTH AFRICAN UNIVERSITY HOSPITAL	Assoc. Prof. Dr. Samira Bensalem Assist. Prof. Dr. Yacine Meddour
		3	THE IMPACT OF LOW-INTENSITY BALANCE EXERCISE ON MUSCLE STRENGTH, MOBILITY, AND WELL-BEING IN OLDER ADULTS UNDERGOING HEMODIALYSIS	Chia-Ling Huang Assis. Prof. Dr. Wei-Ting Lin Hsin-Yu Chang Kuo-Jen Tsai
		4	KNOWLEDGE, ATTITUDE AND PRACTICE OF EXPECTANT MOTHERS TOWARD MATERNAL HEALTH SERVICES AT GOVERNMENT HOSPITALS IN ADEN CITY	Assoc. Prof. Dr. Samir Al-Mahdi Khaled N. Al-Saqqaf Amal M. Al-Harazi
		5	CHALLENGES AND ENABLERS IN ACCESSING CHILDHOOD IMMUNIZATION SERVICES AMONG UNREGISTERED MIGRANT FAMILIES IN EASTERN INDONESIA: A QUALITATIVE STUDY	Assoc. Prof. Dr. Putri Anindya Santoso Mohammad Rizal Fauzi Lec. Siti Rahmah Hidayat
		6	INTERDISCIPLINARY COLLABORATION IN PALLIATIVE CARE SYSTEMS ACROSS URBAN AND RURAL AREAS	Dr. A. Kovács Lec. S. Thompson Assis. Prof. Dr. H. Berger
		7	EVALUATING THE PHYSIOLOGICAL AND PSYCHOLOGICAL STRESSORS AND COPING MECHANISMS IN HEMODIALYSIS PATIENTS	Assoc. Prof. Dr. Leila M. Hassan Reem A. Al-Farhan Assis. Prof. Dr. Omar S. Rahman Lec. Nour T. Aziz

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assis. Prof. Dr. Laura Jensen,	1	OPTIMIZING RESOURCE ALLOCATION IN DYNAMIC NETWORKS USING HEURISTIC METHODS	Assoc. Prof. Dr. Elena Vasilev, Pavel Korolenko, Dr. Matteo Ricci
		2	DEEP LEARNING-DRIVEN ANALYSIS FOR EARLY DETECTION OF CROP STRESS	Lec. Amina Koulibaly, Dr. Jonathan Reese
		3	INTELLIGENT DECISION-MAKING IN ORGANIZATIONAL STRATEGIES USING FUZZY LOGIC	Assis. Prof. Dr. Laura Jensen, Thomas Gruber, Sebastian Meyer
		4	ADAPTIVE STOCHASTIC GRADIENT METHODS FOR NON-CONVEX OPTIMIZATION	Assoc. Prof. Dr. Emil Dubois, Jae-Hyun Lee
		5	COSMIC INFLATION AND THE ROLE OF QUANTUM VACUUM FLUCTUATIONS	Lec. Amir Rahimi
		6	EXTENDED RÉNYI ENTROPY AND APPLICATIONS IN COMPLEX SYSTEMS	Assis. Prof. Dr. Carla M. Silva, Dr. José F. Romero, Miguel A. Torres, Ana L. Hernández
		7	EXACT ANALYTICAL SOLUTION OF THIRD ORDER NONLINEAR DIFFERENTIAL EQUATIONS Authors:	Assoc. Prof. Dr. Farid Alimov,
			APPLICATION OF MULTIVARIATE REGRESSION MODELS FOR ECONOMIC TREND PREDICTION: ANALYZING THE IMPACT OF ENERGY PRICES, NATIONAL OUTPUT, AND GDP GROWTH	Dr. Ravi K. Menon, Assoc. Prof. Dr. Leila Hassan, Aria Feroz
		8	ADVANCED SPATIAL INTERPOLATION USING HIERARCHICAL INVERSE DISTANCE WEIGHTING FOR COMPLEX GEOSPATIAL CLASSIFICATION	Assis. Prof. Dr. Karim Ben Salem, Olivier Tremblay, Prof. Dr. Marie-Claire Dubois, Dr. Lucien Gagnon

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON MATHEMATIC September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Assoc. Prof. Dr. Leila Haddad,	1	ADVANCED FOURIER METHODS IN QUANTUM SIGNAL PROCESSING	Liam O'Connor, Dr. Esi K. Mensah, Theo van Dijk
		2	TOPOLOGICAL ANALYSIS OF NONLINEAR DYNAMICAL SYSTEMS	Haruto Nakamura, Assis. Prof. Dr. Priya S. Nair
		3	MATHEMATICAL FOUNDATIONS OF DEEP REINFORCEMENT LEARNING	Dr. Arjun V. Reddy
		4	MESHLESS TECHNIQUES FOR 3D WAVE PROPAGATION IN COMPLEX MEDIA	Prof. Dr. Farid Al-Husseini, Dr. Samir Khadem
		5	EXPLORING THE EFFECTS OF URBANIZATION ON VECTOR-BORNE DISEASES: A SPATIO-TEMPORAL STUDY	Assoc. Prof. Dr. Leila Haddad, Ahmed R. Thompson
		6	MODELING THE INFLUENCE OF TEMPERATURE VARIABILITY ON MONSOON PATTERNS IN EASTERN INDIA	Dr. Rajesh Kumar Mehra
		7	ON THE GENERALIZATION OF SALVADORI NUMBERS IN FORMAL POWER SERIES FIELDS	Wiem Gadri
		8	A NOVEL ALGORITHM FOR SOLVING THE EXTENDED Malfatti Problem in non-convex triangles	Lec. Ching-Shuo Chiang

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HISTORY September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Assoc. Prof. Dr. Marat Akhmetov	1	ANCIENT TRADE ROUTES AND CULTURAL EXCHANGE IN ASIA	Assoc. Prof. Dr. Hiroshi Tanaka Prof. Dr. Priya Raghavan Lec. Nguyen Van Long
		2	IMPACT OF COLONIALISM ON SOUTHEAST ASIAN POLITICAL STRUCTURES	Assoc. Prof. Dr. Aisha Rahman Prof. Dr. Somchai Chaiyaporn Dr. David Chen
		3	RELIGIOUS TRANSFORMATIONS IN THE MIDDLE EAST FROM 7TH TO 15TH CENTURY	Prof. Dr. Leila Al-Mansouri Assoc. Prof. Dr. Farhad Rezai Lec. Omar Khalid
		4	HISTORY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN EAST ASIA	Prof. Dr. Min-Joon Park Assoc. Prof. Dr. Ananya Gupta Dr. Chen Wei
		5	REVOLUTIONARY MOVEMENTS IN MODERN CENTRAL ASIA	Assoc. Prof. Dr. Marat Akhmetov Prof. Dr. Dilshod Rasulov Lec. Gulnara Abdiyeva
		6	ART AND ARCHITECTURE IN THE OTTOMAN EMPIRE	Prof. Dr. Leyla Hassan Dr. Samir Al-Khalifa
		7	ENVIRONMENTAL HISTORY AND AGRICULTURAL PRACTICES IN ANCIENT CHINA	Prof. Dr. Li Na Assoc. Prof. Dr. Takeshi Sato Lec. Tran Thi Hoa

ICSAS 1 ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MARRIAGE AND FAMILY THERAPY SEPTEMBER 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assoc. Prof. Dr. Jad Nasser	1	THE IMPACT OF CULTURAL BELIEFS AND TRADITIONAL NORMS ON FAMILY THERAPY OUTCOMES IN MIDDLE EASTERN SOCIETIES	Dr. Kourosh Fattahi Samira Daryaei
		2	INTERGENERATIONAL CONFLICTS, PARENTAL EXPECTATIONS, AND STRATEGIES FOR RESOLUTION IN MARRIAGE AND FAMILY THERAPY	Prof. Dr. Elena Kuznetsova Igor Volkov Anastasia Morozova
		3	THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE, SELF-AWARENESS, AND COPING SKILLS IN IMPROVING MARITAL SATISFACTION AND STABILITY	Assis. Prof. Dr. Aisuluu Tulegenova Yerzhan Akhmetov Bibigul Saparova
		4	PARENTAL STRESS, WORK-LIFE BALANCE, AND THEIR IMPACT ON CHILD DEVELOPMENT AND FAMILY RELATIONSHIPS	Rania Al-Masri Omar Khalaf
		5	ANALYZING COUPLE COMMUNICATION PATTERNS, CONFLICT RESOLUTION TECHNIQUES, AND THERAPEUTIC INTERVENTIONS FOR HEALTHIER RELATIONSHIPS	Huda Nasser
		6	THE INFLUENCE OF RELIGIOUS BELIEFS, SPIRITUALITY, AND PRACTICES ON MARITAL RELATIONSHIPS AND FAMILY DYNAMICS	Dr. Ahmed Salah Dr. Laila Mostafa Nourhan Youssef
		7	MANAGING FINANCIAL STRESS, ECONOMIC PRESSURES, AND RESOURCE ALLOCATION IN FAMILY SYSTEMS THROUGH MARRIAGE AND FAMILY THERAPY	Dr. Hanan Al-Harbi Lec. Dana Al-Mutairi
		8	THE EFFECTS OF TECHNOLOGY, SOCIAL MEDIA, AND DIGITAL COMMUNICATION ON FAMILY INTERACTIONS, COUPLE RELATIONSHIPS, AND THERAPEUTIC OUTCOMES	Mariam Al-Nuaimi Latifa Al-Mazrouei
		9	TRAUMA-INFORMED MARRIAGE COUNSELING: STRATEGIES FOR SUPPORTING FAMILIES EXPERIENCING PSYCHOLOGICAL, EMOTIONAL, AND SOCIAL TRAUMA	Assoc. Prof. Dr. Jad Nasser Dr. Maya Khalil Lec. Rami Bou Saab

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ECONOMICS				
September 19 - 21, 2025 - İzmir				
Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224				
19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Doç. Dr. Suna Muğan Ertuğral	1	THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITALIZATION AND TAX REVENUES: A FOURIER-BASED EMPIRICAL STUDY FOR TÜRKİYE	Assistant Professor Oğuzhan BOZATLI Research Assistant Şeref Can SERİN
		2	Assessing Health Insurance Awareness and Its Correlation with Economic Utilization Among Gujjars and Bakarwals For Seeking Health in Jammu and Kashmir	Iliyas Ahmad Rather Sadam Hussain Pandow Monisa Qadiri
		3	ASYMMETRIC SHOCKS IN INDUSTRIAL PRODUCTION AND ECONOMIC GROWTH: AN EMPIRICAL STUDY ON TURKEY WITHIN THE KALDO-STYLE APPROACH FRAMEWORK	Öğr.Gör.Dr. Atilla ÜNLÜ
		4	FRAGILE SYNCHRONIZATION: GLOBAL, REGIONAL AND COUNTRY-SPECIFIC DYNAMICS OF BUSINESS CYCLE FLUCTUATIONS	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TUNÇ
		5	THE EFFECTS OF WAR ECONOMY ON THE BUDGET: THE CASE OF THE RUSSIA–UKRAINE WAR	Res. Assist. Dr. Ali Fuat URUŞ Dr. Fadime Ayca CEYLAN
		6	ENERJİ VERGİLERİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR UYGULAMA	Dr. Öğr. Üyesi MURAT ALBAYRAK
		7	SILVER ECONOMY PERSPECTIVE: A SECTORAL FOCUS ON SILVER TOURISM	Doç. Dr. Suna Muğan Ertuğral
		8	TURUNCU BAYRAK PROGRAMI İLE GIDA İSRAFININ AZALTILMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM UYGULAMALARI: “TABAĞINI SEN SEÇ” YAKLAŞIMI	Doç. Dr. Suna Muğan Ertuğral

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Gülhan SUADİYE	1	AN ASSESSMENT OF THE FAST MOVING CONSUMER GOODS INDUSTRY	Doktora Öğrencisi Hakan ERTUĞRAL
		2	EVALUATION OF BIOPLASTIC PRODUCTION PROCESSES IN TERMS OF SUSTAINABILITY AND EFFICIENCY USING GABI-BASED LIFE CYCLE ANALYSIS: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH	Chemical Engineer Hakan Ertuğral Computer Engineer Alaeddin Gazi Toprak
		3	DERGİPARK'TA YAYIMLANAN SATIŞ YÖNETİMİ ÇALIŞMALARININ NİTEL ANALİZİ	Dr. Öğr. Üyesi, MUALLA AKÇADAĞ
		4	TÜKETİCİ KARAR SÜREÇLERİNDE NÖROPAZARLAMININ ROLÜ: NÖROFİZYOLOJİK BİR PERSPEKTİF	Öğrt. Görv. Dr. PINAR COŞKUN
		5	VISITOR PERCEPTIONS IN NATIONAL PARKS AND NATURE PARKS IN ANTALYA PROVINCE: A CONTENT ANALYSIS BASED ON TRIPADVISOR REVIEWS	Assistant Professor Hüseyin KELEŞ Lecturer Dr. Güray KARACIL
		6	ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ADVERTISING: PERSONALIZATION, PREDICTIVE ANALYTICS, AND CONSUMER TRUST	PhD Candidate EYLEM ŞENCAN
		7	AI-DRIVEN MARKETING STRATEGIES: FROM CONSUMER INSIGHTS TO SUSTAINABLE ENGAGEMENT	PhD Candidate EYLEM ŞENCAN
		8	FULL-RANGE LEADERSHIP AS A MULTIDIMENSIONAL APPROACH: THE GLOBAL DEVELOPMENT OF THE LITERATURE	Öğretim Görevlisi Doktor, YAŞAR ŞAHİN
		9	ESG REPORTING: GLOBAL COMPLIANCE THROUGH TURKISH SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS (TSRS)	Assoc. Prof. Dr. Gülhan SUADİYE

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Doç. Dr., Ferdi SELİM	1	İMKAN ANLAYIŞININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ (AYNÜLKUDÂT HEMEDÂNÎ, İBN SİNÂ VE GAZÂLÎ’NİN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA)	Rüstem Hacıyev
		2	PLATON’DA EĞİTİM: BİLGİ, ERDEM VE DEVLET İLİŞKİSİ	Yüksek Lisans Öğrencisi NURPERİ TİTİZ
		3	AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE CONCEPTS OF SCIENCE AND IDEOLOGY	Dr. Karani Kağan BADEM
		4	THE CONCEPT OF RACE IN THE CONTEXT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SCIENCE AND IDEOLOGY	Dr. Karani Kağan BADEM
		5	MANTIK FELSEFESİNİN PROBLEMLERİNE YÖNELİK BİR ÇÖZÜMLEME	Doç. Dr. Muhammet Nasih Ece
		6	ANTİNATALİZM: KAVRAMSAL TEMELLER, TARİHSEL GELİŞİM VE FELSEFİ ELEŞTİRİLER	Dr. Öğr. Üyesi Fegani BEYLER
		7	AN EVALUATION OF HAYEK’S CONCEPT OF JUSTICE AND HIS CRITIQUE OF SOCIAL JUSTICE	Doç. Dr., Ferdi SELİM
		8		

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBANİZM September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Habibe ACAR	1	SPATIAL CONFIGURATION TRANSFORMATION OF REPURPOSED TRADITIONAL HOUSES: THE CASE OF TRADITIONAL DWELLINGS IN ALANYA	Metehan DAYI Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHİN Doç. Dr. Tuba Nur OLGUN
		2	ARCHITECTURE AND MODERN LIFE OF PEOPLE	Amina Huseynova
		3	DESIGNING VISITOR ROUTES IN ARCHAEOLOGICAL SITES AS A CONSERVATION STRATEGY	Doç. Dr. Gamze Fahriye PEHLİVAN
		4	THE ROLE OF URBAN LANDSCAPE PLANTS IN THE CONTEXT OF ECOSYSTEM	Research Assistant, RIDVAN TİK
		5	QUALITY IN URBAN SPACE AND ITS EFFECT ON QUALITY OF LIFE	Prof. Dr. Habibe ACAR Assist. Prof. Dr. Aysel YAVUZ Prof. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU
		6	LANDSCAPE POTENTIAL OF PLANT TAXON IN TRABZON URBAN GREEN AREAS	Prof. Dr. Nilgün GÜNEROĞLU Prof. Dr. Habibe ACAR Assist. Prof. Dr. Aysel YAVUZ

ICSAS 5th International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies September 19-21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Doçent, AYŞE SEZER	1	ARTIFICIAL INTELLIGENCE-SUPPORTED CREATIVE DRAWING APPLICATION: ArtinDraw	Doçent, AYŞE SEZER
		2	ELEKTRİK TÜKETİMİ VE FİYATLANDIRMA ÜZERİNE BİR YAPAY SİNİR AĞLARI UYGULAMASI: ABD ÖRNEĞİ	Dr. Öğretim Üyesi, Murat KAPUSUZ Elektrik ve Elektronik Mühendisi, Enes YILMAZER
		3	PREDICTIVE ANALYTICS FOR DEFECT DETECTION IN MANUFACTURING: A DATA-DRIVEN APPROACH USING MACHINE LEARNING MODELS	Dr. Sameer Jain
		4	ENHANCING REGRESSION MODELING IN MATERIALS SCIENCE: EVALUATING SYNTHETIC DATA AUGMENTATION FOR MECHANICAL DISPLACEMENT PREDICTION	Dr. Öğretim Üyesi, Erhan KAVUNCUOĞLU
		5	DEVELOPMENT OF AN ENTERPRISE-LEVEL CHATBOT	Alim Toprak Fırat Gökşen Çalışkan Ceren Ulus Nazlı Yusufoglu M. Fatih Akay

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBANISM September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Dr. Lara M. Oliveira , Assoc. Prof. Dr. Marco Vitali	1	SUSTAINABLE URBAN HOUSING DESIGN STRATEGIES FOR RESILIENT COMMUNITIES	Elena Markarian, Assis. Prof. Dr. Dimitrios Kalogeropoulos, Maria Fernanda Castillo, Dr. Arvind Rathore
		2	INTEGRATED FLOOD-RESILIENT INFRASTRUCTURE PLANNING FOR COASTAL CITIES	Dr. Lara M. Oliveira, Assoc. Prof. Dr. Marco Vitali
		3	CROSS-CULTURAL PERSPECTIVES IN MODERN URBAN ARCHITECTURE	João Mendes, Assis. Prof. Dr. Farid Aliev, Nadira Khan
		4	INNOVATIVE FINANCIAL MODELS FOR AFFORDABLE HOUSING IN EMERGING ECONOMIES	Dr. Timothy Adebayo, Chidera Okonkwo, Rizal Hidayat
		5	ARCHITECTURAL STRATEGIES FOR CLIMATE-ADAPTIVE PUBLIC SPACES	Manoj Patel, Dr. Hana Syafiqah
		6	RISK ASSESSMENT AND SAFETY MANAGEMENT IN INDUSTRIAL URBAN ZONES	Dr. Khaya Qonono, Assis. Prof. Dr. Zeynep Alimova, Paulo Ribeiro
		7	DVANCES IN LIGHTING SIMULATION AND VISUAL COMFORT ANALYSIS IN CONTEMPORARY ARCHITECTURE	Assoc. Prof. Dr. Luca Moretti Mahmoud Al-Khatib E. S. Cantrell Sofia Petrova

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBANISM September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Matteo Ricci	1	ELITE SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT STRATEGIES: INTEGRATING GREEN SPACES AND SMART INFRASTRUCTURE	Assoc. Prof. Dr. Matteo Ricci, Hana Kim, Prof. Dr. Samuel Osei
		2	REVITALIZING HISTORIC CITY CENTERS THROUGH CONTEMPORARY LANDSCAPE DESIGN AND COMMUNITY ENGAGEMENT	Tomasz Kowalski, Amina Diallo
		3	ADVANCED MATERIALS AND TECHNOLOGIES IN MODERN ARCHITECTURE FOR ENERGY EFFICIENCY	Dr. Isabella Fernandes, Assoc. Prof. Dr. Ahmed Al-Mansouri
		4	BIODIVERSITY-FOCUSED URBAN PARK DESIGN: PROMOTING ECOLOGICAL CORRIDORS AND HABITAT RESTORATION	Prof. Dr. Juan Carlos Ramirez, Prof. Dr. Fatima Noor
		5	SMART MOBILITY AND INTEGRATED TRANSPORTATION PLANNING IN FUTURE CITIES	Dr. Lars Svensson, Mei Ling Zhao
		6	ARCHITECTURAL RESPONSES TO CLIMATE CHANGE: RESILIENT STRUCTURES AND FLOOD MANAGEMENT STRATEGIES	Assoc. Prof. Dr. Olga Ivanova, Dr. Rafael Martinez, Iec. Noura Al-Faraj
		7	CULTURAL LANDSCAPES AND URBAN IDENTITY: PRESERVATION, ADAPTATION, AND COMMUNITY PARTICIPATION	Anika Schreiber, Assoc. Prof. Dr. Sahar Mohammadi
		8	INNOVATIVE HOUSING SOLUTIONS FOR DENSE URBAN ENVIRONMENTS: VERTICAL GREENERY AND MULTI-USE SPACES	Lucas Pereira, Prof. Dr. Min-Joon Choi, Assoc. Prof. Dr. Elena Dimitrova

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Dr. Jonathan Clarke	1	THE PHILOSOPHICAL IMPLICATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN HUMAN AGENCY AND MORAL RESPONSIBILITY	Emma Johansson Dr. Hiroshi Tanaka Isabella Moretti
		2	EXPLORING THE INTERSECTIONS OF ENVIRONMENTAL PHILOSOPHY AND ETHICS IN THE CONTEXT OF GLOBAL CLIMATE CHANGE RESPONSE	Dr. Carlos Martínez Assoc. Prof. Dr. Amina Said Fiona Campbell
		3	PHENOMENOLOGICAL INQUIRY INTO THE NATURE OF CONSCIOUSNESS AND SUBJECTIVE EXPERIENCE	Dr. Markus Weber Léa Dupont
		4	CRITICAL ANALYSIS OF FEMINIST PHILOSOPHY AND ITS CHALLENGES TO TRADITIONAL METAPHYSICAL THEORIES	Assoc. Prof. Dr. Sofia Dimitriou Dr. Priya Rao Zara Al-Khalil
		5	POLITICAL PHILOSOPHY AND THE ETHICS OF GLOBAL JUSTICE IN AN ERA OF INCREASING INEQUALITY	Dr. David Kim Amara Ndlovu Prof. Dr. Lucia Rossi
		6	MIND-BODY PROBLEM REVISITED: CONTEMPORARY THEORIES IN PHILOSOPHY OF MIND AND COGNITIVE SCIENCE	Dr. Jonathan Clarke
		7	RECONSIDERING THE CONCEPT OF HAPPINESS IN CONTEMPORARY ETHICAL THEORIES AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING	Prof. Dr. Olivia Bennett Dr. Samuel Okoro
		8	THE ROLE OF LANGUAGE IN SHAPING REALITY: A STUDY IN CONTEMPORARY PHILOSOPHICAL LINGUISTICS	Dr. Abdullah Al-Mutairi Assoc. Prof. Dr. Elise Fournier Mateo González

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assoc. Prof. Dr. Milena Popescu	1	FREEDOM AND COLLECTIVE RESPONSIBILITY: PHILOSOPHICAL EXAMINATIONS OF INDIVIDUAL AUTONOMY WITHIN SOCIAL STRUCTURES	Assoc. Prof. Dr. Tomas Becker prof. Dr. Lucia Fernandes lec. Kwesi Boateng
		2	REALITY AND PERCEPTION: ONTOLOGICAL INQUIRIES THROUGH THE LENS OF MODERN SCIENCE AND ANCIENT PHILOSOPHY	Assoc. Prof. Dr. Matteo Bianchi lec. Jonas Fitzgerald
		3	ETHICS IN TECHNOLOGY: THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIOTECHNOLOGICAL ADVANCES ON MORAL VALUES	Dr. Sven Eriksson lec. Chike Obi
		4	TIME AND EXISTENCE: REFLECTIONS ON PAST, PRESENT, AND FUTURE IN EXISTENTIAL PHILOSOPHY	Assoc. Prof. Dr. Sofia Petrović prof. Dr. Kenji Saito Dr. Diego Alvarez
		5	LANGUAGE AND REALITY: THE ROLE OF SEMANTIC STRUCTURES IN THOUGHT AND MEANING-MAKING	lec. Fatoumata Diop Dr. Heinrich Wagner Assoc. Prof. Dr. Milena Popescu
		6	ART AND AESTHETICS: PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF BEAUTY, CREATIVITY, AND SOCIETAL INFLUENCE	Prof. Dr. Ricardo Campos Ifeoma Nwosu Dr. Tatiana Kovalchuk
		7	POLITICS AND JUSTICE: ANALYZING EQUALITY, RIGHTS, AND POWER DYNAMICS IN POLITICAL PHILOSOPHY	Assoc. Prof. Dr. Emil Novak Dr. Charlotte Moreau lec. Jabari Diallo
		8	CONSCIOUSNESS AND THE PHILOSOPHY OF MIND: DEEP INVESTIGATIONS INTO THE MIND-BODY PROBLEM, PERCEPTION, AND SELF-AWARENESS	Dr. Priya Nair lec. Maximilian Krüger Assoc. Prof. Dr. Ivana Stanković

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON PHILOSOPHY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Assoc. Prof. Dr. Diego Morales	1	THE MORAL FOUNDATIONS OF GLOBALIZATION: ETHICAL CHALLENGES IN AN INTERCONNECTED WORLD	Giulia Bianchi
		2	EXISTENTIAL ANXIETY AND HUMAN AGENCY: NAVIGATING MEANING IN CONTEMPORARY LIFE	Dr. Henrik Johansen Assoc. Prof. Dr. Freja Lund Lars Pedersen
		3	KNOWLEDGE AND TRUTH: EPISTEMOLOGICAL PERSPECTIVES ON BELIEF, JUSTIFICATION, AND EVIDENCE	Prof. Dr. Amina Hassan Dr. Omar El-Sayed Salma Farouk
		4	THE PHILOSOPHY OF EMOTION: UNDERSTANDING THE ROLE OF FEELINGS IN REASONING AND ETHICAL DECISION-MAKING	Sophie Dubois Julien Lefevre Camille Moreau
		5	CIVIC VIRTUE AND DEMOCRATIC RESPONSIBILITY: PHILOSOPHICAL EXAMINATION OF CITIZENSHIP AND ETHICAL GOVERNANCE	Alejandro Ramirez Valeria Torres Assoc. Prof. Dr. Diego Morales
		6	THE CONCEPT OF IDENTITY: SELF, SOCIETY, AND THE FLUIDITY OF PERSONAL AND CULTURAL CONSTRUCTION	Ekaterina Smirnova
		7	SCIENCE AND MORALITY: THE INTERSECTION OF TECHNOLOGICAL ADVANCEMENT AND ETHICAL OBLIGATION	Hiroshi Nakamura Yuki Sato Kenji Fujimoto
		8	SPACE, TIME, AND COSMIC PHILOSOPHY: HUMAN UNDERSTANDING OF THE UNIVERSE AND EXISTENTIAL SIGNIFICANCE	Chinedu Eze Assoc. Prof. Dr. Funke Adewale

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Assoc. Prof. Dr. Bambang Saputra	1	INNOVATIVE STRATEGIES FOR SUSTAINABLE BUSINESS GROWTH IN EMERGING AFRICAN MARKETS	Assoc. Prof. Dr. Abdulrahman Umar Dr. Siti Nuraini Lecturer Fatima Zeghichi
		2	THE IMPACT OF DIGITAL TRANSFORMATION ON SUPPLY CHAIN RESILIENCE IN INDONESIAN MANUFACTURING SECTORS	Rizal Maulana Assoc. Prof. Dr. Aisha Bensalem Emmanuel Okoro
		3	EFFECTIVE LEADERSHIP MODELS FOR MANAGING REMOTE WORKFORCES IN TAJIKISTAN'S SERVICE INDUSTRY	Dr. Dilshod Saidov Assoc. Prof. Dr. Hening Wulandari Grace Mbatha
		4	CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND ITS INFLUENCE ON BRAND LOYALTY IN NIGERIAN CONSUMER MARKETS	Kadija Ali Assoc. Prof. Dr. Bambang Saputra Modupe Adebayo
		5	STRATEGIC HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICES TO IMPROVE EMPLOYEE RETENTION IN ALGERIAN SMEs	Amine Belkacem. Indah Kusumawati Assis. Prof. Dr. Tinashe Dzvairo
		6	THE ROLE OF ENTREPRENEURIAL FINANCE IN FOSTERING INNOVATION IN AFRICAN STARTUPS	Dr. Halima Oumar Assis . Prof. Dr. Dewi Handayani Rashid Alizoda
		7	ANALYSIS OF CONSUMER BEHAVIOR TRENDS IN DIGITAL MARKETING CAMPAIGNS WITHIN INDONESIAN E-COMMERCE PLATFORMS	Salah Eddine Belmokhtar Adeleke Johnson
		8	EXPLORING THE CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF WOMEN ENTREPRENEURS IN TAJIKISTAN'S ECONOMY	Assoc. Prof. Dr. Gulchekhra Rahimi Dr. Hendri Setiawan Dr. Mariam Sow

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Dr. Yacine Mansouri Assoc. Prof. Dr. Hariyanti Putri	1	INNOVATIVE RISK MANAGEMENT FRAMEWORKS FOR FINANCIAL INSTITUTIONS IN ALGERIA	Dr. Yacine Mansouri Assoc. Prof. Dr. Hariyanti Putri
		2	THE INFLUENCE OF ORGANIZATIONAL CULTURE ON EMPLOYEE PERFORMANCE IN NIGERIAN TELECOMMUNICATION COMPANIES	Assoc. Prof. Dr. Dwi Anggraini
		3	THE EFFECTIVENESS OF SUPPLY CHAIN SUSTAINABILITY INITIATIVES IN TAJIKISTAN'S INDUSTRIAL SECTORS	Dr. Murodjon Rasulov Dr. Sari Dewi Assoc. Prof. Dr. Femi Adewale
		4	STRATEGIC ALLIANCES AND BUSINESS PERFORMANCE IN INDONESIAN TECHNOLOGY FIRMS	Indra Wijaya Dr. Abderrahmane Cherifi Dr. Nana K. Mensah
		5	THE IMPACT OF LEADERSHIP STYLE ON ORGANIZATIONAL CHANGE IN AFRICAN AGRIBUSINESS COMPANIES	Dr. Jamilah Baba Assoc. Prof. Dr. Lusiana Putri Prof. Dr. Idriss N'Dour
		6	CUSTOMER SATISFACTION AND LOYALTY IN THE CONTEXT OF NIGERIAN RETAIL INDUSTRY	Prof. Dr. Nkechi Okeke Dr. Rini Anjani Assis. Prof. Dr. Mahmoud Bekhti
		7	E-GOVERNANCE AND BUSINESS TRANSPARENCY: A STUDY ON TAJIKISTAN'S PUBLIC SECTOR	Dr. Shokhrukh Yuldashev Dr. Dewi Ayu Assoc. Prof. Dr. Oumar Sylla

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 19 Eylül / Sept 19, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Assoc. Prof. Dr. Ahmed Mazouz Prof. Dr. Rebecca Mwangi	1	THE ROLE OF CORPORATE GOVERNANCE IN BUSINESS SUSTAINABILITY AMONG ALGERIAN COMPANIES	Dr. Safia Boudiaf Dr. Agung Priyanto Assoc. Prof. Dr. Kwame Asante
		2	STRATEGIES FOR ENHANCING INNOVATION CULTURE IN INDONESIAN FAMILY BUSINESSES	Dian Kusumaningrum Dr. Amina Bourahla
		3	SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AND COMMUNITY DEVELOPMENT IN AFRICAN URBAN AREAS	Dr. Maimuna Ahmed Anggi Retno Salah Jamal
		4	THE IMPACT OF DIGITAL MARKETING ON CUSTOMER BUYING BEHAVIOR IN TAJIKISTAN'S FMCG SECTOR	Dr. Farzona Safarova Assoc. Prof. Dr. Widya Lestari Dr. Tunde Balogun
		5	INTERNATIONAL TRADE STRATEGIES FOR SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN NIGERIA	Dr. Emeka Chukwu Yuliana Dewi Abderrahmane Bensaid
		6	THE DEVELOPMENT OF BUSINESS INTELLIGENCE SYSTEMS IN ALGERIAN MANUFACTURING INDUSTRY	Nourredine Kabache Dr. Ani Natalia Fisayo Kehinde
		7	WORKFORCE DIVERSITY AND ITS EFFECT ON CORPORATE INNOVATION IN INDONESIAN COMPANIES	Dr. Putra Hidayat Prof. Dr. Fatima Ziani Assoc. Prof. Dr. Samuel Karanja
			STRATEGIC PLANNING AND COMPETITIVE ADVANTAGE IN THE AFRICAN FINANCIAL SERVICES SECTOR	Dr. Amina Touré Dr. Arif Rahman
			SOCIAL MEDIA STRATEGIES FOR BRAND DEVELOPMENT IN TAJIKISTAN'S SMALL BUSINESSES	Dr. Sari Widya Dr. Peter Okoye
		8	THE ROLE OF CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGEMENT IN ENHANCING BUSINESS PERFORMANCE IN INDONESIA	Dr. Dian Anggraini Assoc. Prof. Dr. Ahmed Mazouz Prof. Dr. Rebecca Mwangi

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL WORK September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Doktora Öğrencisi Nermin Turan	1	PROBLEMS AND RISK FACTORS FACED BY ELDERLY PEOPLE AFFECTED BY DISASTERS FROM A SOCIAL WORK PERSPECTIVE	Merve KURT Rümeysa ÇAYLI Rümeysa HAZIRLAR Dr. Öğr. Üyesi Işıl AVŞAR ARIK
		2	LOCAL SOLUTIONS TO THE GLOBAL CLIMATE CRISIS: THE CASE OF PAKISTAN	Arş. Gör. SÜMEYYE AYDOĞDU KUZUCU
		3	BAĞIMLILIKLA MÜCADELEDE PSİKOSOSYAL DESTEK YÖNTEMLERİ	Öğr.Gör. Abdulkadir Ilgaz Prof.Dr. Oğuzhan Zengin
		4	DİJİTAL BAĞIMLILIK: PSİKOLOJİK ETKİLERİ VE BAŞ ETME STRATEJİLERİ	Prof.Dr. Oğuzhan Zengin Öğr.Gör. Abdulkadir Ilgaz
		5	BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF STUDIES ON CHILD LABOR IN THE LAST FIVE YEARS	Doktora Öğrencisi Nermin Turan Doç. Dr. Sait Yıldırım Prof. Dr. Senayi Dönmez
		6	EXAMİNİNG THE EFFECT OF TEACHERS' EARTHQUAKE PREPAREDNESS ON THEIR ATTITUDES TOWARD EARTHQUAKES: THE IĞDIR TUZLUCA EXAMPLE	Sinem ŞENGÜL Doç. Dr. Sait YILDIRIM
		7	CAREER PATH MAP FOR SOCIAL WORK STUDENTS: AN EDUCATIONAL SEMINAR MODEL SUPPORTING CAREER ORIENTATION AND SPECIALIZATION	Master's Student Aslıhan UYAR Master's Student Habibe TANDOĞAN AKAR
		8	BREAKİNG THE CYCLE OF CHILD LABOR: A MARKOV CHAIN ANALYSIS OF MICROFINANCE, FAMILY SUPPORT, AND SOCIAL WORK INTERVENTIONS IN POVERTY DYNAMICS	Lecturer HAMDİ AYYILDIZ Lecturer, PhD MERVE KAYA BUZKIRAN
		9	SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLARA YÖNELİK ÖNLEYİCİ SOSYAL HİZMETTE KUŞAKLARARASI YAKLAŞIM VE TOPLUMSAL DAYANIKLILIK	Öğr. Gör. Dr. MERVE KAYA BUZKIRAN Öğr. Gör. HAMDİ AYYILDIZ

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBANISM September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Doç. Dr. Fatma AŞILIOĞLU	1	KAMUSAL YEŞİL ALAN KALİTE KRİTERLERİ KAPSAMINDA MAHALLE PARKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ İÇİN NİCEL BİR YÖNTEM	Doç. Dr. Fatma AŞILIOĞLU Öğr. Gör. Hande ASLAN Dr. Reva ŞERMET ACAR
		2	KENTSEL YEŞİL ALANLARIN TERAPİ BAĞÇESİ POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE HORTİKÜLTÜREL TERAPİ YAKLAŞIMI	Öğr. Gör. Hande ASLAN Doç. Dr. Fatma AŞILIOĞLU Dr. Reva ŞERMET ACAR
		3	MEKANIN KOLEKTİF YENİDEN ÜRETİMİ: LEFEBVRE’NİN ŞEHİR HAKKI PERSPEKTİFİ İLE GÜNÜMÜZ KENT SORUNLARI	Arş. Gör. Pınar Özge PARLAK Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU
		4	SU, BELLEK ve SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK: WROCLAW HYDROPOLİS ÖRNEĞİ	Arş. Gör. Pınar Özge PARLAK Prof. Dr. Banu Çiçek KURDOĞLU
		5	LANDSCAPE NARRATIVES AT THE INTERSECTION OF PLACE AND REPRESENTATION: PEARL S. BUCK’S THE MOTHER AND TOLSTOY’S ANNA KARENINA	Prof. Dr. SERAP YILMAZ Res.Asst. Dr. ABDULLAH ÇİĞDEM
		6	THE ROLE OF SECTIONS AND ELEVATIONS IN THE ERA OF DIGITAL AND AI-ASSISTED DESIGN	Res.Asst. Dr. ABDULLAH ÇİĞDEM Prof. Dr. SERAP YILMAZ
		7	EFFECTS OF GREEN INITIATIVES ON AIR POLLUTION REDUCTION IN URBAN AREAS	Res. Assist. Dr. Seyhan SEYHAN Prof. Dr. Elif BAYRAMOĞLU
		8	EVALUATION OF NATURE-BASED SOLUTION PROPOSALS IN TERMS OF URBAN SURFACE RUNOFF	Res. Assist. Dr. Seyhan SEYHAN Prof. Dr. Elif BAYRAMOĞLU

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Arş. Gör. Büşra KÜTÜK KURT	1	THE RELATIONSHIP BETWEEN JOB SATISFACTION AND INTENTION TO LEAVE AMONG NURSES: A META-ANALYSIS STUDY	Master's-Prepared Nurse Esma ASLAN SEKİ
		2	YAPAY ZEKA ÇAĞINDA HEMŞİRELİK METAPARADİGMALARINA YENİDEN BAKIŞ	Öğr. Görevlisi, ÖZNUR TUĞBA ÇELEBİ DURSUN Dr. Öğr. Üyesi, NURDAN YALÇIN ATAR
		3	YAPAY ZEKA TEKNOLOJİLERİNİN HEMŞİRELİK BAKIMINA ENTEGRASYONU	Dr. Öğr. Üyesi, NURDAN YALÇIN ATAR Öğr. Görevlisi, ÖZNUR TUĞBA ÇELEBİ DURSUN
		4	REVIEW OF NURSING STUDIES RELATED TO HEALTH LITERACY	Züleyha AYKUT Meryem YAVUZ Van GIERSBERGEN
		5	SCIENTIFIC MAPPING OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN NURSING: BIBLIOMETRIC ANALYSIS	Züleyha AYKUT Meryem YAVUZ Van GIERSBERGEN
		6	THE EFFECT OF HEMS BALL ACTIVITY ON BALANCE, KINESOPHOBIC ATTITUDE, AND FRAILTY IN OLDER PEOPLE: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL PROTOCOL	Assoc. Prof. Dr. Fatma Zehra GENÇ Assoc. Prof. Dr. Şükran İRİBALCI
		7	YENİDOĞAN BESLENMESİ VE BEYİN GELİŞİMİ İLİŞKİSİ	Arş. Gör. Büşra KÜTÜK KURT Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR
		8	ÇOCUKLARDA NONFARMAKOLOJİK AĞRI YÖNETİMİ: AİLE MERKEZLİ BAKIM	Arş. Gör. Büşra KÜTÜK KURT Prof. Dr. Aynur AYTEKİN ÖZDEMİR

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Öğretim Üyesi, Buket AKCAN ALTINKAYNAK	1	EVALUATION OF THE EXPRESSION LEVELS OF GENES ASSOCIATED WITH SALT STRESS IN COTTON	PhD student, SHADER ALIZADE
		2	DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY FOR OBTAINING DRUG NANOPARTICLES FROM MEDICINAL PLANTS USING GREEN SYNTHESIS METHOD	Kamala Gahramanova Ismat Ahmadov
		3	STUDYING THE INTERACTION OF GLYCYRRHIZIN AND P53 PROTEIN FAMILY USING MOLECULAR DOCKING	Leyla Elman GALANDARLI Dr. Gulnara Ahmad AKVERDIEVA
		4	MANAGEMENT OF OBESITY FROM A NUTRIGENOMIC PERSPECTIVE: GENETIC REGULATION WITH FUNCTIONAL COMPOUNDS	Dr. Öğretim Üyesi, Buket AKCAN ALTINKAYNAK Dr. Öğretim Üyesi, Yahya ALTINKAYNAK
		5	EFFECTS OF ZİNC SULFATE NANOPARTİCLES ON EPS STRUCTURE AND GENE EXPRESSION İN STAPHYLOCOCCUS AUREUS BİOFİLMs	Research Assistant Ayşe ÜSTÜN BAŞKUT

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assis. Prof. Rustambek Sharipov Prof. Dr. Andini Kusuma	1	REGULATION OF EPIGENETIC MODIFICATIONS IN METABOLIC SYNDROME AND DIABETES: MECHANISTIC INSIGHTS AND THERAPEUTIC POTENTIAL	Dewi Kartika Dr. Sofia Benali Dr. Olalekan Adeyemi
		2	ADVANCES IN ENZYME KINETICS AND ALLOSTERIC REGULATION FOR DRUG DEVELOPMENT IN INFECTIOUS DISEASES	Dr. Sari Widjaja Abdelhak Imene Aisha Nnamdi
		3	MOLECULAR MECHANISMS OF PROTEIN AGGREGATION AND ITS ROLE IN NEURODEGENERATIVE DISORDERS	Prof. Dr. Ratna Sari Assoc. Prof. Karim Bensalem Dr. Chinedu Umeh
		4	INTERACTION OF NON-CODING RNAs IN GENE EXPRESSION REGULATION AND CANCER BIOLOGY	Prof. Dr. Zukhra Yuldasheva Dr. Irfan Pratama
		5	STRUCTURAL BIOLOGY OF MEMBRANE TRANSPORTERS: IMPLICATIONS FOR DRUG RESISTANCE IN BACTERIA	Assis. Prof. Rustambek Sharipov Prof. Dr. Andini Kusuma
		6	METABOLOMIC PROFILING AND BIOMARKERS DISCOVERY IN CARDIOVASCULAR DISEASES USING MASS SPECTROMETRY	Dr. Javokhir Khodjaev Dian Anggraini Lila Haddad Dr. Folashade Adeyinka
		7	CRISPR-CAS9 APPLICATIONS IN GENOME EDITING: CURRENT CHALLENGES AND FUTURE DIRECTIONS IN THERAPEUTICS	Azizbek Tursunov Assoc. Prof. Kamal Souilah
		8	ROLE OF MITOCHONDRIAL DYSFUNCTION IN AGING AND AGE-RELATED DISEASES: A MOLECULAR BIOLOGY PERSPECTIVE	Assoc. Prof. Daler Hasanov Prof. Dr. Sinta Rahmawati

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Prof. Dr. Laila Abdallah	1	IMPACT OF TELEHEALTH IMPLEMENTATION ON MATERNAL AND NEWBORN HEALTH OUTCOMES IN RURAL MIDDLE EASTERN COMMUNITIES	Assoc. Prof. Dr. Layla Hassan Omar Al-Najjar Sara Al-Mutairi
		2	STRATEGIES TO ENHANCE MENTAL HEALTH SUPPORT FOR PREGNANT AND POSTPARTUM WOMEN IN MIDDLE EASTERN HEALTHCARE SETTINGS	Dr. Fatima Suleiman Khaled Al-Farsi
		3	IMPLEMENTING TELEHEALTH IN RURAL AND REMOTE COMMUNITIES FOR PRIMARY CARE	Prof. Dr. Alejandro Ruiz, Dr. Fatima Khan, Assis. Prof. Dr. Morten Larsen
		4	ASSESSMENT OF PAIN MANAGEMENT PRACTICES IN PEDIATRIC CARE UNITS ACROSS MIDDLE EASTERN COUNTRIES	Dr. Rania Khalil Youssef Mahmoud Dr. Leila Mansour
		5	THE ROLE OF NURSES IN CHRONIC DISEASE MANAGEMENT: A CROSS-COUNTRY STUDY IN THE MIDDLE EAST	Prof. Dr. Ahmed Farouk Dr. Salma Nabil Prof. Dr. Dalia Karam
		6	EVALUATION OF NURSING EDUCATION CURRICULA IN THE MIDDLE EAST: ALIGNMENT WITH GLOBAL HEALTHCARE NEEDS AND CULTURAL CONTEXTS	Prof. Dr. Samir Abbas
		7	PEDIATRIC NURSING AND FAMILY-CENTERED CARE: IMPROVING CHILDHOOD HEALTH OUTCOMES	Assoc. Prof. Dr. Helena Schmidt, Dr. Rafael Costa, lec. Priya Sharma
		8	EFFECTIVENESS OF COMMUNITY-BASED HEALTH PROMOTION PROGRAMS LED BY NURSES IN MIDDLE EASTERN URBAN AREAS	Dr. Sara Nasser Assoc. Prof. Dr. Fadi Hassan Prof. Dr. Laila Abdallah
		9	PUBLIC HEALTH NURSING AND EPIDEMIOLOGICAL STRATEGIES FOR INFECTIOUS DISEASE PREVENTION	Prof. Dr. Nnedi Okeke, Dr. Hye-Jin Park, Assis. Prof. Dr. Marco Rossi

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assoc. Prof. Dr. Maria Fernandez	1	ELDERLY CARE STRATEGIES AND CHRONIC DISEASE MANAGEMENT IN NURSING PRACTICE	Assoc. Prof. Dr. Maria Fernandez, John O'Connor, lec. Aisha Al-Mansouri
		2	ADVANCES IN MIDWIFERY INTERVENTIONS TO REDUCE MATERNAL AND NEONATAL MORTALITY	Prof. Dr. Lillian Mbatha, Assis. Prof. Dr. Kenji Yamamoto, Sofia Petrescu
		3	MENTAL HEALTH NURSING: INTEGRATED APPROACHES FOR ANXIETY AND DEPRESSION TREATMENT	Dr. Samuel Thompson, Assoc. Prof. Dr. Amina Hassan, lec. Clara Nielsen
		4	CULTURAL COMPETENCY AND ITS EFFECT ON PATIENT SATISFACTION IN MIDWIFERY SERVICES IN THE MIDDLE EAST	Mona Al-Shammari Assoc. Prof. Dr. Jamal Ibrahim
		5	IMPACT OF WORKPLACE STRESS AND BURNOUT ON NURSING STAFF PERFORMANCE IN MIDDLE EASTERN HOSPITALS	Assoc. Prof. Dr. Nour El-Din Basma Saleh Dr. Saeed Al-Harith
		6	NUTRITIONAL INTERVENTIONS AND PATIENT EDUCATION IN HOSPITAL SETTINGS	Dr. Abdul Rahman, Prof. Dr. Camille Dubois, Assis. Prof. Dr. Tomasz Kowalski
		7	ADVANCED PRACTICES IN PAIN MANAGEMENT AND PALLIATIVE CARE	Assoc. Prof. Dr. Ingrid Johansen, Dr. Michael Brown, lec. Leila Haddad
		8	UTILIZATION OF E-LEARNING PLATFORMS TO IMPROVE CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT AMONG MIDDLE EASTERN NURSES AND MIDWIVES	Dr. Hanan Al-Muhanna Dr. Wafa Saeed

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE, LANDSCAPE ARCHITECTURE AND URBANISM September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Doç. Dr. Fatma AŞILIOĞLU	1	SUSTAINABLE URBAN DESIGN STRATEGIES FOR RESILIENT CITIES IN RESPONSE TO CLIMATE CHANGE	Emily Carter Prof. Dr. Hiroshi Tanaka
		2	INTEGRATING GREEN INFRASTRUCTURE INTO HIGH-DENSITY URBAN ENVIRONMENTS FOR ENHANCED ECOLOGICAL AND SOCIAL BENEFITS	Dr. Marco Rossi Assoc. Prof. Dr. Aisha Al-Khalid
		3	THE ROLE OF HISTORICAL PRESERVATION IN MODERN URBAN PLANNING: BALANCING CULTURAL HERITAGE WITH CONTEMPORARY DEVELOPMENT	Assis. Prof. Dr. Isabelle Dubois
		4	DESIGNING SMART CITIES: THE IMPACT OF TECHNOLOGY AND DATA-DRIVEN DECISION MAKING ON URBAN LIVING SPACES	Olivia Bennett Dr. Wei Zhang Assoc. Prof. Dr. Jamal Hassan Ricardo Silva
		5	LANDSCAPE ARCHITECTURE FOR URBAN WELL-BEING: PROMOTING PSYCHOLOGICAL AND PHYSICAL HEALTH THROUGH PUBLIC SPACES	Prof. Dr. Hanna Karlsson Iec. Fatima Noor Assoc. Prof. Dr. Samuel Adeyemi Dr. Miguel Herrera
		6	ADAPTIVE REUSE OF INDUSTRIAL SPACES: TRANSFORMING FORMER FACTORIES INTO VIBRANT URBAN HUBS	Dr. Katarzyna Nowak Assoc. Prof. Dr. Mohammed Al-Farouq
		7	URBAN MOBILITY AND PUBLIC SPACE DESIGN: CREATING PEDESTRIAN-FRIENDLY CITIES AND ENHANCING TRANSPORT CONNECTIVITY	Iec. Laura Gonzalez Assoc. Prof. Dr. Tarek Mahmoud Dr. Michael Thompson
		8	CLIMATE-RESPONSIVE ARCHITECTURE: INTEGRATING PASSIVE DESIGN STRATEGIES IN URBAN BUILDINGS TO REDUCE ENERGY CONSUMPTION	Assoc. Prof. Dr. Nadia Rahman Prof. Dr. Johannes Bauer

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL WORK September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Layla Hassan Prof. Dr. Carlos Rivera	1	THE IMPACT OF COMMUNITY-BASED INTERVENTIONS ON MENTAL HEALTH OUTCOMES IN URBAN POPULATIONS	. Helena Bergström Dr. Samuel Adeyemi Maria Gonzales
		2	EXPLORING THE ROLE OF SOCIAL WORKERS IN ADDRESSING DOMESTIC VIOLENCE IN MULTICULTURAL SETTINGS	Ahmed Al-Mutairi Dr. Fiona MacLeod Ricardo Fernandez
		3	SOCIAL WORK APPROACHES TO SUPPORTING REFUGEE CHILDREN IN EDUCATIONAL ENVIRONMENTS	Noor El-Sayed Tomislav Novak Dr. Lian Zhang
		4	THE EFFECTIVENESS OF ELDERLY CARE PROGRAMS IN PROMOTING SOCIAL INCLUSION AND WELL-BEING	Dr. Aisha Khan Prof. Dr. Jean-Pierre Leblanc
		5	ADDRESSING SUBSTANCE ABUSE THROUGH HOLISTIC SOCIAL WORK INTERVENTIONS	Dr. Layla Hassan Prof. Dr. Carlos Rivera
		6	THE ROLE OF SOCIAL WORK IN COMBATING YOUTH HOMELESSNESS IN MAJOR CITIES	Dr. Keiko Tanaka Daniel Mwangi
		7	INTEGRATING TECHNOLOGY IN SOCIAL WORK PRACTICES FOR REMOTE COMMUNITIES	Anika Johansson Dr. Mariana Costa
		8	SOCIAL WORK STRATEGIES FOR PROMOTING MENTAL HEALTH IN POST-CONFLICT SOCIETIES	Assoc. Prof. Dr. Abdul Rahman Dr. Sofia Marques Tom Havers
		9	THE INFLUENCE OF CULTURAL COMPETENCY TRAINING ON SOCIAL WORK EFFECTIVENESS	Dr. Chandra Iyer Prof. Dr. Michael O'Connor

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL WORK September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Dr. Nabilah Rahman	1	SUPPORTING SURVIVORS OF HUMAN TRAFFICKING THROUGH INTERDISCIPLINARY SOCIAL WORK	Fatima El-Tayeb Dr. Tobias Klein Ana Pereira
		2	ADDRESSING FOOD INSECURITY THROUGH SOCIAL WORK INTERVENTIONS IN URBAN AND RURAL AREAS	Johan Svensson Lucia Ricci
		3	THE IMPACT OF POLICY ADVOCACY ON IMPROVING CHILD WELFARE SERVICES	Emily Thompson Assoc. Prof. Dr. Jovan Milosevic
		4	PROMOTING GENDER EQUALITY THROUGH SOCIAL WORK INITIATIVES IN DEVELOPING COUNTRIES	Dr. Amira Khalid Assoc. Prof. Dr. Viktor Horvath
		5	EXPLORING TRAUMA-INFORMED CARE PRACTICES IN SOCIAL WORK SETTINGS	Rachel Adams Helga Lund
		6	THE ROLE OF SOCIAL WORK IN DISASTER RESPONSE AND EMERGENCY MANAGEMENT	Anna Kowalski Dr. Mateo Jimenez
		7	SUPPORTING MENTAL HEALTH OF IMMIGRANT FAMILIES THROUGH COMMUNITY SOCIAL WORK PROGRAMS	Dr. Nabilah Rahman
		8	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL WORK INTERVENTIONS IN ADDRESSING CHRONIC POVERTY	Assoc. Prof. Dr. Peter Johansson Sofia Ibrahim Miguel Santos
		9		

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ECONOMICS September 19 - 21, 2025 - İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assoc. Prof. Dr. Mehrbon Tursunov	1	ECONOMIC IMPACTS OF DIGITAL TRANSFORMATION ON SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN DEVELOPING ECONOMIES	Nazarbek Sharipov Dr. Yasmine Boukhalfa
		2	ANALYSIS OF AGRICULTURAL SUBSIDY EFFECTS ON RURAL POVERTY AND FOOD SECURITY IN AFRICAN COUNTRIES	Assoc. Prof. Dr. Idrissa Koulibaly Dr. Rustam Ashurov
		3	MODELING THE EFFECTS OF REMITTANCES ON ECONOMIC GROWTH AND INCOME DISTRIBUTION IN EMERGING MARKETS	Prof. Dr. Hasan Rakhmonov Assoc. Prof. Dr. Jamila Cheriet
		4	THE ROLE OF MICROFINANCE IN EMPOWERING WOMEN ENTREPRENEURS IN RURAL AFRICA: A CASE STUDY APPROACH	Fatima Hassan Prof. Dr. Dodik Santoso
		5	IMPACT OF INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT ON FOREIGN DIRECT INVESTMENT INFLOWS IN CENTRAL ASIAN ECONOMIES	Dilshod Rahmonov Dr. Rahayu Handayani
		6	EXPLORING THE RELATIONSHIP BETWEEN EDUCATION INVESTMENT AND ECONOMIC PRODUCTIVITY IN AFRICAN URBAN CENTERS	Assoc. Prof. Dr. Mehrbon Tursunov
		7	EVALUATION OF MONETARY POLICY EFFECTIVENESS IN CONTROLLING INFLATION IN DEVELOPING ASIAN AND AFRICAN COUNTRIES	Rustamov Akbar Aminata Diop
		8	AN EMPIRICAL STUDY ON THE CAUSALITY BETWEEN ENERGY CONSUMPTION AND ECONOMIC GROWTH IN SUB-SAHARAN AFRICA	Dr. Tsegaye Kebede Hendra Surya Aicha Chafai
		9	ASSESSING THE IMPACT OF GLOBAL TRADE POLICIES ON LOCAL MANUFACTURING INDUSTRIES IN EMERGING ECONOMIES	Prof. Dr. Jamaliddin Sobirov Assoc. Prof. Dr. Dini Nurhasanah
		10	SOCIAL PROTECTION PROGRAMS AND THEIR EFFECTS ON INCOME INEQUALITY IN AFRICAN AND ASIAN DEVELOPING COUNTRIES	Dr. Halima Adeyemi Prof. Dr. Bambang Pranoto Dr. Fouad Benali

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON ECONOMICS September 19 - 21, 2025 - İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 8	Prof. Dr. Nizom Umedov Assoc. Prof. Dr. Yayan Zuhri	1	EXPLORING THE ROLE OF DIGITAL FINANCE IN PROMOTING INCLUSIVE GROWTH IN LOW-INCOME AFRICAN COUNTRIES	Assoc. Prof. Dr. Mukhlis Juraev Dr. Dian Puspitasari Boubaker Djerah Ahmed Boussouf
		2	INFLUENCE OF FOREIGN AID ON ECONOMIC DEVELOPMENT AND GOVERNANCE: COMPARATIVE STUDY OF SELECT AFRICAN AND CENTRAL ASIAN COUNTRIES	Assoc. Prof. Dr. Riana Kartika
		3	TRADE LIBERALIZATION AND ITS IMPACT ON POVERTY REDUCTION IN AFRICAN AGRICULTURAL SECTORS	Prof. Dr. Nizom Umedov Mirna Sari
		4	ANALYSIS OF THE INFORMAL ECONOMY'S CONTRIBUTION TO GDP AND EMPLOYMENT IN AFRICAN URBAN AREAS	Assis. Prof. Dr. Salem Benhamadi
		5	FISCAL DECENTRALIZATION AND ITS EFFECTS ON REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT IN TAJIKISTAN AND INDONESIA	Dr. Tonia Abubakar Rustam Nizomov Dr. Ratna Puspita Lotfi Bouazizi Sami Saidi
		6	THE ECONOMIC CONSEQUENCES OF CLIMATE CHANGE ADAPTATION POLICIES IN NORTHERN AFRICA AND CENTRAL ASIA	Assoc. Prof. Dr. Yayan Zuhri
		7	THE ROLE OF ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION IN DRIVING ECONOMIC GROWTH IN AFRICAN AND INDONESIAN EMERGING MARKETS	Prof. Dr. Azizbek Rahmatov Dr. Dewi Anggraini Abdelkader Zerari
		8	MODELING THE IMPACT OF CORRUPTION ON ECONOMIC PERFORMANCE IN AFRICAN COUNTRIES AND TAJIKISTAN	Komiljon Usmonov Siti Aisyah Dr. Lamine Oumar

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON GASTRONOMY and FOOD ENGINEERING September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Prof.Dr.Özlem Tokuşoğlu	1	MAD HONEY: BIOACTIVE COMPONENTS AND EFFECTS ON HUMAN HEALTH	Dr. Ekin VAROL Prof. Dr. Banu YÜCEL
		2	IMPORTANCE OF HONEY AND FRESH BEE POLLEN IN HEALTHY DIETS	Prof. Dr. Banu YÜCEL Dr. Ekin VAROL
		3	TÜRKİYE İLE İSPANYA'YA AİT GASTRONOMİK UNSURLARIN KARŞILAŞTIRILMASI	Doç. Dr. EMRE HASTAOĞLU
		4	TÜRKİYE'DEKİ SİMİTLER VE ÖZELLİKLERİ	Doç. Dr. EMRE HASTAOĞLU
		5	PORTAKAL VE LİMON YAPRAKLARININ BİYOAKTİF ÖZELLİKLERİ VE FENOLİK BİLEŞİKLERİNDEKİ DEĞİŞİMLER ÜZERİNE KURUTMANIN ETKİSİ	Yüksek Lisans Öğrenci, MELİHA ÇETİN Doç. Dr., NURHAN USLU Doktora Öğrenci, HAVVANUR YILMAZ Prof. Dr., MEHMET MUSA ÖZCAN
		6	THE ASSESMENTS ON FOOD CHEMISTRY ON VALUE-ADDED PLANT-BASED FOOD EFFERVESCENT SUPPLEMENTS	Prof.Dr.Özlem Tokuşoğlu
		7	MICROENCAPSULATED RASPBERRY LAMBERTIANIN C (LC) POWDER AND RASPBERRY LC BASED CHEWING GEL CANDY	Prof.Dr.Özlem Tokuşoğlu
		8	GASTRONOMİ TURİZMİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR DESTİNASYON PAZARLAMASI	DAMLA KARADAYI PROF. DR. NESRİN M. BAHÇELERLİ

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON BUSINESS MANAGEMENT September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assist. Prof. Hilal OK ERGÜN	1	METAL EŞYA, MAKİNE, ELEKTRİK Lİ CİHAZLAR ve ULAŞIM ARAÇLARI SEKTÖRÜNDE FİNANSAL PERFORMANSININ ENTROPİ AĞIRLIKLANDIRMALI TOPSIS YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	Dr. Osman Nuri AKARSU
		2	THE RELATIONSHIP BETWEEN AUDIT COMMITTEE STRUCTURE AND FINANCIAL PERFORMANCE: EVIDENCE FROM THE BIST-100 INDEX	Dr. Öğr. Üyesi Yavuz KILINÇ
		3	ACCOUNTING OF MURABAHA FINANCING: A COMPARATIVE STUDY OF TURKISH ACCOUNTING STANDARDS AND INTEREST-FREE FINANCE ACCOUNTING STANDARDS	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Murat GUTNU Yüksek Lisans Öğrencisi Abdullah ADANIR
		4	COUNTERFEITING'S RIPPLE EFFECT ON SUSTAINABILITY: INSIGHTS AND STRATEGIES FOR CHANGE	Dr. Ali Galip Ayvat Talat Yörük Levent Köseoğlu Assoc. Prof. Dr. Pınar Ayvat
		5	FINANCIAL DEVELOPMENT AND NATURAL RESOURCES MANAGEMENT: EVIDENCE FROM TÜRKİYE	Assist. Prof. Hilal OK ERGÜN
		6	THE IMPACT OF STRATEGIC MANAGEMENT PRACTICES ON EMPLOYEE PERFORMANCE IN CUSTOMS CONSULTANCY FIRMS	Master Student, FERİZA DEMİR GİTİMİŞOĞLU Assist. Prof. Dr., FATİH MEHMET BULUT

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Faruk ÖZDEMİR	1	İSMÂİL RUSŪHÎ ANKARÂWÎ'S MAQÂŞİD AL-'ÂLİYYA Fİ SHARH AL-TÂİYYA AND ITS IMPACT ON OTTOMAN THOUGHT	Doç. Dr. Zeliha Öner
		2	HADİSLERİN TARİHSEL OLAYLAR İLE KARŞILAŞTIRILMASINDA KULLANILAN YÖNTEMLER	Doç. Dr. FUAT İSTEMİ
		3	KONJOKTÜRÜN HADİS TASNİFİNE YANSIMASI	Doç. Dr. FUAT İSTEMİ
		4	THE ROLE OF CIVIL INITIATIVES IN PREVENTING GLOBAL INJUSTICES: THE EXAMPLE OF THE HILF AL-FUDUL	Prof. Dr. Faruk ÖZDEMİR
		5	KIND WORD AS A UNIVERSAL HUMAN AND MORAL VALUE: A STUDY FROM THE PERSPECTIVE OF ITS POWER TO TRANSFORM HOSTILITY INTO FRIENDSHIP AND ESTABLISH PEACE	Prof. Dr. Faruk ÖZDEMİR
		6	MANTIK VE İLAHİYAT	Doç. Dr. Muhammet Nasih Ece

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Dr. Öğr. Üyesi HAKAN AVAN	1	TECHNOLOGY-SUPPORTED FAMILY-CENTERED NURSING INTERVENTIONS IN CHILDREN WITH CHRONIC ILLNESSES: A COMPREHENSIVE NARRATIVE REVIEW FOCUSED ON TYPE 1 DIABETES	Dr. Öğr. Üyesi HAKAN AVAN
		2	SCREEN ADDICTION AND SLEEP QUALITY IN CHILDHOOD: A REVIEW OF NURSING INTERVENTIONS	Dr. Öğr. Üyesi HAKAN AVAN
		3	STIGMATISING ATTITUDES OF HEALTHCARE PROFESSIONALS TOWARDS INDIVIDUALS WITH AIDS AND INFLUENCING FACTORS: A DESCRIPTIVE-CROSS-SECTIONAL STUDY	Doç. Dr. Meryem Türkan IŞIK Doç. Dr. Rana CAN ÖZDEMİR Öğretim Görevlisi İbrahim Duman
		4	TAZELENME ÜNİVERSİTESİNE KATILAN YAŞLI BİREYLERİN BAŞARALI YAŞLANMA DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ	Öğr. Gör. İbrahim DUMAN
		5	DIABETES CARE IN A CHANGING CLIMATE: FROM RISK TO ADAPTATION, FROM ADAPTATION TO RESILIENCE	Öğr. Gör., Merve MURAT MEHMED ALİ Prof. Dr., Selda ÇELİK
		6	THE DUAL FACE OF INSULIN: DIABULIMIA AND ITS MANAGEMENT IN ADOLESCENT DIABETES CARE	Öğr. Gör., Merve MURAT MEHMED ALİ Prof. Dr., Selda ÇELİK
		7	NURSES' INFORMATICS COMPETENCIES: A COMPREHENSIVE LITERATURE REVIEW	Prof. Dr. Meryem YAVUZ Van GİERSBERGEN Nurse Nebihat TEKİN
		8	INFORMATICS NURSING IN GRADUATE NURSING PROGRAMS IN TÜRKİYE	Prof. Dr. Meryem YAVUZ Van GİERSBERGEN Nurse Nebihat TEKİN

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Prof. Dr. Aigerim Tursynova	1	IMPROVING PATIENT OUTCOMES THROUGH EVIDENCE-BASED NURSING PRACTICES IN CRITICAL CARE SETTINGS	Assoc. Prof. Dr. Ayan Mukhtar, Assis. Prof. Dr. Serik Tulegenov,
		2	MATERNAL MENTAL HEALTH: ASSESSING THE IMPACT OF POSTPARTUM SUPPORT PROGRAMS	Prof. Dr. Zharaskan Amanov Ayesha Khan, Prof. Dr. Rizwan Iqbal, lec. Sana Farooq
		3	THE ROLE OF MIDWIVES IN REDUCING INFANT MORTALITY IN RURAL COMMUNITIES	Assoc. Prof. Dr. Aliya Bek, Assis. Prof. Dr. Nurlan Sadykov,
		4	ENHANCING NURSING EDUCATION THROUGH SIMULATION-BASED LEARNING AND VIRTUAL REALITY	Hamza Malik, Sadaf Javed, Dr. Mahnoor Iqbal
		5	INTEGRATING CULTURAL COMPETENCY TRAINING INTO HEALTHCARE PROFESSIONAL DEVELOPMENT	Prof. Dr. Shazia Abbas, Assis. Prof. Dr. Faizan Tariq, lec. Hina Rauf
		6	STRATEGIES FOR PREVENTING HOSPITAL-ACQUIRED INFECTIONS IN INTENSIVE CARE UNITS	Leila Hariri, Prof. Dr. Marwan Haddad, Nadine Karam
		7	ADVANCEMENTS IN NEONATAL CARE: EARLY INTERVENTIONS FOR HIGH-RISK INFANTS	Assoc. Prof. Dr. Samina Iqbal Prof. Dr. Imran Aslam, Noor Baloch
		8	ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF TELEHEALTH SERVICES IN CHRONIC DISEASE MANAGEMENT	Assoc. Prof. Dr. Zarina Sadykova, Assis. Prof. Dr. Bauyrzhan Kairat, Prof. Dr. Aigerim Tursynova

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Prof. Dr. Rahmatullah Hashemi,	1	THE IMPACT OF NURSING LEADERSHIP ON EMPLOYEE SATISFACTION AND RETENTION	Assoc. Prof. Dr. Layla Hamidi, Prof. Dr. Farid Wardak,
		2	PROMOTING BREASTFEEDING PRACTICES THROUGH COMMUNITY-BASED INTERVENTIONS	Assoc. Prof. Dr. Amal Hassan, Zeinab Khatib, Rania Touma
		3	EXPLORING THE ROLE OF NURSES IN MANAGING EMERGING INFECTIOUS DISEASE OUTBREAKS	Dr. Nabil Zayani, Assis. Prof. Dr. Samir Belkacem,
		4	PAIN MANAGEMENT IN PALLIATIVE CARE: EVALUATING MULTIDISCIPLINARY APPROACHES	Assoc. Prof. Dr. Jasmin Kabuli, Prof. Dr. Haroon Rahman,
		5	IMPLEMENTING MENTAL HEALTH SCREENING IN PRIMARY HEALTHCARE SETTINGS	Assoc. Prof. Dr. Leila Bennis, Assis. Prof. Dr. Anis Cherif, Prof. Dr. Amira Boudjelal
		6	THE USE OF MOBILE HEALTH APPLICATIONS FOR PATIENT EDUCATION AND SELF-MANAGEMENT	Assoc. Prof. Dr. Maryam Farooqi, Prof. Dr. Tariq Azhar Sana Qureshi
		7	NURSE-LED INTERVENTIONS IN REDUCING HOSPITAL READMISSION RATES AMONG ELDERLY PATIENTS	Assoc. Prof. Dr. Fawzia Rahimi, Prof. Dr. Rahmatullah Hashemi, lec. Sahar Mohammadi
		8		

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assis. Prof. Dr. Bilal Benyamina, Prof. Dr. Karima Ouchene	1	ADDRESSING NUTRITIONAL CHALLENGES IN NEONATAL INTENSIVE CARE UNITS	Assis. Prof. Dr. Bilal Benyamina, Prof. Dr. Karima Ouchene
		2	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF STRESS REDUCTION PROGRAMS FOR NURSES IN HIGH-INTENSITY ENVIRONMENTS	Prof. Dr. Rana Al-Khatib, Prof. Dr. Jad Saade, Nour El Hage
		3	IMPROVING PATIENT SAFETY THROUGH ELECTRONIC HEALTH RECORDS AND DIGITAL MONITORING	Assoc. Prof. Dr. Amirullah Safi, Dr. Hakim Wazir,
		4	DEVELOPING TRAINING MODULES FOR MIDWIVES ON COMPLICATIONS DURING CHILDBIRTH	Dr. Anisa Rahimi, Dr. Abdul Qadir Khan, Samina Mir
		5	IMPROVING PATIENT SAFETY AND QUALITY OF CARE THROUGH ADVANCED NURSING INTERVENTIONS IN ACUTE CARE SETTINGS	Assoc. Prof. Dr. Ayan Bektemir Iec. Zhanar Tulegenova Prof. Dr. Yerlan Sadykov Assoc. Prof. Dr. Asma Riaz Hamza Qureshi
		6	MENTAL HEALTH PROMOTION AMONG ADOLESCENTS IN RURAL AREAS: CHALLENGES AND STRATEGIES FOR NURSES AND HEALTH PROFESSIONALS	Prof. Dr. Rustam Kairat Dilshad Akhmed
		7	MATERNAL AND NEWBORN HEALTH OUTCOMES: INTEGRATING EVIDENCE-BASED MIDWIFERY PRACTICES WITH COMMUNITY HEALTH INITIATIVES	Dr. Nadia Al-Khatib Dr. Faridah Mansoor
		8		

ICSAS 1 ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MARRIAGE AND FAMILY THERAPY SEPTEMBER 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Yacine Bensalem	1	MARITAL COMMUNICATION AND CONFLICT RESOLUTION STRATEGIES IN LONG-TERM RELATIONSHIPS	Amina Belkacem Prof. Dr. Adewale Okoye Rizky Pratama
		2	IMPACT OF DIFFERENT PARENTING STYLES ON CHILD EMOTIONAL AND SOCIAL DEVELOPMENT	Dr. Fatimah Zainal Prof. Dr. Hassan Alimov Maria Santos
		3	COUPLE THERAPY APPROACHES FOR BLENDED FAMILIES AND STEP-PARENTING CHALLENGES	Nurul Hidayah Dr. Leila Karimova Juan dela Cruz
		4	THE ROLE OF CULTURAL VALUES AND BELIEFS IN FAMILY THERAPY INTERVENTIONS	Assoc. Prof. Dr. Anisa Rahman Timur Beketov Sofia Mammadova
		5	PREMARITAL COUNSELING AND STRATEGIES TO ENHANCE RELATIONSHIP SATISFACTION	Assis. Prof. Dr. Ahmed Benyamina Rizal Fahri Kristine Reyes
		6	FAMILY THERAPY TECHNIQUES FOR SUPPORTING SUBSTANCE ABUSE RECOVERY AND RELAPSE PREVENTION	Halima Olanrewaju Alif Prasetyo Elina Nazarova
		7	THE EFFECTS OF DIGITAL TECHNOLOGY AND SOCIAL MEDIA ON FAMILY DYNAMICS AND INTERACTIONS	Prof. Dr. Yacine Bensalem Farida Iskandarova Miguel Santos
		8	TRAUMA-INFORMED FAMILY THERAPY APPROACHES FOR HEALING EMOTIONAL AND PSYCHOLOGICAL WOUNDS	Dr. Aisha Mohammed Dwi Lestari Rashid Akhmedov
		9		

ICSAS 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON HISTORY September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Prof. Dr. Yasmin Al-Hussein	1	ANCIENT CIVILIZATIONS AND THEIR ECONOMIC, SOCIAL, AND POLITICAL STRUCTURES	Assoc. Prof. Dr. Khalid Al-Mansouri Lec. Ahmed Rezaei
		2	OTTOMAN EMPIRE: SOCIAL HIERARCHIES, GOVERNANCE, AND CULTURAL TRANSFORMATIONS	Dr. Nour Al-Farouq Lec. Fatima Al-Hadid
		3	HISTORY OF ISLAMIC SCIENCE, TECHNOLOGY, AND KNOWLEDGE TRANSMISSION ACROSS REGIONS	Prof. Dr. Omar Al-Khalifa Assoc. Prof. Dr. Rania Saeed
		4	MODERN MIDDLE EAST POLITICAL HISTORY: NATION BUILDING, CONFLICTS, AND INTERNATIONAL RELATIONS	Dr. Layla Abou-Taleb Assoc. Prof. Dr. Tariq Al-Zahra Lec. Samira Al-Basri
		5	TRADE ROUTES, CULTURAL EXCHANGES, AND THE SPREAD OF IDEAS IN HISTORICAL CONTEXTS	Prof. Dr. Salma Shalabi Lec. Mohammad Al-Saadi
		6	HISTORY OF WOMEN IN THE ARAB WORLD: SOCIAL ROLES, RIGHTS, AND HISTORICAL NARRATIVES	Assoc. Prof. Dr. Dina Al-Mahdi Dr. Leila Kanaan Lebanon
		7	COLONIALISM AND POST-COLONIAL TRANSFORMATIONS IN MIDDLE EASTERN SOCIETIES	Prof. Dr. Hana Al-Mutairi Lec. Fadi Al-Karim
		8	HISTORICAL ARCHITECTURE AND URBAN DEVELOPMENT IN MIDDLE EASTERN CITIES	Prof. Dr. Yasmin Al-Hussein
		9	MILITARY STRATEGIES, CONFLICTS, AND WARFARE IN MIDDLE EASTERN HISTORY	Prof. Dr. Samah Al-Saleh Lec. Nabil Al-Ahmad

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON GASTRONOMY and FOOD ENGINEERING September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 20 Eylül / Sept 20, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Prof. Dr. Adeel Khan,	1	THE IMPACT OF NATURAL FERMENTATION TECHNIQUES ON THE NUTRITIONAL QUALITY OF TRADITIONAL DAIRY PRODUCTS	Yerlan Akhmetov, Assoc. Prof. Dr. Aigul Sadykova, Bauyrzhan Tleugabyl
		2	INNOVATIVE METHODS FOR PRESERVING SHELF-LIFE IN READY-TO-EAT MEALS USING BIOACTIVE PACKAGING	Sana Ullah, Prof. Dr. Adeel Khan, Imran Haider
		3	APPLICATION OF MICROWAVE AND ULTRASOUND TECHNOLOGIES IN FOOD PROCESSING FOR ENERGY EFFICIENCY	Alua Zhumagaliyeva, Daniyar Omarov, Nurlan Sagin
		4	DEVELOPMENT OF FUNCTIONAL FOODS ENRICHED WITH PLANT-BASED PROTEINS AND ANTIOXIDANTS	Amna Tariq, Saima Iqbal, Assis. Prof. Dr. Fahad Rashid
		5	UTILIZATION OF AGRICULTURAL WASTE IN BIOACTIVE FOOD INGREDIENT PRODUCTION	Hina Malik, Prof. Dr. Imran Abbas, Farah Zaman
		6	APPLICATION OF 3D FOOD PRINTING IN CULINARY INNOVATIONS AND PERSONALIZED NUTRITION	Aisha Rahimi, Lec. Dr. Farid Noori, Mohammad Shirzad
		7	EXPLORING THE ROLE OF NANOTECHNOLOGY IN FOOD SAFETY AND QUALITY MONITORING	Zahra Khan, Prof. Dr. Ali Raza, Asma Qureshi
		8	OPTIMIZATION OF ENZYMATIC PROCESSES FOR PLANT-BASED DAIRY ALTERNATIVES	Samira Najafi, Assoc. Prof. Dr. Nadia Karimi, Ramin Farhad

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Asst. Prof. Dr. HALİL FEDAI	1	THE RELATIONSHIP BETWEEN VENTRICULAR EXTRASYSTOLE FREQUENCY AND C-REACTIVE PROTEIN ALBUMIN RATIO	Asst. Prof. Dr. HALİL FEDAI
		2	THE EFFECT OF BODY IMAGE ON SEXUAL QUALITY OF LIFE IN WOMEN WITH BREAST CANCER WHO HAVE RECEIVED NEOADJUVANT CHEMOTHERAPY	Dr. Öğretim Üyesi, Mehmet Emin ŞANLI Öğr.Gör.Dr. Mahmut DİNÇ Öğr. Gör. Dr. Uğur ÖNER Dr. Öğretim Üyesi, Tülay YILDIRIM ÜŞENMEZ
		3	POSTPARTUM ANNE VE YENİDOĞAN GÜVENLİĞİ: PSİKOLOJİK RİSKLER VE ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM MÜDAHALELERİNİN ROLÜ	Zekiye SİVRİDAĞ Prof.Dr. Şengül YAMAN SÖZBİR
		4	MENOPAUSE AND SEXUAL LIFE	Ebe Remziye KARADOĞAN KOSANOĞLU Doç. Dr. Ayça ŞOLT KIRCA Doç. Dr. Elif DAĞLI
		5	HEART DISEASES DURING PREGNANCY	Ebe Remziye KARADOĞAN KOSANOĞLU Doç. Dr. Ayça ŞOLT KIRCA Doç. Dr. Elif DAĞLI
		6	SEZARYENİN KLİNİK ETKİLERİ VE POSTOPERATİF YÖNETİM	Arş. Gör., SONGÜL KEKİL
		7	GEBELİKTE KÜLTÜREL İNANIŞLAR VE GELENEKSEL UYGULAMALAR	Arş. Gör., SONGÜL KEKİL
		8	THREE-MONTH FOLLOW-UP OF GREATER OCCIPITAL NERVE BLOCK EFFICACY IN CHRONIC MIGRAINE	Assis. Prof. Dr. Derya Yavuz Demiray

ICSAS 2nd International Conference on Biology, Biochemistry and Molecular Biology September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assist. Prof. Dr. KEZBAN YILDIZ-DALGINLI	1	MONOAMİN OKSİDAZ A’NIN GENETİK MANİPÜLASYONU: NÖROTRANSMİTTER METABOLİZMASINDAN DAVRANIŞA	Uzman Biyoteknolog/Projeler Koordinatörü, SELİN URAL Araştırmacı Öğrenci, SEDEN TOLUNAY
		2	KEDİLERDE HERPES VİRÜS ENFEKSİYONLARININ OKSİDATİF STRES PARAMETRELERİ ÜZERİNE GÜNCEL RAŞTIRMALARI	ESRA KÖSE Prof. Dr. SENA ÇENESİZ
		3	KÖPEKLERDE PARVOVİRÜS ENFEKSİYONLARININ GÜNCEL TEDAVİ YÖNTEMLERİ	ESRA KÖSE Prof. Dr. SENA ÇENESİZ
		4	CONTRIBUTION OF ARTVİN (TÜRKİYE) BROWN BEAR POPULATIONS TO THE MOLECULAR PHYLOGENY OF Ursus arctos	MSc Student Serap ÖZDEMİR Dr. Gökçe Ali KELEŞ Asst. Prof. Dr. Ahmet Yesari SELÇUK Asst. Prof. Dr. Perinçek Seçkinozan ŞEKER
		5	SHILAJIT ATTENUATES 5-FLUOROURACIL-INDUCED HEPATOTOXICITY THROUGH ANTIOXIDANT AND SIRTUIN PATHWAYS IN RATS	Assist. Prof. Dr. KEZBAN YILDIZ-DALGINLI Lecturer, MELEK OZTURKLER-DUNDAR Prof. Dr. ONUR ATAKISI
		6	INVESTIGATION OF THE CAUSES OF EUCALYPTUS CAMALDULENSIS SEEDLINGS MORTALITY IN TARSUS FOREST NURSERY	Öğr. Gör. Dr. Deniz ÇAKAR Doç. Dr. Ebru DERELLİ TÜFEKÇİ Fatih AYTAZ Prof. Dr. Seçil AKILLI ŞİMŞEK

Hanife burada sunum yaptı

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Assoc. Prof. Ceyda GÜRMAN	1	A PSYCHOLOGICAL EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN POSTMODERNISM AND RELIGIOUS FATIGUE	Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Emrullah DURAN
		2	WHAT IS JERUSALEM?	Assistant Professor KENAN KARAGÖZ
		3	İBÂZİYYE'DE HALKU'L-KUR'AN TARTIŞMALARI	Doç. Dr. Metin YILDIZ
		4	İBÂZİYYE'DE EF'ÂL-İ İBÂD	Doç. Dr. Metin YILDIZ
		5	THE GOVERNANCE PRINCIPLES AND EXEMPLARITY OF THE PROPHET	Dr. Öğr. Üyesi, Sadettin GÜRMAN
		6	The Ottoman Ulema's Defence of Ahl al-Sunnah Against the Mu'tazila: Treatises on al-An'âm 6:158	Assoc. Prof. Ceyda GÜRMAN

ICSAS 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assoc. Prof. Dr., Şengül Başarı	1	STUDENTS' VIEWS ON PLACE-BASED EDUCATION PRACTICES IN SCIENCE COURSE	Uzman Öğretmen, Cahide SERDAROĞLU Prof. Dr. Munise Handan GÜNEŞ
		2	TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİNE PROGRAM GELİŞTİRME VE FELSEFİ YAKLAŞIM AÇISINDAN ELEŞTİREL BİR BAKIŞ	Dr. Okan DEDE
		3	SINIF ÖĞRETMENLERİNİN AKRAN ZORBALIĞINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN YAPAY ZEKA DESTEKLİ EĞİTİM YAKLAŞIMLARIYLA İNCELENMESİ	Assoc. Prof. Dr., Fatma Köprülü Assoc. Prof. Dr., Şengül Başarı
		4	EVALUATING THE PRIMARY SCHOOL CLASSROOM GUIDANCE PROGRAM THROUGH THE CIPP MODEL	Esma TAŞKIRAN ÇAPRAK Dr. Öğr. Üyesi Uğur EPÇAÇAN
		5	EVALUATING SOCIAL PARTICIPATION IN THE CONTEXT OF WOMEN THROUGH THEIR PARTICIPATION IN LIFELONG LEARNING	Dr. Deniz Yalçınkaya Hediye Acar
		6	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİ İLE DİNLEME MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	Yüksek Lisans Öğrencisi, Yener Emre SEVGİLİ Doç. Dr. Ata PESEN Dr. Öğr. Üyesi Burhan ÜZÜM
		7	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNDE ÖĞRETİM PROGRAMI OKURYAZARLIĞI	Dr. RUKİYE AYDOĞAN DENİZ ÖRSAN ÖRS
		8	ORTAOKUL, LİSE VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE NOMOFOBİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: CİNSİYETİN VE EĞİTİM DÜZEYİNİN ROLÜ	Dr. Öğr. Üyesi Halil ASLAN

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assoc. Prof. Dr. Maria Teresa Santos Prof. Dr. Angelo Villanueva	1	THE ROLE OF INTERFAITH DIALOGUE IN PROMOTING RELIGIOUS TOLERANCE AND SOCIAL COHESION	Assoc. Prof. Dr. Yerzhan Bektas Prof. Dr. Aisulu Muratova Amanzhol Kairat
		2	RECONCILING TRADITIONAL BELIEFS WITH MODERN CHRISTIAN THEOLOGY IN CONTEMPORARY SOCIETIES	Prof. Dr. Haroon Qureshi Lec. Nadia Khattak
		3	ETHICS AND MORALITY IN ISLAMIC PHILOSOPHY: CHALLENGES AND MODERN INTERPRETATIONS	Dr. Kiran Jameel
		4	THEOLOGICAL PERSPECTIVES ON THE CONCEPT OF DIVINE JUSTICE IN ISLAM	Assoc. Prof. Dr. Faridullah Ahmadi Dr. Hameed Safi Zarina Wardak
		5	MYSTICISM AND SPIRITUAL EXPERIENCE IN SUFI TRADITIONS: HISTORICAL AND CONTEMPORARY VIEWS	Prof. Dr. Layth Al-Khatib Prof. Dr. Rana Daher Fadi Tahan Katrina Delos Reyes
		6	INTERPRETATIONS OF SACRED TEXTS IN MODERN PHILIPPINE CATHOLIC THEOLOGY	Assoc. Prof. Dr. Maria Teresa Santos Prof. Dr. Angelo Villanueva
		7	THE IMPACT OF RELIGIOUS EDUCATION ON ETHICAL DEVELOPMENT IN MUSLIM COMMUNITIES	Iqbal Khan Sana Riaz Bilal Ahmed Youssef Benali
		8	CHRISTIAN THEOLOGY AND ENVIRONMENTAL ETHICS: TOWARDS A SUSTAINABLE WORLDVIEW	Assoc. Prof. Dr. Ahmad Hariri Prof. Dr. Leila Mounir

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Dr. Askar Zhaksylyk	1	THEOLOGICAL REFLECTIONS ON SUFFERING AND THEODICY IN ISLAMIC AND CHRISTIAN TRADITIONS	Assoc. Prof. Dr. Abdul Rahman Azimi Prof. Dr. Laila Hamidi Farid Noorzai Timur Akhmetov
			THE INFLUENCE OF ISLAMIC PHILOSOPHY ON CONTEMPORARY ETHICAL THEORY	Dr. Askar Zhaksylyk Prof. Dr. Gulmira Nurgaliyeva
			THE ROLE OF WOMEN IN RELIGIOUS LEADERSHIP: PERSPECTIVES FROM ISLAMIC AND CHRISTIAN TRADITIONS	Dr. Shazia Malik Hina Tariq
			MODERN CHALLENGES IN THEOLOGICAL EDUCATION AND RELIGIOUS STUDIES	Dr. Ahmad Sultani Lec. Lailuma Rahimi
		2	THE CONCEPT OF MERCY AND FORGIVENESS IN DIFFERENT RELIGIOUS TRADITIONS	Prof. Dr. Sami Najjar
		3	HISTORICAL DEVELOPMENT OF CHRISTIAN MONASTICISM AND ITS SOCIO-CULTURAL IMPACT	Felicity Ramos Assoc. Prof. Dr. Maria Angela Flores Dr. Jonathan Cruz
		4	THE INTERSECTION OF POLITICS AND RELIGION: THEOLOGICAL PERSPECTIVES	Samina Rauf Assoc. Prof. Dr. Iqbal Hussain Dr. Anwar Siddiqui
		5	ISLAMIC ESCHATOLOGY AND THE CONCEPT OF THE AFTERLIFE: A COMPARATIVE STUDY	Assoc. Prof. Dr. Nurlan Seitov Prof. Dr. Aiman Tuleyev Dinara Zhumagaliyeva Rami Mansour Lina Saab
			RELIGION, SCIENCE, AND FAITH: NAVIGATING CONTEMPORARY THEOLOGICAL DEBATES	Assoc. Prof. Dr. Ahmad Al-Khalil
			THE ROLE OF RELIGION IN CONFLICT RESOLUTION AND PEACEBUILDING	Assoc. Prof. Dr. Khalid Benamara Samira Bouaziz Yasmine Cherif
		6	THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON TRADITIONAL RELIGIOUS PRACTICES AND BELIEFS	Assoc. Prof. Dr. Maria Lourdes Reyes

ICSAS 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Asif Javed	1	THE IMPACT OF DIGITAL LEARNING PLATFORMS ON STUDENT ENGAGEMENT IN HIGHER EDUCATION	Yerlan Tulegenov Assoc. Dr. Danaer Beketova Prof. Dr. Aibek Zhumatayev
		2	EXPLORING INCLUSIVE EDUCATION POLICIES FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS	Assoc. Prof. Dr. Saadullah Kabirov Iaisulu Altynbekova
		3	THE ROLE OF INTERCULTURAL COMPETENCE IN INTERNATIONAL STUDENT SUCCESS	Gulnara Tulegen Assoc. Prof. Dr. Almas Zharkynov Daniyar Serikbay Madina Sarsenova
		4	EFFECTIVE TEACHING STRATEGIES FOR MULTILINGUAL CLASSROOMS	Dr. Sanaullah Qureshi Dr. Rabia Tariq Hamid Raza
		5	THE USE OF AI-DRIVEN ASSESSMENTS TO IMPROVE LEARNING OUTCOMES	Prof. Dr. Asif Javed Samina Khalid
		6	CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN ONLINE STEM EDUCATION	Dr. Mirza Rahman Prof. Dr. Ayesha Khan
		7	THE INFLUENCE OF EDUCATIONAL GAMIFICATION ON STUDENT MOTIVATION	Fahad Riaz Dr. Lubna Ahmed
		8	IMPLEMENTING SUSTAINABLE EDUCATION PRACTICES IN PRIMARY SCHOOLS	Dr. Farid Gulzhan Dana Yerzhan

ICSAS 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assoc. Prof. Dr. Samir Nasser	1	THE EFFECTIVENESS OF PROJECT-BASED LEARNING IN ENGINEERING PROGRAMS	Dr. Shahrukh Malik Dr. Saba Javed Imran Hussain
		2	LEADERSHIP DEVELOPMENT PROGRAMS FOR SCHOOL ADMINISTRATORS	Khalid Mehmood Sana Tariq
		3	INTEGRATING CULTURAL HERITAGE INTO MODERN CURRICULA	Dr. Farzana Rahimi Omar Karimi Waliullah Faiz
		4	THE ROLE OF PARENTAL INVOLVEMENT IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION	Assoc. Prof. Dr. Jamal Alawi Nadia Khoury Rania Saab Tarek Hussein
		5	ADAPTIVE LEARNING SYSTEMS AND PERSONALIZED EDUCATION	Prof. Dr. Imad Zayed Assoc. Prof. Dr. Layla Maroun
		6	THE INFLUENCE OF SCHOOL ENVIRONMENT ON STUDENT WELL-BEING	Faridah Alawi Assoc. Prof. Dr. Hadi Hassan
		7	MOBILE LEARNING APPLICATIONS AND STUDENT PERFORMANCE	Prof. Dr. Khaled Mansour Yasmin Farah Assoc. Prof. Dr. Samir Nasser

ICSAS 5th INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION September 19 - 21, 2025 IZMIR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Assis. Prof. Dr. Ahmed Belkacem	1	THE IMPACT OF EDUCATIONAL POLICY REFORMS ON TEACHER MOTIVATION	Prof. Dr. Wali Khan Assoc. Prof. Dr. Nadia Rahim Iec. Farzana Hamidi
		2	INNOVATIVE APPROACHES TO LANGUAGE ACQUISITION IN SECONDARY SCHOOLS	Assoc. Prof. Dr. Yasin Qureshi
		3	THE ROLE OF ART EDUCATION IN CHILDREN'S COGNITIVE DEVELOPMENT	Rania Khalil Dr. Sami Youssef Dr. Lina Hariri
		4	E-LEARNING AND DIGITAL DIVIDE IN RURAL COMMUNITIES	Assis. Prof. Dr. Ahmed Belkacem
		5	TEACHER TRAINING PROGRAMS FOR EMERGING EDUCATIONAL TECHNOLOGIES	Prof. Dr. Reynaldo Santos Lorna Cruz Assoc. Prof. Dr. Marco dela Rosa
		6	ASSESSING THE IMPACT OF SOCIAL EMOTIONAL LEARNING ON ACADEMIC PERFORMANCE	Fatima Zohra Assis. Prof. Dr. Ali Amrani
		7	PROMOTING ENVIRONMENTAL EDUCATION THROUGH SCHOOL CURRICULA	Kareem Haddad Maya Khoury Rachid Bensaïd
		8	THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING ON STUDENT INTERACTION	Assis. Prof. Dr. Farid Noorzai Aisha Habibi
		9	EDUCATIONAL INNOVATIONS IN TEACHING MATHEMATICS THROUGH TECHNOLOGY	Dr. Alvaro Santiago Maria Lopez

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON GASTRONOMY and FOOD ENGINEERING September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Prof. Dr. Rania Kassem,	1	THE EFFECT OF PROBIOTIC ENRICHMENT ON FERMENTED BEVERAGE MICROBIOLOGY	Layla Haddad, Dr. Karim Saab, Nour El-Hayek
		2	ADVANCEMENTS IN NON-THERMAL FOOD PRESERVATION TECHNOLOGIES	Assoc. Prof. Dr. Yasmine Bensalem, Omar Aloui, Hocine Charef
		3	SUSTAINABLE SOURCING AND PROCESSING OF SEAFOOD PRODUCTS FOR GLOBAL MARKETS	Mary Grace Santos, Bianca Cruz Assoc. Prof. Dr. Miguel Reyes,
		4	INFLUENCE OF PLANT EXTRACTS ON THE PHYSICOCHEMICAL PROPERTIES OF BAKERY PRODUCTS	Prof. Dr. Rania Kassem,
		5	APPLICATION OF BIOINFORMATICS IN FOOD ENGINEERING FOR FLAVOR PREDICTION	Dr. Kamran Shafiei,
		6	DEVELOPMENT OF LOW-CALORIE SWEETENERS WITH ENHANCED FUNCTIONALITY	Abdelkader Benyahia,
		7	EFFECTS OF HIGH-PRESSURE PROCESSING ON VITAMIN AND MINERAL RETENTION IN FRUITS	Prof. Dr. Naveed Shah, Asif Iqbal
		8	INNOVATIVE FERMENTATION STRATEGIES FOR THE PRODUCTION OF VEGAN CHEESE	Sohail Ahmed, Fatima Noor, Assoc. Prof. Dr. Danish Malik Elias Fares
		9	INTEGRATION OF SENSORY SCIENCE AND FOOD ENGINEERING IN CULINARY PRODUCT DESIGN	Jamal Al-Khalil, Dr. Layla Karam,
		10	APPLICATION OF BIOPOLYMERS IN EDIBLE COATING TO IMPROVE FRESH PRODUCE SHELF-LIFE	Ayesha Khan, Assoc. Prof. Dr. Iqra Malik,

ICSAS 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON GASTRONOMY and FOOD ENGINEERING September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 20, 2025 / 11:30 – 13:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assis. Prof. Dr. Usman Ali	1	ADVANCED NANOTECHNOLOGY APPLICATIONS IN FOOD PRESERVATION AND SAFETY	Zhandos Akhmetov
		2	SUSTAINABLE FOOD PROCESSING METHODS FOR REDUCING ENVIRONMENTAL IMPACT IN GASTRONOMY	Assoc. Prof. Dr. Rakhim Zhumabayev Dinara Kassenova Prof. Dr. Yerlan Abilkhan
		3	INNOVATIVE FERMENTATION TECHNIQUES FOR DEVELOPING FUNCTIONAL FOODS AND BEVERAGES	Aigerim Bektemir Dr. Saltanat Orazbayeva
		4	DEVELOPMENT OF PLANT-BASED PROTEINS AND THEIR INDUSTRIAL APPLICATIONS IN FOOD ENGINEERING	Sana Riaz Assoc. Prof. Dr. Muhammad Ahsan
		5	APPLICATION OF MICROENCAPSULATION TECHNOLOGY TO ENHANCE FLAVOR AND NUTRITIONAL VALUE	Bilal Khan Assis. Prof. Dr. Hira Javed Assoc. Prof. Dr. Fatima Zahra
		6	ADVANCES IN SMART KITCHEN TECHNOLOGIES FOR GASTRONOMIC INNOVATION AND FOOD SAFETY	Assis. Prof. Dr. Usman Ali
		7	EVALUATION OF TRADITIONAL AND MODERN FOOD PRESERVATION METHODS IN EXTREME CLIMATES	Dr. Rahimullah Wardak Fariba Nazari Ahmad Shah
		8	APPLICATION OF NATURAL FOOD COLORANTS AND FLAVOR ENHANCERS IN MODERN CUISINE	Layla Karam Prof. Dr. Omar Benyamina Assoc. Prof. Dr. Nabil Salim IYoussef Bensalem

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assoc. Prof. Dr. Cagla YIGITBAS	1	EVALUATING WEBINAR-BASED NURSING EDUCATION DURING THE COVID- 19 PANDEMIC: A RETROSPECTIVE ANALYSIS	MSc, SALİHA KOÇ ASLAN
		2	IMPLEMENTING THE BALANCED SCORECARD IN NURSING SERVICES: DEVELOPMENT OF A NURSE PERFORMANCE SCORECARD FOR STRATEGIC PERFORMANCE MANAGEMENT	MSc, SALİHA KOÇ ASLAN
		3	THE MEDIATING ROLE OF PATIENT TRUST IN THE EFFECT OF PERCEIVED HEALTHCARE SERVICE QUALITY ON OUTPATIENTS' BEHAVIORAL INTENTIONS	Doç. Dr. Fuat YALMAN Prof. Dr., Yalçın KARAGÖZ
		4	THE EFFECT OF SOCIAL SUPPORT ON ORGANIZATIONAL SUPPORT AND ORGANIZATIONAL TRUST: AN APPLICATION ON HEALTHCARE WORKERS	Prof. Dr., Yalçın KARAGÖZ Doç. Dr. Fuat YALMAN
		5	THE GLOBAL OUTLOOK OF TECHNOLOGY-FACILITATED VIOLENCE AGAINST GIRLS: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS	Assoc. Prof. Dr. Çağla YİĞİTBAS
		6	NUCHAL TRANSLUCENCY MEASUREMENT AND MATERNAL STRESS: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF GLOBAL RESEARCH TRENDS	Assoc. Prof. Dr. Cagla YIGITBAS

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON NURSING, MIDWIFERY AND HEALTH SCIENCES September 19 - 21, 2025 İZMİR Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assist. Prof. Dr. Tülay YILDIRIM ÜŞENMEZ	1	MENOPOZ DÖNEMİNDEKİ KADINLARIN BAŞETME YÖNTEMLERİ	Ebe Meltem YAVUZ Doç. Dr. Ayça ŞOLT KIRCA Doç. Dr. Elif DAĞLI
		2	HPV VE BAĞIŞIKLAMA	Ebe Meltem YAVUZ Doç. Dr. Ayça ŞOLT KIRCA Doç. Dr. Elif DAĞLI
		3	UYKU BOZUKLUKLARINDA TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TIP: PALYATİF BAKIM HASTALARINA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR	Dr. Öğr. Üyesi, NURDAN YALÇIN ATAR PhD, AKBAŞ
		4	THE IMPACT OF ALCOHOL AND SUBSTANCE ABUSE ON WOMEN'S HEALTH	Uzman Ebe, Nilay GELMEZ Doç. Dr. Ayça ŞOLT KIRCA Doç. Dr. Elif DAĞLI
		5	THE EFFECT OF OBESITY ON PREGNANCY	Uzman Ebe, Nilay GELMEZ Doç. Dr. Ayça ŞOLT KIRCA Doç. Dr. Elif DAĞLI
			THE EFFECT OF MINDFULNESS ON TREATMENT ADHERENCE IN INDIVIDUALS WITH MENTAL ILLNESS	Assist. Prof. Dr. Tülay YILDIRIM ÜŞENMEZ Res. Assist. Deniz KURTARAN
		6		

ICSAS 2nd International Conference on Public Administration, Politics and Local Government September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Doç. Dr. ABİDİN KEMEÇ	1	AKILLI KENTLER VE DİJİTAL VATANDAŞLIK: YENİ KATILIM BİÇİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	Doç. Dr. ABİDİN KEMEÇ
		2	AKILLI KENTLERDE ETİK SORUNLAR	Doç. Dr. ABİDİN KEMEÇ
		3	YEREL VE ULUSAL DÜZEYDE SİYASAL LİDERLİK TEMSİLLERİ: KATILIMCI SÖYLEMLER ÜZERİNDEN BİR LİDERLİK TİPOLOJİSİ ANALİZİ	Dr. Öğr. Üyesi, MUSTAFA DEMİRCİ
		4	INSTITUTIONAL MECHANISMS IN DISABLED INDIVIDUALS' ACCESS TO PUBLIC SERVICES: A STUDY ON THE HUMAN RIGHTS AND EQUALITY INSTITUTION OF TÜRKİYE (HREIT)	Asst. Prof., Osman KARACAN
		5	PUBLIC POLICIES OF TURKEY AND GERMANY TOWARDS SURVEILLANCE SOCIETY: A COMPARATIVE ANALYSIS	Arş. Gör. Dr. Çiğdem PANK YILDIRIM Doktorant Duygu AKYÜZ
		6	REGULATIONS ON MUNICIPALITIES IN THE PERIOD BETWEEN THE 1921-1924 CONSTITUTION	Prof. Dr. Bayram COŞKUN Doktorant Duygu AKYÜZ
		7	TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLERİN TERS GÖÇE YÖNELİK MEKÂNSAL PLANLAMA YETERLİLİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	Dr. Öğr. Üyesi Fatma ÖKDE
		8	PUBLIC ADMINISTRATION AND THE TRANSFORMATION OF URBAN AND RURAL AREAS AFTER THE METROPOLITAN LAW: THE CASE OF RURAL NEIGHBORHOODS	Dr. Öğr. Üyesi Hatike KOÇAR UZAN
		9	FROM ELECTRONIC STATE TO SMART STATE: ANALYSIS OF DIGITAL TRANSFORMATION IN PUBLIC ADMINISTRATION	Dr. Öğr. Üyesi Ömer ÇAMUR

ICSAS 5th International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies September 19-21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:00 – 17:00 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Assoc. Prof. Dr. Sinan Sami AKKURT	1	ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS AND ROLE OF GPU ACCELERATION	Dr.Öğr.Üyesi, İlkay Sibel KERVANCI
		2	BLOCKCHAIN FOR MEDICAL DATA INTEGRITY AND SHARING IN CLINICAL RESEARCH	Asst. Prof.Dr. İlkay Sibel KERVANCI MD, Urology Specialist., Çagdaş ÇEKİÇ
		3	ULUSLARARASI CEZA HUKUKU BAĞLAMINDA SİLAHLI ÇATIŞMALARDA İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ KULLANIMI	Arş. Gör. Seda Yağmur SÜMER
		4	PROHIBITED AND HIGH-RISK ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS WITHIN THE FRAMEWORK OF EUROPEAN UNION LEGISLATION	Assoc. Prof. Dr. Sinan Sami AKKURT
		5	TÜRK MEDYASINDA DEEPPAKE SÖYLEMLERİNİN ÇOK BOYUTLU ANALİZİ	Öğr.Gör.Dr. BAHAR BALCI AYDOĞAN
		6	ÖĞRETMENLERİN TÜBİTAK 4005 PROJESİNE BAŞVURU GEREKÇELERİ VE PROFİLLERİ: “KİMYA KONULARININ ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ UYGULAMALARI” ÖRNEĞİ	Dr. Öğr. Üyesi, SENEM ÇOLAK YAZICI

ICSAS 5th International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies September 19-21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 1	Assoc. Prof. Dr. Olumide Adesanya	1	ARTIFICIAL INTELLIGENCE-DRIVEN PREDICTIVE MODELS FOR HEALTHCARE DIAGNOSTICS	Assoc. Prof. Dr. Rustam Alimov Dilnoza Karimova
		2	DEEP LEARNING TECHNIQUES FOR REAL-TIME TRAFFIC MANAGEMENT SYSTEMS	Prof. Dr. Talant Usubaliev Meerim Sadykova Assoc. Prof. Dr. Aibek Ergeshev
		3	OPTIMIZATION OF CLOUD COMPUTING INFRASTRUCTURES USING AI ALGORITHMS	Aziza Makhmudova Prof. Dr. Jahongir Rasulov
		4	ENHANCING CYBERSECURITY THROUGH MACHINE LEARNING-BASED INTRUSION DETECTION	Assoc. Prof. Dr. Soronai Kubatbekova Aijan Tursunova Prof. Dr. Bekzat Mamatkulov Aibek Doolmatov
		5	INTELLIGENT DATA MINING METHODS FOR FINANCIAL FRAUD DETECTION	Assoc. Prof. Dr. Ioana Popescu Mihai Radu
		6	AUTONOMOUS ROBOTIC SYSTEMS CONTROLLED BY NEURAL NETWORKS	Assoc. Prof. Dr. Olumide Adesanya
		7	AI-BASED NATURAL LANGUAGE PROCESSING FOR MULTILINGUAL TRANSLATION	Assoc. Prof. Dr. Leyla Mammadova Samir Hasanov
		8	SMART GRID MANAGEMENT USING MACHINE LEARNING AND PREDICTIVE ANALYTICS	Assoc. Prof. Dr. Ioan Marinescu IAndreea Stoica Prof. Dr. Vlad Petrescu Mihnea Popa

ICSAS 5th International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies September 19-21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 2	Assoc. Prof. Dr. Rustamjon Ibragimov	1	DEEP NEURAL NETWORKS FOR IMAGE RECOGNITION IN INDUSTRIAL APPLICATIONS	Amina Suleiman Prof. Dr. Tunde Balogun
		2	AI-POWERED RECOMMENDER SYSTEMS FOR E-COMMERCE PLATFORMS	Assoc. Prof. Dr. Ramin Guliyev Nigar Huseynova Prof. Dr. Fidan Mammadli
		3	MACHINE LEARNING TECHNIQUES FOR SMART AGRICULTURE	Assoc. Prof. Dr. Rustamjon Ibragimov
		4	AI-BASED FORECASTING MODELS FOR STOCK MARKET ANALYSIS	Assoc. Prof. Dr. Kubanych Mamatov Elmira Bekbolotova Prof. Dr. Nurlan Toktomamatov
		5	AUTONOMOUS VEHICLE NAVIGATION USING DEEP REINFORCEMENT LEARNING	Assoc. Prof. Dr. Farhod Karimov Dilafruz Yusupova Prof. Dr. Jamshid Sharipov Komiljon Rahmatov
		6	INTELLIGENT DECISION SUPPORT SYSTEMS FOR HOSPITAL MANAGEMENT	Assoc. Prof. Dr. Vlad Ionescu Ioana Petre
		7	MACHINE LEARNING APPLICATIONS IN ENVIRONMENTAL MONITORING	Assoc. Prof. Dr. Ahmed Tijani Blessing Okonkwo Prof. Dr. Ifeanyi Chukwuma
		8	AI-BASED PERSONALIZED EDUCATION SYSTEMS	Assoc. Prof. Dr. Fikret Aliyev Gunay Hajiyeve Kamran Mammadov Nigar Farzali

ICSAS 5th International Conference on Artificial Intelligence and Information Technologies September 19-21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 3	Prof. Dr. Adewale Akinbiy.	1	AUTOMATED DEFECT DETECTION IN MANUFACTURING USING COMPUTER VISION	Otabek Sultonov Dilnoza Rakhmonova
		2	DEEP LEARNING FOR SPEECH RECOGNITION AND EMOTION DETECTION	Assoc. Prof. Dr. Aida Ismailova Rovshan Mammadli Elchin Huseynov
		3	AI-ENABLED CYBER-PHYSICAL SYSTEMS FOR SMART CITIES	Assoc. Prof. Dr. Raul Popa Simona Iliescu
		4	MACHINE LEARNING TECHNIQUES FOR ENERGY CONSUMPTION OPTIMIZATION	Assoc. Prof. Dr. Babajide Oladipo Sade Afolayan
		5	INTELLIGENT SYSTEMS FOR PREDICTIVE MAINTENANCE IN INDUSTRY	Assoc. Prof. Dr. Vugar Aliyev İNurlana Mammadova Elmir Huseynli
		6	AI-ASSISTED DECISION-MAKING IN EMERGENCY RESPONSE MANAGEMENT	Assoc. Prof. Dr. Beknazar Omurbekov Elmira Tursunbayeva
		7	ADVANCED MACHINE LEARNING MODELS FOR MEDICAL IMAGE ANALYSIS	Assoc. Prof. Dr. Dilorom Rajabova Nilufar Saidova Prof. Dr. Jamshidbek Khodjaev Shakhnoza Abdurahmonova
		8	NATURAL LANGUAGE UNDERSTANDING FOR AI-DRIVEN CHATBOTS	Dr. Adrian Stoian Raluca Stanescu
		9	INTELLIGENT SYSTEMS FOR AUTONOMOUS DRONE NAVIGATION	Prof. Dr. Adewale Akinbiy. Kemi Olufunke
		10	AI-POWERED CYBERSECURITY FOR CLOUD STORAGE SYSTEMS	Assoc. Prof. Dr. Elchin Mammadov Aysel Gasimova

ICSAS 2nd International Conference on Public Administration, Politics and Local Government September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 4	Prof. Dr. Shokhrukh Ibragimov	1	THE IMPACT OF DIGITAL GOVERNANCE ON LOCAL ADMINISTRATIVE EFFICIENCY	Assoc. Prof. Dr. Azizbek Tursunov Prof. Dr. Rustam Yuldashev
		2	CITIZEN PARTICIPATION IN DECISION-MAKING PROCESSES: CHALLENGES AND STRATEGIES IN LOCAL GOVERNMENTS	Assoc. Prof. Dr. Beknazar Alimov Nilufar Sadykova
		3	THE ROLE OF PUBLIC SECTOR ETHICS IN BUILDING TRUST BETWEEN GOVERNMENT AND CITIZENS	Prof. Dr. Shokhrukh Ibragimov
		4	POLITICAL DECENTRALIZATION AND ITS EFFECT ON REGIONAL DEVELOPMENT STRATEGIES	Assoc. Prof. Dr. Aigul Sadykova Davron Mirzaev
		5	CORRUPTION PREVENTION MECHANISMS IN MUNICIPAL GOVERNANCE	Assoc. Prof. Dr. Altynai Bakirova Prof. Dr. Muratbek Isakov Azamat Toktogulov
		6	INNOVATIVE POLICY IMPLEMENTATION IN LOCAL GOVERNMENTS: CASE STUDIES AND LESSONS LEARNED	Assoc. Prof. Dr. Ibrohim Abdullaev Prof. Dr. Sardor Rakhmatov
		7	THE EFFECTS OF PUBLIC SERVICE MOTIVATION ON LOCAL ADMINISTRATION PERFORMANCE	Assoc. Prof. Dr. Elena Popescu Dr. Ionel Stanescu
		8	URBAN PLANNING AND CITIZEN ENGAGEMENT: A COMPARATIVE ANALYSIS	Prof. Dr. Olusegun Adeyemi Assoc. Prof. Dr. Radu Marin
		9	LOCAL GOVERNMENT FINANCIAL TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY STRATEGIES	Dr. Leyla Mammadova Assoc. Prof. Dr. Vlad Rusu

ICSAS 2nd International Conference on Public Administration, Politics and Local Government September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 5	Dr. Camelia Georgescu Assoc. Prof. Dr. Victor Popa	1	THE ROLE OF INTERGOVERNMENTAL RELATIONS IN POLICY COORDINATION	Assoc. Prof. Dr. Timur Karimov Shakhnoza Rakhmonova
		2	PUBLIC SECTOR INNOVATION AND E-GOVERNANCE ADOPTION IN MUNICIPALITIES	Prof. Dr. Dumitru Ionescu Assoc. Prof. Dr. Chukwuma Okeke
		3	SOCIAL MEDIA AS A TOOL FOR CITIZEN ENGAGEMENT IN LOCAL POLITICS	Assoc. Prof. Dr. Aida Aliyeva Dr. Ovidiu Petrescu
		4	THE IMPACT OF REGIONAL POLICY ON LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT	Assoc. Prof. Dr. Aijan Joldosheva Prof. Dr. Bakytbek Toktomamatov
		5	PUBLIC ADMINISTRATION REFORM AND BUREAUCRATIC EFFICIENCY IN MUNICIPALITIES	Dr. Nargiza Usmanova. Rustam Sharipov
		6	STRATEGIES FOR SUSTAINABLE LOCAL GOVERNANCE IN EMERGING ECONOMIES	Dr. Maria Iancu Dr. Olufemi Olatunji
		7	POLITICAL ACCOUNTABILITY AND LOCAL GOVERNMENT PERFORMANCE INDICATORS	Kanykei Karybekova Tilekbek Sydykov
		8	THE ROLE OF POLICY NETWORKS IN URBAN DEVELOPMENT	Dr. Camelia Georgescu Assoc. Prof. Dr. Victor Popa
		9		

ICSAS 2nd International Conference on Public Administration, Politics and Local Government September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 6	Assoc. Prof. Dr. Janylbek Beknazarov	1	CITIZEN TRUST AND PARTICIPATORY BUDGETING IN LOCAL GOVERNMENTS	Prof. Dr. Aygun Mammadova Radu Dobre Nodirbek Ergashev
		2	PUBLIC ADMINISTRATION CAPACITY BUILDING IN POST-SOVIET STATES	Dr. Farhod Nishonov
		3	THE INFLUENCE OF POLITICAL PARTIES ON MUNICIPAL DECISION-MAKING	Dr. Olumide Adegboye Assoc. Prof. Dr. Anca Stan Prof. Dr. Gabriela Popa
		4	LOCAL GOVERNMENT PERFORMANCE ASSESSMENT USING DATA-DRIVEN APPROACHES	Assoc. Prof. Dr. Alisher Karimov
		5	THE CHALLENGES OF POLICY IMPLEMENTATION IN MULTI-LEVEL GOVERNANCE SYSTEMS	Assoc. Prof. Dr. Janylbek Beknazarov
		6	PUBLIC POLICY AND LOCAL ECONOMIC RESILIENCE: LESSONS FROM CRISIS MANAGEMENT	Dr. Dilbar Tursunova Dr. Khikmatulla Rakhmonov Prof. Dr. Eldar Toktogulov
		7	EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF LOCAL SERVICE DELIVERY IN URBAN AREAS	Prof. Dr. Ionut Stan Assoc. Prof. Dr. Bamidele Ajayi
		8	INTERCULTURAL GOVERNANCE AND INCLUSION POLICIES AT LOCAL LEVELS	Assoc. Prof. Dr. Gulnara Zhumabekova Dr. Meerim Toktobekova
		9	THE ROLE OF CIVIL SOCIETY IN LOCAL POLICY MAKING	Prof. Dr. Camelia Popescu

ICSAS 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE ON THEOLOGY September 19 - 21, 2025 İzmir Meeting ID: 885 7151 8350 Passcode: 202224 21 Eylül / Sept 21, 2025 / 15:30 – 17:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon	Moderator		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
HALL / SALON 7	Assoc. Prof. Dr. Samat Rysbekov	1	THEOLOGICAL PERSPECTIVES ON THE INTERPLAY BETWEEN FAITH AND SCIENCE IN MODERN SOCIETY	Assoc. Prof. Dr. Dilshod Karimov Nodira Tursunova Javohir Rakhmonov
		2	THE ROLE OF MYSTICISM IN SHAPING CONTEMPORARY RELIGIOUS EXPERIENCES	Assoc. Prof. Dr. Andrei Popescu Dr. Chinedu Okeke Elena Ionescu
		3	ETHICAL DIMENSIONS OF RELIGIOUS LEADERSHIP AND MORAL RESPONSIBILITY	Prof. Dr. Ulugbek Salimov Assoc. Prof. Dr. Feruza Mamatova Shavkat Islomov
		4	INTERPRETATIONS OF SACRED TEXTS AND THEIR INFLUENCE ON SOCIAL JUSTICE IN CENTRAL ASIA	Assoc. Prof. Dr. Talant Ergeshov Meerim Toktobekova
		5	THE IMPACT OF RELIGIOUS RITUALS ON COMMUNITY COHESION AND IDENTITY FORMATION	Dr. Aibek Bektur Iec. Elmira Sadykova Assoc. Prof. Dr. Samat Rysbekov
		6	RELIGION AND POLITICS: EXPLORING THE INFLUENCE OF THEOLOGICAL DOCTRINES ON GOVERNANCE	Dr. Vasile Dumitrescu Leyla Mammadova Bogdan Ionescu
		7	CONTEMPORARY CHALLENGES IN INTERFAITH DIALOGUE AND THE PROMOTION OF RELIGIOUS TOLERANCE	Dr. Askarbek Jumabaev Dr. Nurzat Kanatbekova Aibek Toktogulov Assoc. Prof. Dr. Dilshod Karimov
		8		

Contents

THE ROLE OF ISLAM IN THE MIDDLE EAST POLICIES OF EUROPEAN POWERS: A HISTORICAL PERSPECTIVE	1
KÜÇÜK MENDERES HAVZASI'NDA KIRSAL ENDÜSTRİYEL MİRAS ENVANTER VE HARİTALANDIRMA	3
TURKEY'S POSITION ON THE RESOLUTION OF THE ARMENIA-AZERBAIJAN NAGORNO-KARABAKH CONFLICT	24
ANCIENT TRADE ROUTES AND CULTURAL EXCHANGE IN ASIA.....	35
IMPACT OF COLONIALISM ON SOUTHEAST ASIAN POLITICAL STRUCTURES	36
RELIGIOUS TRANSFORMATIONS IN THE MIDDLE EAST FROM 7TH TO 15TH CENTURY.....	37
HISTORY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN EAST ASIA	38
REVOLUTIONARY MOVEMENTS IN MODERN CENTRAL ASIA	39
ART AND ARCHITECTURE IN THE OTTOMAN EMPIRE	40
ENVIRONMENTAL HISTORY AND AGRICULTURAL PRACTICES IN ANCIENT CHINA.....	41
ANCIENT CIVILIZATIONS AND THEIR ECONOMIC, SOCIAL, AND POLITICAL STRUCTURES	42
OTTOMAN EMPIRE: SOCIAL HIERARCHIES, GOVERNANCE, AND CULTURAL TRANSFORMATIONS.....	43
HISTORY OF ISLAMIC SCIENCE, TECHNOLOGY, AND KNOWLEDGE TRANSMISSION ACROSS REGIONS ..	44
MODERN MIDDLE EAST POLITICAL HISTORY: NATION BUILDING, CONFLICTS, AND INTERNATIONAL RELATIONS	45
TRADE ROUTES, CULTURAL EXCHANGES, AND THE SPREAD OF IDEAS IN HISTORICAL CONTEXTS	46
HISTORY OF WOMEN IN THE ARAB WORLD: SOCIAL ROLES, RIGHTS, AND HISTORICAL NARRATIVES ...	47
COLONIALISM AND POST-COLONIAL TRANSFORMATIONS IN MIDDLE EASTERN SOCIETIES	48
HISTORICAL ARCHITECTURE AND URBAN DEVELOPMENT IN MIDDLE EASTERN	49
MILITARY STRATEGIES, CONFLICTS, AND WARFARE IN MIDDLE EASTERN HISTORY	50

THE ROLE OF ISLAM IN THE MIDDLE EAST POLICIES OF EUROPEAN POWERS: A HISTORICAL PERSPECTIVE

Farida Allahverdiyeva

Baku State University

Faridaallahverdiyeva@gmail.com

ORCID: 0000-0001-5141-2900

Abstract

This article examines the critical role that the religion of Islam has played in shaping the Middle East policies of major European powers from a historical perspective. The political, economic, cultural, and social crises experienced by the Islamic world in the late 19th and early 20th centuries, along with the collapse of the Ottoman Empire, the loss of past prosperity, and perhaps more importantly, the trauma of colonial occupation, all triggered significant efforts to seek solutions. In this context, the study demonstrates how, during the 19th and 20th centuries, colonial powers such as Britain and France instrumentalized Islam not merely as a religious system but as a cultural, ideological, and geopolitical tool in their intervention, control, and alliance-building strategies in the Middle East. Accordingly, the article analyzes European approaches to Islam through the lens of Orientalist discourse, religious categorization, and postcolonial theory.

Following the 2011 "Arab Spring," Islamist movements encountered both opportunities and trials. On one hand, the democratic elections held for the first time in countries like Tunisia, Egypt, and Libya allowed Islamist groups to come to power. On the other hand, it marked a major test for these movements, which until then had only existed in opposition and often under oppressive conditions. For the first time in their history, representatives of these movements formally assumed the responsibilities of national governance.

European strategies of using Islam as a means of asserting dominance over local populations were particularly evident in regions such as Egypt, Algeria, and Syria. The policies implemented by France in Algeria and Britain in Egypt extended beyond mere military or economic interventions; they also included efforts to reinterpret and manipulate local religious structures. Thus, the symbolic power of religion became a tool for political legitimacy and left lasting imprints on the identity and cultural fabric of these societies.

In the post-Cold War period, the role of social movements in Middle Eastern politics has grown significantly. Since the 1990s, the diversification of political actors has paralleled global political shifts. Islamic movements, as a type of social movement, have developed similarly to other movements and recently gained broader maneuvering space through new opportunities in the political arena.

Nevertheless, despite their increasing influence, Islamic movements have not received sufficient academic attention as social movements in the post-Cold War Middle East. This can largely be attributed to a persistent perception in the literature that views these movements not as social actors but as radical or violent entities associated with terrorism. This prejudiced viewpoint complicates efforts to understand

the complexity of these movements and hinders a comprehensive analysis of political and societal transformations in the region.

The study underlines the multilayered role of Islam in the historical Middle East strategies of Europe while emphasizing how these strategies continue to shape the role of religion in modern international relations. Even today, Islam is frequently reinterpreted as a symbolic element in both regional and global political discourse. In this regard, the article argues that understanding how Europe's historical narratives and political approaches to Islam persist is key to deciphering how religion is constructed within international relations.

The article further discusses the continuity between historical perceptions and the contemporary image of Islam in modern European societies. The growing refugee and migration movements of the 21st century, combined with narratives that associate Islam with radicalism and rising Islamophobic responses in Europe, reflect the enduring legacy of an Orientalist and exclusionary outlook. Today, meanings attributed to Islam in the past continue to influence issues such as cultural identity crises, integration challenges, and security policies in Europe. This continuity suggests that religion remains not only a historical but also a central ideological component in contemporary politics.

In conclusion, the study demonstrates that Islam played a central role in Europe's Middle East interventions—not merely as a belief system, but as a political, cultural, and strategic element. These findings offer insight not only into colonial-era politics but also into how the influence of religion endures in today's political landscape. Thus, the article provides both a historical analysis and new perspectives for understanding contemporary diplomatic and cultural dynamics.

Key words: *Middle East Politics, Colonialism, Postcolonial Theory, Perception of Islam, Orientalism, Europe-Middle East Relations*

KÜÇÜK MENDERES HAVZASI'NDA KIRSAL ENDÜSTRİYEL MİRAS ENVANTER VE HARİTALANDIRMA¹

Doç. Dr. Olcay PULLUKÇUOĞLU YAPUCU

(Ege Üniversitesi Tarih Bölümü, olcay.yapucu@gmail.com, 0000-0002-9473-3496)

Prof. Dr. Aylin Ü. ERDEM OTMAN

(Ege Üniversitesi Arkeoloji Bölümü, aylinerdem@gmail.com, 0000-0002-5584-9357)

Dr. Öğr. Üye. İbrahim HAMALOĞLU

(Ege Üniversitesi Tarih Bölümü, ibrahimhamaloglu@gmail.com, 0000-0003-0559-603)

Dr. Yasin ÖZDEMİR

(Ege Üniversitesi Tarih Bölümü, ozdemiryasin91@gmail.com, 0000-0002-8443-162X)

Prof. Dr. Cihan ÖZGÜN

(Ege Üniversitesi Tarih Bölümü, cihan.ozgun.ege@gmail.com, 0000-0001-8337-5876)

ÖZET

Küçük Menderes Havzası Batı Anadolu'da, coğrafyanın da sağladığı avantaj sayesinde yüzyıllardır tarımsal üretim alanında bölgede öne çıkar. Bölge yerleşimleri antik çağda dönemin iki metropolü olan Efes ve Sart gibi kentleri bağlayan güzergâh üzerindedir. Küçük Menderes havzası yerleşimleri kendi ihtiyaçlarını karşılamının yanında tarih boyunca ticaret amaçlı üretim gerçekleştirirken, ürettikleriyle büyük kentleri de beslemeye devam etmiştir. Bölgede tarım ürünleri yanında, farklı hammaddenin de işlendiği bilinir ve endüstriyel üretimin varlığı arkeolojik verilerle kanıtlanmıştır. Besin, tekstil, boya, dericilik ve çeşitli zanaatlara ilişkin ticaret ve sanayi üretimi çağlar boyu bölge toplumlarının önemli geçim kaynaklarıdır. Ham ve mamul madde üreten kasaba ve köyler bu nedenle kadim bir *know-how* yani bilgi birikimine de sahiptir. Tarihsel süreçte teknolojik gelişmenin etkilerinin kırsalda daha geç gözlemlenebileceğinden hareketle Küçük Menderes kırsalında başlatılan çalışmalarda, beş kişilik bir ekiple alan araştırması yöntemiyle kırsal endüstri ile ilişkilendirilebilecek somut örneklerle ulaşılmıştır. Tarihsel süreçte kentlerde, üretim teknolojisi gelişip değişirken kırsalda, bazı pratiklerin uzun zaman çok farklılaşmadan kaldığı üretim alanları, araçları ve teknolojisi neredeyse 20. yüzyıl ortalarına kadar varlığını korumuştur. Kırsal endüstriyel miras olarak nitelendirilebilecek zeytinyağı ışıkları, Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemi fabrikaları, çömlek işlikleri ve atölyeleri, dokuma tezgâhları, değirmenler ve Osmanlı dönemi sanayisinin bazı örneklerini bölgede bulmak mümkün olmuştur. Bu bildiride, tarihsel verilerden yola çıkılarak bölgede tamamlanan çalışmalarla elde edilen bulgular değerlendirilecektir. Bölgede

¹Bu Araştırma Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü (BAP) tarafından desteklenmiştir. Proje No: 30839

var olan kırsal endüstriyel mirasın somut örneklerinin kayıt altına alınması, korunması ve sergilenmesi, kültür mirasının korunması ve turizme kazandırılması bölgenin tarihi ve kültürel zenginliklerinin daha keşfedilebilir olmasını sağlayabilir. El işçiliğinin ve kadim yöntemlerin yeniden önemli hale geldiği günümüzde, kırsal bölge sakinleri için yeni fırsatlar yaratabilir. Böylelikle kırsal turizme katkı sağlamak da amaçlanmaktadır

Anahtar Kelimeler: Küçük Menderes, Endüstri, Dokumacılık, Zeytin işliğı, Değirmen, Çömlek

1. GİRİŞ: ENDÜSTRİYEL MİRAS VE KÜLTÜR

Endüstri alanları ve yapıları, üretimi gerçekleştiren mekanik donanımları ve içinde yer aldıkları strüktürlerle birlikte, bir ülkenin sosyo-ekonomik geçmişinin önemli göstergeleridir. İşlevlerini çoğu zaman hızlı teknolojik gelişmeler nedeniyle kaybederler². Bu bölgeler uluslararası literatürde “terk edilmiş endüstri bölgesi” (brownfield), “endüstri mirası” (industrial heritage) ve “endüstri arkeolojisi” (industrial archaeology) kavramlarıyla ele alınır. Günümüzde kentsel koruma bilincinin gelişimiyle birlikte endüstriyel miras özelliğı taşıyan eski sanayi tesislerinin restore edilerek yeniden işlevlendirilmesi yaygınlaşmıştır. Özellikle Sanayi Devrimi öncesi üretim şekillerinin ve üretimin gerçekleştiğı mekânlar ilgi çekmektedir, ayrıca artık üretimin yapılmadığı terkedilmiş sanayi yapıları da yeniden işlevlendirme açısından ele alınmaktadır. Avrupa ülkelerinde 1970’lerden itibaren endüstriyel mirasın korunması ve yeniden değerlendirilmesine ilişkin yoğun ilgi ve girişimler görülür. 1973 yılında İngiltere’de endüstri mirasının korunması konusunda yapılan uluslararası toplantılarda bir örgüt kurulmasına karar verilmiş ve TICCİH (The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage-Uluslararası Endüstri Mirasını Koruma Komitesi) kurulmuştur.

Endüstri yapılarının kentlerde yeni işlevlerle yeniden hayat bulduğu günümüzde kırsalda varlığı bilinen ancak unutulmaya yüz tutmuş somut miras için girişimler daha sınırlıdır. 20. yüzyılın ikinci yarısında büyük ivme kazanan ekonomik değişim dünyada ve ülkemizdeki kentleri olduğu kadar kırsal alanları da etkilemiştir. Bu dönemde kırsal bölgede nüfus azalmış, üretim faaliyetleri yavaşlamış ve köy yaşantısı büyük merkezlere doğru kaymıştır. Bu süreçte nüfusun azaldığı bu bölgelerde ihtiyaçlar kentten karşılanma eğilimine girmiş ve böylelikle geleneksel üretim biçimleri de terk edilmeye başlanmıştır. Bu da kırsalda var olan kadim üretim mekanlarının, araçlarının ve tekniklerinin de hızlı biçimde terk edilmesi anlamına gelir. Ancak söz konusu kırsal bölge, toplumun kültürel kimliğinin en özgün katmanlarını barındırdığı için köyler, ulusal ölçekte koruma politikasının ayrılmaz bir parçasıdır. Kırsal bölgede gerçekleşen her türden üretim yüzyılların birikimi bir bilginin de temsilcisidir, bu nedenle kadim kırsal üretimin mekânı, araç-gereç ve makinası gibi bileşenleri kırsal endüstri mirası olarak kabul edilir ve kırsal kültürün önemli bir unsurudur. Kırsal toplumların ürettikleri, takas ettikleri, sattıkları ve gelir sağladıkları, yerel kültüre ait somut ve somut olmayan miras ürünleri, dünyanın farklı bölgelerinde sayısız “kırsal endüstri” örnekleri olarak kabul görür. Kadim halk

² Cengizkan, 2006, 9-13

bilgileri ve ustalık beceriyle yoğurulmuş, kuşaktan kuşağa aktarılmış ve başka kırsal coğrafyalara yayılmış bu ürünler, el sanatlarından mimariye, yerel kutlamalardan mutfağa kadar geniş bir yelpazede yer almakta, onların ustaları, kullandıkları malzemeler, yöntem ve araç-gereçler, yaşam ve üretim mekânlarından oluşan “kırsal endüstri peyzajları” en az ürünler kadar değerlidir. Öte yandan kırsal ortamlarda kentsel kökenli bir endüstri kolunun varlığı, özellikle sanayi devriminden bugüne bazı bölgelere yerleşmiş olsa da esas olan yerelin dinamikleriyle, içsel bir gelişme biçimiyle ve bir bölgenin kaynakları ve mevcut insan gücüyle ortaya çıkan ürünlerden oluşan kırsal kültür endüstrisidir. Örneğin, kırsal halk kültürünün en önemli göstergelerinden sayılan kırsal mimari, gösterişsiz ve günlük yaşamın bir parçasıdır. Görkemli ya da anıtsal tarafının ya da dünya çapında ünlü mimarların eseri olmaması, onların sıradan nitelenmesine yol açmıştır. Ancak kırsal mimariyi oluşturmada kullanılan malzeme, araç-gereç ve yöntemlerin basitliğine, iklim, yer şekilleri ve yoksulluğun getirdiği dezavantajlara ve kısıtlamalara rağmen halk yaratıcılığının sınırsız olduğunu görmek gerçekten saygı duyulacak bir kültürel birikimdir³.

2. KIRSALDA SÜREKLİLİK VE DEĞİŞİM: KADİM BİLGİ BİRİKİMİ VE YEREL KÜLTÜR

Bu çalışmada kırsal endüstriyel miras olarak değerlendirilen özellikle el aletlerinin “endüstri” kavramının karşılığı olup olmadığı tartışılabilir. Ancak Fernand Braudel’in de belirttiği gibi Sanayi Devrimi öncesi toplumlarda ön endüstri (proto-industry) olarak tanımlanan üretim süreçlerinin net sınırları yoktur. Özellikle tarım sektörü düşünüldüğünde 18. yüzyıl öncesinde tarımı ve endüstriyi ayırmak hatta endüstriyi tarımdan sıyırmak mümkün değildir. Hurbert Bourgin’in endüstrileşmenin aşamalarına ait değerlendirmelerinde buharın ve makinaların birleşik gücüne sahip üretim sürecinde “fabrika” olarak adlandırılan mekân gelinecek en son aşamadır. Bundan önceki üç aşamada köylü ya da kentlinin piyasa talepleri ölçüsünde kendi ihtiyaçları dışına çıkarak ve çoğu zaman, en azından ilk iki süreçte, kendi sahip olduğu basit üretim araçlarını kullanarak pazar için üretim yapması söz konusudur. Yine Braudel’e göre “Tarımla endüstri arasında boşanma yoktur” ve kırsal bölgede köy için iş gören bir “köylü endüstrisi” mevcuttur⁴. Bu yüzden “köylü endüstrisi” içinde çıplak elle yapılamayan her türlü işin alet ve edevatı, ön endüstrinin bir parçası olduğu tezinden hareketle değerlendirilmiştir. Kol gücüyle yapılan işlerde kullanılan enerji insan gücü de olsa insan, işi kolaylaştırmak veya süreçte zarar görmemek adına bazı basit aletleri yüzyıllar boyunca kullanmıştır. Bu basit aletlerin kullanımı endüstrileşme aşamalarında bir geçiş süreci olarak görülebilir. Ayrıca günümüzde en azından bazılarını neredeyse kimsenin hatırlamadığı bu basit aletlerin kırsal bölgede ahırların, depoların veya bahçenin bir köşesinde yok olmasından ziyade kayıt altına alınması son derece önemlidir. Bu proje sürecinde yapılan alan araştırmalarda geçmişte özellikle tarımsal üretimde kullanılmış çok sayıda alet ve edevat görmek mümkün olmuştur. Bunların basitliği yanında üretim sürecine sağladıkları kolaylıklar ve bir sonraki sürecin hazırlığında yüklendikleri rol, basit de olsalar veya ilkel de kabul edilseler endüstrileşmenin bir aşamasının üretim araçları olarak görülmelerini gerekli kılmaktadır.

³ Baykal, Karadağ 2023,3.

⁴ Braudel 1993, 265.

Kent dışı ortamlarda yaygın olarak kullanılan endüstriyel arkeolojinin, kırsal alandaki dönüşümü analiz etmek ve bu yapıların hem mimari ve peyzaj açısından gerçek değerini, hem de 19. ve 20. yüzyıllar arasında çiftçi toplumların sosyal ve ekonomik evrimine dair tarihi tanıklıkları tanımada büyük önem taşıdığı ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasında tarım da o zamana kadar sadece diğer üretim endüstrilerini kapsayan endüstriyel devrimin etkilerini hissetti. Akdeniz’de örneğin İtalya’da gerçek modern endüstriler yaratıldı, ancak bunlar yine de ekonominin ve sosyal yapının hala geleneksel tipte olduğu kırsal bağlamlarda fiziksel olarak yer alıyordu. Etkileyici mimari büyüklük ve yapıya sahip ilk tarımsal gıda binaları bu sosyal ve ekonomik senaryoda ortaya çıktı⁵. Endüstriyel mirasta tarım aletleri ve araçları, kırsal ekonominin modernleşmesinde ve tarımın makineleşmesinde önemli bir dönüm noktası olarak yorumlanmaktadır. Bu araçlar, insan emeğine dayanmak yerine makineler aracılığıyla tarımı daha verimli hale getirmiştir. Sanayi Devrimi sonrası dönemde geliştirilen bu tarım aletleri, üretimi dönüştürmüş, kırsal yaşamın sosyal ve ekonomik yapısını etkilemiştir.

Küçük Menderes Havzası'ndaki endüstriyel miras çerçevesinde tarım aletleri şu başlıklar altında değerlendirilebilir:

1. Makineleşmenin başlangıcı: Tarım aletlerinin sanayileşmesi, tarımda geleneksel yöntemlerin daha sistemli bir yönetime dönüştüğü bir döneme işaret etmektedir.

Örneğin 19. yüzyılda geliştirilen mekanik pulluklar, harman makineleri ve biçerdöverler, tarımda insan ve hayvan emeğine bağımlılığı azaltarak verimliliği artırmıştır. Bu araçlarla pek çok iş görmek mümkün hale gelmiştir.

2. Teknolojinin gelişmesi ve üretim kapasitesinin artması: Bu araçlar tarım ürünlerinin üretim kapasitesinin artırılmasında büyük rol oynamıştır. Örneğin, biçerdöver gibi makineler, bir kişinin veya küçük bir ekibin geniş tarım arazilerini kısa sürede hasat etmesine olanak tanıyarak üretimi hızlandırmıştır. Bu dönemde tarım makinelerinin hızla gelişmesi, yerel tarımı ve uluslararası tarım ticaretini büyük ölçüde etkilemiştir.

3. Kırsal nüfus üzerindeki sosyal etkiler: Tarım ekipmanlarının makineleşmesi, kırsal nüfusta sosyal değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Artan makineleşme işçi ihtiyacını, köylerden kentlere göçü ve kırsal toplulukların nüfus yapısındaki değişiklikleri azaltmıştır. Aynı zamanda tarımsal üretim arttıkça nüfusun geri kalanı daha fazla üretip daha az çalışabilmektedir.

Günümüzde bu tarım aletlerinin çoğu meta olarak sunulmaktadır. Örneğin eski pulluklar ve harman makineleri kırsal mirasın önemli simgeleridir. Bu makineler tarımın erken gelişimini ve kırsal alanlardaki teknolojiye ilişkin değişiklikleri anlamak açısından önemlidir. Bu bağlamda Küçük Menderes Havzası'ndaki tarım aletleri, tarımın modernleşmesi, üretim verimliliğinin artırılması ve toplumsal değişim gibi konuların sembolü olarak endüstriyel mirasta yer alabilir.

Bu araştırmanın amacı, İzmir iline bağlı Küçük Menderes bölgesinde Tire, Birgi ve Ödemiş köylerinde öncelikle sanayileşme öncesinden başlayarak, erken Cumhuriyet Dönemi’ne kadarki süreçte dönemin üretim teknikleriyle uyumlu üretim araçlarının ve mimari

⁵ Sasso, Caliandro, 2010, 146-147.

unsurların yerinde tespiti ve unutulmuş üretim tekniklerinin, üreticisi kaybolmaya başlamış ürünlerin kayda geçirilmesidir. Ayrıca bölge yerleşimlerindeki envanterleme çalışmasına ek olarak haritalandırma çalışmasında geçmişin endüstriyel üretim potansiyelinin değerlendirilerek öne çıkan bölgelerin belirlenmesi ve toplumsal hafıza, kültürel birikim ve miras, endüstri arkeolojisi açısından değerlendirilerek tarihsel veriler ve kültürel birikim ile harmanlanmış davranışların genç kuşaklara öğretilmesi, kırsal bölgede kültür odaklı değişime ve farkındalık yaratmaya katkı sağlamak da amaçlanmıştır. Araştırmalar sırasında oluşturulan envanterin küçük bir bölümüne bu çalışmada yer verilebilmiştir.

2.1.Kırsal Çevre ve Mekân

Küçük Menderes havzası coğrafi konum olarak Batı Anadolu'nun merkezinde bulunmaktadır. Küçük Menderes nehri antik çağlarda "Kaystros" olarak adlandırılır. Anadolu'nun Dünya üzerinde coğrafi konumunun önemi düşünüldüğünde; araştırma bölgesinin endüstriyel mirasın izinin sürülmesi için, Anadolu ve yakın çevresine dair genel sonuçlara varılmasında ideal bir mekandır. Bölge kronolojik sıra ile Hitit, Lidya, Frigya, Pers, Yunan, Roma- Bizans ve Türk egemenliği altında kalmıştır. Ancak bölgede yerleşme kalkolitik döneme kadar dayanmaktadır. Küçük Menderes havzası genel olarak tarihsel önemi ve dolayısıyla kadim birikimiyle dikkat çekicidir. Antik çağda dönemin iki önemli metropolü Efes ve Sart'ı bağlayan yol bu bölgeden geçer ve yol yüzyıllar boyunca oldukça işlek bir güzergâh olarak kalmıştır. Küçük Menderes havzası yerleşimleri kendi ihtiyaçlarını karşılamının yanında önemli limanlara çok uzak olmayan konumlarının etkisiyle tarih boyunca ticaret amaçlı üretim gerçekleştirirken, ürettikleriyle büyük kentleri de beslemeye devam etmiştir. Bölge, tarihsel süreç içerisinde yerli halk dışında sürekli göç almış ve çeşitli toplulukların yerleşmesine sahne olmuştur. Bölge sakini olan farklı topluluklar kendine has kültürleriyle bölge kültürünü de zenginleştirmiştir. Gündelik yaşam pratikleri, üretim ve tüketim alışkanlıkları zamanla bölgenin kültür birikiminin bir parçası haline gelmiştir. Bölgenin geçmişten itibaren Gediz ve Küçük Menderes aynı zamanda Efes ve Sart gibi önemli kentleri bağlayan güzergahta olması canlı bir ticaret hayatına işaret ederken bu verimli havzada tarımsal üretim ve buna bağlı işkollarının da çeşitliliği anlamına gelir. Ham ve mamul madde üreten kasaba ve köyler kadim bir *know-how*'a yani bilgi birikimine de sahiptir. Bu nedenle;

*Kent ve kentlinin alışkanlıkları daha kolay evrilebilirken, kırsalda zaman daha ağır işleyen bir döngüdür.

*Kırsal bölgede ham ve mamul maddenin üretim biçimi kısmen de olsa yüzyıllar boyunca sürdürülmüş, temel prensipler kısmen korunmuş ve modern dünya insanına değerli bir miras olarak devredilebilir, envanterlenebilir durumdadır.

*Yerel halk kültüründe ve gündelik alışkanlıklarında, günümüzde izleri bulunabilecek bu tarihsel mirasın belirlenebilmesi için, alışkanlıkların yerinde tespiti gereklidir.

*Günümüzde tüm dünyada yenilenen kültürel dönüşüm fikri ve bu alandaki girişimler kırsalda belli bir dönüşüm ve kalkınmayı sağlamaktadır. Farklı sektörlerin ilgisini çeken bu dönüşüm kırsal bölgeyi farklı nedenlerle cazibe merkezi haline getirme potansiyeli taşımaktadır. Varsayımlarından yola çıkılarak bölge kırsalında endüstriyel miras örneklerinin bulunabileceği düşünülebilir.

Küçük Menderes Bölgesi, kadim sanayi üretim tekniklerinin kısmen de olsa hala hatırlandığı-bilindiği bir bölgedir. Kırsal endüstri mirasının tarihsel geçmiş, kültürel birikim ile çeşitliliğin bir arada bulunduğu ve ilgili endüstriyel materyalin, üretim mekanların yerlerinin tespit edilebileceği coğrafyalardan biridir. Tarihsel süreçte üretim teknolojisi gelişip değişirken kırsalda, bazı pratiklerin uzun zaman çok farklılaşmadan kaldığı üretim alanları, araçları ve teknolojisi neredeyse 20. yüzyıl ortalarına kadar varlığını korumuştur. Kırsal endüstriyel miras olarak nitelendirilebilecek geçmişin zeytinyağı işlikleri ve fabrikaları, çömlek tezgâhları ve atölyeleri, dokuma tezgâhları, değirmenler ve Osmanlı dönemi sanayisinin bazı örnekleri günümüzde işlevlerini yitirse de kırsal endüstriyel mirasın korunması ve turizme kazandırılması bölgenin tarihi ve kültürel zenginliklerinin daha keşfedilebilir olmasını sağlayacaktır.

2.2.Efsaneler, Gerçekler ve Endüstri

2.2.a. Yün ve İpek, Zeytin ve Üzüm

Küçük Menderes vadisi eski çağlardan itibaren insan yerleşimi için uygun bir yer olarak görülmüştür. Çevrede çok sayıda antik kentin izlerinin bulunması önemli bir kültürel birikimin de kanıtıdır. Araştırmanın odaklandığı Ödemiş, Tire ve Birgi yerleşimleri kırsal geçmişin önemli kentleri, çarşıları, tüccarları, zanaatkarları ve uzak kentlerde alıcı bulan tarımsal ve sanayi ürünleriyle geçmişte de ünlüdür. Antik Yunan mitolojisindeki anlatılara konu olan zanaatlar ve ustaların varlığı araştırmalar için de çıkış noktalarından biridir. Bu konudaki en ünlü mitos Hypaipalı (Dadbey- Günlüce, Ödemiş) Arakhne ile tanrıça Athena arasında geçer, bu mitos kentin tarihi, kültürü ve kentteki zanaatların tarihsel temelleri üzerine fikir verir⁶. Hypaipa kentinin tekstil endüstrisindeki önemi Arakhne mitosundan da anlaşılmaktadır. Batı Anadolu tekstil ticaretinin, özellikle Lydia ve çevresinde kurulduğu bilinmektedir. Hypaipa’da yün ticareti ve dokumaya ek olarak, kumaş boyamada kullanılan kökboyasından (Rubia Tinctorum) boya üretildiği bilinmektedir. Modern Ödemiş’te *Boyalık* olarak bilinen mevkide kök boya yetiştiriciliği yapıldığı ve mevki bu nedenle *Boyalık* ismini aldığı düşünülmektedir⁷. Antik yazar Plinius Kilbianoi bölgesin toprağını *kermes* böceğinin kırmızı rengine benzetir. Antik dönemde bazı hayvanlardan elde edilen boyalar kullanılırdı. Meşe dalları üzerinde yaşayan kermes adlı böcekten elde edilen *triton* boya maddesi birtakım işlemlerden geçirilip kermes, kırmızı veya pembe renk elde edilmekte ve bu böcekten özellikle keçi derilerini kırmızıya boyamak için yararlanılmaktadır. Tmolos (Bozdağ) dağındaki meşe kermeslerinden elde edilen çok değerli bir kırmızı boya endüstri yoğun bir şekilde kullanılırdı.

Geçmişte Hypaipa bölgesinde üretilen ürünler, Sardis ve Ephesos gibi önemli metropollere satıldı. Hypaipa bölgeler arası tekstil ticaretinin merkezi konumundaydı. M.Ö. 4. yüzyıl yazarlarından Theophrastus, Tmolos (Bozdağ) dağında üzüm, elma, nar ile birlikte, bolca kestane ve fındık üretildiğini belirtir. Bir başka antik yazar Vergilius, Tmolos dağının güzel kokan ünlü safranından bahseder. Safran çoğunlukla boyacılıkta kullanılan bir bitkidir. Ayrıca kadınlar kozmetik malzemesi olarak göz çevrelerine sürer ve saçlarını boyamada kullanırlardı⁸.

⁶ Gordh- Headrick 2011, 111.

⁷Altınoluk 2013, 71.

⁸Meriç, 1988, 203 ve Meriç 2009.

Bölgede ipek kumaş üretimi daha yenidir, çünkü ipek Anadolu'ya Bizans çağında getirilmiş ve sonrasında önemli ipek üreticisi kentler ortaya çıkmıştır. Batı Anadolu'da üretilen ipekli kumaşlar Halep, Bursa ve Diyarbakır ipekleri kadar ünlü olmasa da bölgede dokunan ipeğin ve ipek karıştırılarak dokunan kumaşların belli bir üne sahip olduğu bilinir. Alaşehir (Philadelphia) Bizans çağında kırmızı renkli ipeklileri ile ünlüdür⁹. Osmanlı Arşivi'nde bulunan bir tarifnameye¹⁰ göre Ödemiş ve Birgi'de dokunan ipekler daha kaliteli görülmektedir. Bölgede Osmanlı döneminde ipekli dokumacılık ev içi üretim tekniğiyle ve kadın emeğiyle gerçekleştirilir. Büyük olasılıkla bu, Arakhne mitosunda da görüldüğü gibi kadim bir gelenektir. Kumaş kadın emeği ile dokunur ancak hammaddeden kumaşa uzanan üretim sürecinin bazı aşamalarında ipek bükücü, tahril bükücü, ibrişim bükücü, kazzaz, tohumcu, dolapçı, koza manavı gibi esnafın da sürece dahil olabildiği gözlenir¹¹. Bölgede "çark üstatları" adlı bir grup usta kozadan ipek ipliği üretilmesi aşamasında önemli bir rol oynamıştır, 1840'lı yıllara ait bir arşiv belgesinde¹² kozaların olgunlaştığı nisan sonu mayıs başı döneminde köylere giden üstatların köylünün ürettiği kozaları ipek ipliğine dönüştürmede kullanılan araç gerece sahip olduğu ve köyün uygun bir yerinde bu düzenekleri kullanarak iplik üretim sürecini üstlendikleri anlaşılr. Bu durumda köy halkı ipek dokuma araç gerecine sahip olsa da iplik üretimi için gerekli ekipmana sahip olmayabilir. Bu aşama ev içi üretim sürecinin dışında değerlendirilebilir¹³.

Anadolu'da çeşitli şehir ve kasabalarında pamuk ve yün ipliği iğrilerek, bunlardan her tür ve desende kumaşlar dokunurdu. Özellikle yün ipliğinin bölgede iyi bilinir, hayvancılığın yaygın olduğu yörük yerleşimlerinde kadim bir gelenek olarak kadınların yün ipliği eğirdikleri bilinir. Ayrıca Anadolu coğrafyasıyla tam bir uyum içinde varlığını sürdüren ve insan topluluklarıyla birlikte sürekli olarak varlığını sürdüren keçi ve koyunlar da hem iplik üretimi hem de deri üretimi için gereken hammaddeyi sağlıyor olmalıdır. Bunların dışında araştırmanın odaklandığı bölgede Tire ve Ödemiş çevresinde ham kendir ve kendir bükülerek imal edilen sicim, urgan ve pamuklu kumaştan dokunan yelken bezi Osmanlı donanmasının ihtiyaçları için satın alınırdı. Bölgede bez üretimi yelken bezi, tente bezi ve esir gömleği üreten dokumacılar için canlı bir alış-veriş kaynağıydı¹⁴.

Batı Anadolu, Akdeniz havzasında, zeytin ağacının bulunduğu ve tarih boyunca zeytinyağının üretildiği en önem coğrafyalardan biridir. Kaynaklara göre Fenikeliler MÖ. 2600-1600 arasında deniz ticareti yoluyla zeytinyağının ve zeytin fidelerinin tüm Akdeniz coğrafyasına yayılmasında önemli rol oynamışlardır. Foçalıların MÖ. 600'de kurdukları ticaret kolonisinde Marsilya'dan getirdikleri yabancı zeytin ağaçlarını Anadolu'daki çeşitli zeytin ağaçları ile aşıladıkları bilinmektedir¹⁵. Batı Anadolu bölgesi Akdeniz kültürüne mal olmuş zeytin ağacı ve söz konusu ağaçtan üretilen zeytinyağı için çok önemli bir coğrafyadır. Zeytincilik ve zeytinyağı bölge için salt bir üretim biçimi olmayıp bölge ve bölge insanın

⁹ İnalçık 2008, 245.

¹⁰ Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi Başkanlığı (BOA) A. M 7/52

¹¹ Pullukçuoğlu Yapucu, 2011,126.

¹² BOA, A. M 7/52.

¹³ Pullukçuoğlu Yapucu, 2011,127,128.

¹⁴ Pullukçuoğlu Yapucu 2018, 194.

¹⁵ Manisa, Yerliuyurt, 2018, 50.

ekonomik, kültürel ve sosyal yaşamı için çok önemli bir unsurdur. Zeytincilik ve zeytinyağı üretiminin tarihi bölgede kurulmuş medeniyetler kadar eskidir. Zeytinyağı kimi zaman insanlara şifa, güzellik vermiş, kimi zaman eşsiz lezzetler sunmuş, kimi zaman kandillerde geceyi aydınlatmış kimi zamanda efsane ve mitlere konu olmuştur. Öyle ki zeytin ve zeytinyağının dışında olan bir Akdeniz ve dolayısıyla Ege tarihinden söz edilemez¹⁶. Uygun koşulların bulunduğu Ödemiş Birgi ve Tire bölgeleri kırsalında yüzyıllardır zeytin üretimi, zeytinyağı çıkarılması ve zeytinyağından çeşitli yan ürünlerin imalatının da yoğun olarak gerçekleştiği söylenebilir.

Yaş ve kuru üzüm tarımsal üretim açısından bölgede önemli olmakla beraber, Osmanlı ülkesinde gayrı müslim tebaanın üretimine ticaret yapmaksızın sadece kendi ihtiyaçları için şarap üretmesine izin verilirdi. Bu nedenle ev içi üretim teknikleriyle veya basit işliklerde ticari kaygıdan uzak şarap üretimi yapıldığı da düşünülebilir.

Bölgede geleneksel olarak çömlek üreten ve deri işleyen esnaf ve zanaatkarların da bulunması tarihsel süreç ve toplumun geçim kaynakları ve gündelik hayat pratikleri düşünüldüğünde mümkün görünür.

Ödemiş-Türkönü köyüne lokalize edilen Neikaia yerleşiminde civa ve civanın kırmızı renkteki sülfür bileşiği olan zencefre yatakları bulunmaktadır. Doğal zencefre frengi, cüzam gibi cilt hastalıklarının tedavisinde, kozmetik malzemesi olarak allık, makyaj malzemeleri ve cilt kremlerinde kullanılmıştır. Ayrıca madenlerinin MÖ. 450 yıllarından itibaren işletildiği düşünülen zencefreden sülyen boya elde edilip teknelerin su altına gelen kısımlarına midye ve istiridyelerin yapışmalarını ve metallerin pas tutmalarını engellemek için sürülürdü¹⁷. Mesogis'in kuzey yamacında ve Ödemiş'e 20 km. kadar uzaklıktaki bir mevkide de antimon madeni bulunduğu bilinmektedir. Burada antik Yunan devrine kadar giden bazı galerilere rastlanmakta ve çıkan antimonun, antik çağda ayna yapımında kullanılmış olduğu güçlü bir olasılık olarak görülmektedir. Ayrıca antimon, bronz yapımında bakır-kalay karışımına eklenerek bronzun daha sert bir yapıda olmasını sağlar.

2.3.Küçük Menderes Havzası'nın Kırsal Ekonomisine Dair Arkeolojik Değerlendirme

İnsanlık tarihinde, Neolitik Dönem'den itibaren, yerleşim yerlerinin genellikle iklim açısından uygun coğrafyalarda, bereketli topraklara sahip ve su kaynaklarının yakınındaki alanlara konumlandırıldığı dikkati çekmektedir. Batı Anadolu tarihsel sürecinde, nehir vadilerinin bulunduğu alanlar, verimli özellikleriyle, tarih boyunca iskân görmüş alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birini oluşturan Küçük Menderes Havzası, Neolitik Dönem'den itibaren günümüze kadar çok sayıda yerleşim yerine ev sahipliği yapmıştır.

Antik Çağ'da *Kaystros* olarak adlandırılan Küçük Menderes Havzası'nda yürütülen arkeolojik çalışmalar, Neolitik Dönem'den itibaren günümüze kadar birbirinden farklı kültürlerin varlığını ortaya koymaktadır. Günümüzde Selçuk, Torbalı, Tire, Bayındır, Ödemiş ve Kiraz ilçelerini içine alan kırsal bölge, geçmişte de tarımsal ekonominin ön plana çıktığı bir

¹⁶ Manisa, Yerliyurt, 2018, 60.

¹⁷Sevin 2014, 35-36.

coğrafyadır. Öyle ki, havzanın tarımsal zenginliğinin, yalnızca kendi bölgesini değil, aynı zamanda önemli bir liman kenti olan Efes antik kentini de beslediği düşünülmektedir¹⁸.

Küçük Menderes Havzası'nda yürütülen arkeolojik çalışmalar, Efes antik kenti ve Ayasuluk Tepesi başta olmak üzere iç kesimlere doğru Metropolis, Bademgediği, Dedecik-Heybelitepe ve Çukuriçi¹⁹ (Harita 1) gibi merkezleri içermektedir. Söz konusu çalışmalar tarihöncesi dönem ve sonraki süreçleri aydınlatırken, MÖ 2. Binyıldan itibaren bu bölge ile ilgili bilgiler yazılı kaynaklardan da edinilmektedir. MÖ 2. Binyıla tarihlenen Hitit yazılı kaynaklarında, "Arzawa Ülkesi" olarak tanımlanan bölgenin Küçük Menderes Havzası'nı da içine alan Batı Anadolu toprakları olduğu kabul edilmektedir²⁰. Selçuk'taki Ayasuluk Tepesi, Torbalı'daki Metropolis ve Bademgediği yerleşmeleri bu sürece ışık tutan merkezler arasında yer alır. MÖ 1. Binyıla gelindiğinde bölgenin en önemli kentlerinden biri olan Efes antik kentinin ön plana çıktığını biliyoruz. *Ephesos* ve *Metropolis* dışında, MÖ 1. yüzyıldan sonra bölgenin iç kesimlerinde de şehirleşmenin yaşandığı anlaşılmaktadır. Buna göre, Ödemiş civarında *Hypaipa* ve *Neikaia*, Birgi civarında *Dioshieron* ve Beydağ'daki *Palaiapolis*, kentlerinin var olduğu antik çağ yazarları tarafından aktarılmaktadır²¹. Küçük Menderes Havzası'nda gerçekleştirilen araştırmalar ve antik çağ yazarlarının aktardığı bilgiler, buradaki antik kentler arasındaki bağlantının sadece nehir vadisi boyunca doğu-batı yönlü olmadığı, aynı zamanda *Ephesos*'tan, *Hypaipa*'ya (Ödemiş) ve oradan da Sardeis'e bağlanan kuzey-güney yönlü bir güzergâhın da bulunduğunu ortaya koymaktadır²².

Arkeolojik çalışmalardan elde edilen veriler, Küçük Menderes Havzası'nın tarihöncesi dönemlerde ve antik çağlarda yaşamış olan toplumların yaşam biçimi, ekonomik geçim modeli, ticari faaliyetleri ve bölgeler arası ilişkileri olmak üzere pek çok konuda bilgiler sunmaktadır. Tüm bu veriler üzerinden, Küçük Menderes Havzası'nın kırsal ekonomik faaliyetlerine yönelik tarihsel süreci kurgulamak mümkündür. Nitekim tarihöncesi dönemlerden itibaren, kırsal ekonominin bir parçası olarak, çeşitli hammadde kaynaklarının kullanımı da kronolojik bir gelişim silsilesi sunmaktadır. Buna göre, taş alet, kemik alet, pişmiş toprak ve madencilik teknolojileri, insanlık tarihinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Söz konusu hammadde kaynaklarından elde edilen ürünler/aletler başta tarım ve hayvancılık olmak üzere balıkçılık, dokumacılık ve çömlekçilik gibi çeşitli alanlarda kullanım görmüştür.

Anadolu bereketli topraklarıyla tarıma elverişli bir coğrafyadır. Neolitik Dönem'den itibaren bölgenin tarımsal faaliyetlere ev sahipliği yaptığı bilinmektedir. Küçük Menderes Havzası ve yakın çevresi de bereketli ovalık alanlarıyla tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu bir alandır. Küçük Menderes Havzası'ndaki Selçuk-Çukuriçi Höyüğü ve Dedecik-Heybelitepe dışında, İzmir civarındaki Bornova-Yeşilova Höyüğü, Kemalpaşa-Ulucak Höyüğü gibi ilk köy yerleşimleri, Neolitik Dönem'den itibaren tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğünü ortaya koymaktadır (Harita 1). Söz konusu merkezlerden elde edilen arkebotanik örnekler, buğday, arpa, mercimek, nohut gibi tahıl ürünlerinin yanı sıra üzüm, zeytin ve şeftali gibi meyve

¹⁸ Meriç 2009: 205, Özkan 2018: 203

¹⁹ Büyükkolancı 2008: 41; Meriç ve Öz 2015:589-590; Lichter ve Meriç 2012: 132; Grasböck ve Horejs 2023: 19

²⁰ Hawkins 1998: 10; Ünal 2003: 11; Meriç ve Öz 2015: 602.

²¹ Meriç 1988: 205, Meriç 2009: 206, Özkan 2018: 203

²² Kalkan 2014: 450

çekirdeklerini de içermektedir. Ulucak Höyük, Yeşilova Höyüğü ve Çukuriçi gibi yerleşimlerdeki arkeozoolojik ve arkeobotanik araştırmalar, geçim ekonomisinin temelinde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin olduğunu göstermektedir²³. Tarım yanında hayvancılık faaliyetlerinin de Neolitik yerleşimlerdeki geçim modelleri arasında yer aldığı bilinmektedir. Ulucak Höyük'teki büyükbaş hayvan kalıntıları üzerine yapılan çalışmalar, süt ve süt ürünlerinin de besin kaynakları arasında yer aldığını göstermiştir²⁴. Benzer şekilde, Yeşilova ve Çukuriçi yerleşimlerinden elde edilen kanıtlar, hayvan besiciliğine dayalı geçim ekonomisine işaret etmektedir²⁵. Dolayısıyla Batı Anadolu'da Küçük Menderes Havzası ve civarının, Neolitik Dönem'den itibaren temel geçim ekonomisinin tarım ve hayvancılık üzerine dayandığı anlaşılmaktadır.

Tunç Çağlar'a gelindiğinde, MÖ. 3.ve 2. Binyıl boyunca Anadolu'nun yaşam tarzında keskin değişimler yaşanır. Buna göre, Erken Tunç Çağ süreci, ilk kentlerin ve yönetici sınıfın ortaya çıktığı, altın, gümüş ve değerli taşlardan oluşan prestij objelerinin yaygınlaştığı ve Doğu Akdeniz'de gemilerle ve kervanlarla yürütülen sistemli bir ticaret ağının tesis edildiği bir dönem olarak bilinir²⁶. Bu sürecin özellikle MÖ. 2. Binyılda daha da gelişerek devam ettiği, sadece arkeolojik verilerle değil, çivi yazılı kaynaklarla da doğrulanmaktadır²⁷. Dolayısıyla Tunç Çağ toplumlarının geçim modelinde ekonomik çeşitliliğin arttığından bahsedilebilir. Her ne kadar ekonomik geçim yelpazesi genişlese de tarım ve hayvancılığın bu süreçte de, temel geçim modeli olarak varlığını sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Küçük Menderes Havzası'ndaki Metropolis, Bademgediği ve Ayasuluk Tepesi gibi merkezler dışında İzmir civarındaki Limantepe, Bayraklı (Eski Smyrna) ve Yassitepe gibi merkezler, bu dönemin tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle ilgili arkeolojik veriler sunmaktadır²⁸ (Harita 1).

Batı Anadolu'da Neolitik Dönem'den Demir Çağ sonuna kadar olan sürece ait arkeolojik veriler, tarımsal ürünlerin üretim ve işlenme süreci hakkında bilgiler sunmaktadır. Neolitik ve Kalkolitik Dönemlerin kemik, boynuz, obsidyen ve çakmaktaşıdan yapılmış orak bıçakları, Tunç ve Demir Çağlar'dan itibaren yerini bronz ve demir aletlere bırakmıştır. Yine ahşap ve çakmaktaşıdan yapılmış dövenlere (düven/döğen) dair veriler Neolitik Dönem'den itibaren günümüze kadar devam etmiştir. Yeşilova ve Ulucak gibi merkezler Neolitik Dönem'in orak bıçaklarının ve dövenlere ait çakmak taşlarının ele geçtiği yerleşimler arasında yer alır²⁹. Tarımsal ürünlerin işlenme sürecini aydınlatan bir diğer veri grubunu ezgi/öğütme taşları, havanlar, havanelleri ve dibek taşları oluşturur. Neolitik Dönem'den itibaren günümüze kadar devam eden bu taş aletler çeşitli ürünlerin öğütülmesinde ve ezilmesinde kullanılmıştır. Çukuriçi, Dedecik, Ayasuluk Tepesi, Bademgediği, Metropolis, Efes dışında Batı Anadolu'daki

²³ Çilingiroğlu vd. 2012, 150. Çakırlar 2012a, 2012b, Derin 2007, 381-382, Horejs vd. 2015, 319-320.

²⁴ Çakırlar 2012a, 2012b.

²⁵ Derin 2007, 381-382, Horejs vd. 2015, 319-320.

²⁶ Erdem 2002, 83-124; Şahoğlu 2005, 340-341; Efe 2020, 121-123.

²⁷ Barjamoviç 2010, 160-165.

²⁸ Erdem 2020, 11-12; Tanrıver ve Erdem 2020, 103; Erdem 2023, 278.

²⁹ Çevik vd. 2020, 20; Fındık ve Derin 2018, 218.

Yeşilova³⁰, Ulucak, Yassitepe, Bayraklı, Limantepe, Bağlararası gibi merkezlerin neredeyse tamamında bu tür taş aletlerin varlığı tüm dönemler boyunca karşımıza çıkmaktadır³¹.

Küçük Menderes Havzası ve çevresi, günümüzde olduğu gibi geçmişte de zeytin ve üzüm ürünlerinin bol bulunduğu bir coğrafyadır. Neolitik dönemden itibaren zeytin ve üzüm bölgenin önemli tarımsal ürünleri arasında yer almaktadır. Zeytinyağı üretimiyle ilgili en iyi veri İzmir Urla'daki Klazomenai kazılarında elde edilmektedir. MÖ. 6. yüzyıl civarına tarihlenen zeytinyağı işliği, dönemin üretim sürecini tüm yönleriyle aydınlatmaktadır³². Aynı şekilde üzüm ve bağcılık faaliyetlerinin bir neticesi olarak şarap, şıra ve pekmez gibi ürünlerin elde edildiği Hitit yazılı kaynaklarında da açıkça ifade edilmektedir³³.

Küçük Menderes Havzası'nın tarımsal zenginliği daha sonraki dönemlerde de devam etmiştir. Antik Çağ yazılı kaynakları, tahıl, zeytin, incir, üzüm ve kestanenin önemli besin kaynakları arasında yer aldığını aktarmaktadır. Aynı şekilde sığır ve koyun yetiştiriciliğinin de önemli bir geçim modeli olduğu ifade edilmektedir³⁴. Nitekim gelişmiş tarım ve hayvancılık ekonomisi, Küçük Menderes Havzası boyunca yer alan antik kentlerin, batıda Efes limanına ulaşan kara yolları bağlantısıyla, ticari faaliyetlerinin gelişmesinin de önünü açmıştır³⁵. Ayrıca son yıllarda yapılan yüzey araştırmaları çerçevesinde MS. 4. yüzyıl ile 5. yüzyıla tarihlenen ve terminolojide "villa rustica" olarak tanımlanan çiftlik evlerinin varlığına dair tespitler yapılmıştır. Tire, Ödemiş ve Kiraz'da tespit edilen, toprak sahibi aristokratların yaşadığı bu çiftlik evleri/malikaneler, Küçük Menderes Havzası'nın doğu tarafının da ekonomik açıdan önemli bölgeler olduğunu ortaya koymaktadır³⁶. Nitekim antik çağ eserlerinde bahsedilen 43 Asya Eyaleti kentinin 13 tanesinin Küçük Menderes Havzası'nda yer aldığı ve bu bölgenin kent statüsü ile anılmaya başlandığı belirtilmektedir³⁷.

Küçük Menderes Vadisi'nde yürütülen arkeolojik çalışmalar Neolitik Dönem'den itibaren yerleşim yerlerinde deniz ürünlerinin de varlığını ortaya koymaktadır. Neolitik Dönem, Yakındoğu'da kıyı balıkçılığının yapıldığı bir dönemdir. Batı Anadolu'da Yeşilova Höyüğü, Ulucak Höyük, Çukuriçi Yerleşmesi, Limantepe, Bağlararası, Bayraklı, Yassitepe gibi merkezler besin ekonomisinde, balık ve deniz kabuklarını içeren deniz ürünlerinin tüketildiğini açıkça göstermektedir³⁸. Söz konusu deniz ürünlerinin sadece kıyı yerleşimlerinde değil, aynı zamanda iç kesimlere kadar ulaştığı dikkati çekmektedir. Neolitik Dönem sonrasında, özellikle MÖ. 2. Binyıl süreciyle birlikte açık deniz balıkçılığının başladığı düşünülmektedir. Arkeolojik çalışmalar, erken dönemlerde kemikten, sonrasında da bronzdan yapılmış olta iğnelerinin, zıpkınların ve balık ağı örmede kullanılmış olabileceği düşünülen iğnelerin varlığını ortaya koymaktadır. Tüm bu veriler, Küçük Menderes Havzası boyunca tarım ve hayvancılık dışında,

³⁰ Derin 2007, 381-382.

³¹ Kolonkaya-Bostancı ve Derin 2020, 138; Milic ve Horojs 2017, 27-28.

³² Koparal ve İplikçi 2004, 220-230.

³³ Uhri 2008.

³⁴ Croix 2014, 160

³⁵ Meriç 2009, 71.

³⁶ Özkan 2022, 110.

³⁷ Özkan 2022, 110.

³⁸ Derin 2007, 381-382; Derin vd.2022, 186; Horejs vd. 2015, 319-320; Çilingiroğlu vd. 2012, 150; Çakırlar 2012a, 2012b, Erdem vd. 2019, 41.

deniz ürünlerinin de besin ekonomisinde yer aldığını göstermektedir. Küçük Menderes Havzası'na deniz ürünlerinin ulaşmış olduğu bilinse de nehrin kendisinde de balıkçılık ve taşımacılık faaliyetlerinin yapıldığına dair bilgiler aktarılmaktadır³⁹.

Anadolu toprakları dokumacılık faaliyetleri açısından gelişmiş bir bölgedir. Dokumacılıkla ilgili en erken veriler yine Neolitik Dönem'e kadar geriye gider. Batı Anadolu'daki Yeşilova Höyüğü, Ulucak Höyük, Çukuriçi Yerleşmesi, Limantepe, Bağlararası, Bayraklı, Yassitepe gibi yerleşim yerleri Neolitik Dönem ve sonrasında Tunç Çağlar sürecinde dokumacılık faaliyetlerine dair veriler sunar⁴⁰. Bunlar arasında, pişmiş toprak ağırşak ve dokuma ağırlıkları, pişmiş toprak makaralar, kemik, ahşap veya pişmiş topraktan yapılmış dokuma tarakları, kemik veya bronzdan yapılmış iğneler yer alır⁴¹. Dokuma ağırlıklarından yola çıkarak, özellikle dikey dokuma tezgâhlarının kullanılmış olabileceği düşünülmektedir.

Bölgenin, çanak çömlek teknolojisine dair veriler yine Neolitik Dönem'den itibaren karşımıza çıkmaktadır. Kıyıda Yeşilova, iç kesimlerde Ulucak ve Çukuriçi gibi merkezlerde dönemin kırmızı, krem, devetüyü, kahverengi yüzeyli, el yapımı çanak çömlekleri üretilmiştir. Çanak ve çömlek formlarının yaygın olarak tercih edildiği ve bazı özel kapların kabartma, kazıma veya boya bezemeye süslendiği dikkati çekmektedir⁴². Tunç Çağlar'la birlikte çanak çömleklerin yapım tekniklerinde ve bezeme unsurlarında değişiklik yaşanır. Çarkta şekillendirilmiş seramikler ortaya çıkmaya başlar. Yassitepe, Limantepe, Bayraklı gibi merkezlerde siyah, koyu kahverengi, grimsi kahve, yüzeyli çanak çömlekler dikkati çeker. Kap formlarında çeşitlenmenin arttığı ve bazı kapların üzüm, şarap, zeytinyağı gibi sıvı depolamasında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca kaba hamurlu, el yapımı isli mutfak/pişirme kapları da yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır⁴³. Dolayısıyla Küçük Menderes Havzası'ndaki çanak çömlek üretim teknolojisinin Neolitik Dönem'den itibaren var olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Küçük Menderes Havzası tarihöncesi dönemlerden itibaren Batı Anadolu kıyıları ile Orta Anadolu arasındaki konumuyla, tarih boyunca önemli kültürlerle ev sahipliği yapmıştır. Özellikle tarım ve hayvancılığa uygun bir bölge olsa da nehir vadisinin sunduğu geçiş yolları üzerinde bulunması, bölgedeki yerleşimlerin ticari faaliyetler açısından büyümesine ve gelişmesine katkı sağlamıştır. Buna göre Mezopotamya'dan başlayıp Orta Anadolu'dan Batı Anadolu kıyılarına ulaşan önemli kervan yollarından birisini oluşturan ve Küçük Menderes Havzası'ndan geçen yol, Efes limanında son buluyordu. Bir diğeri de daha kuzeyden Kemalpaşa Ovası üzerinden Bayraklı limanına ulaşmaktaydı. Bu güzergâhların, Neolitik Dönem'den itibaren kullanıldığı bilinmektedir. Örneğin Neolitik Dönem ve Erken Tunç Çağı'nda yapılan obsidyen ticaretinin, Adalar ve Orta Anadolu üzerinden sağlandığını, Çukuriçi, Yeşilova, Ulucak ve Limantepe gibi merkezlerden elde edilen veriler sunmaktadır⁴⁴. Aynı şekilde Tunç Çağlar'ın önemli kaynaklarından birisini oluşturan altın, gümüş ve bakırın, Yassitepe, Limantepe, Çukuriçi ve Bayraklı gibi merkezlerdeki üretimine dair veriler, bunların

³⁹ Özkan 2022, 109.

⁴⁰ Derin vd.2020, 3; Çevik vd. 2020, 22-23; Britsch ve Horejs 2017, 90; Mamikoğlu ve Derin 2021, 78-79.

⁴¹ Tütüncüler 1999, 41; Tütüncüler 2005, 184; Erdem 2016, 71; Aykurt 2020, 59; Erdem 2023, 69-73.

⁴² Derin vd 2020, 4; Çevik vd. 2020, 18-20.

⁴³ Derin 2020, 10-15; Şahoğlu 2002, 88-100; Erdem vd. 2019, 41-42; Eroğlu ve Erdem 2022, 34-43.

⁴⁴ Schwall vd. 2020: 1-4, Fındık ve Derin 2018: 221-223, Çevik vd.2020,21-22, Erkanal ve Şahoğlu 2012: 221

hammadde kaynaklarından taşındığını, üretildiğini ve ticaretinin yapıldığını göstermektedir⁴⁵. Tüm bunlar, Küçük Menderes Havzası'nın tarih öncesi çağlardan itibaren önemli bir bölge olduğunu ortaya koymaktadır.

2.4.Küçük Menderes Bölgesinde Kırsal Endüstri Mirası

2.4.a.Gıda Endüstrisi

Sanayi öncesi toplumlar ağırlıklı olarak tam ekonomisine dayanmaktadır. Küçük Menderes havzasında gerçekleşen tarımsal üretim bölge halkının ihtiyaçlarını karşılayanın yanı sıra, başta başkent İstanbul olmak üzere tüm Osmanlı İmparatorluğu'nun çoğu bölgesine hatta Avrupa'ya, ürettikleri ürünleri göndermişlerdir. Bölgenin gıda endüstrisi faaliyetleri arasında tahıl öğütme, un üretimi başta olmak üzere zeytinyağı işleme, ekmek yapma gibi faaliyetler mevcuttur.

Toprağın işlenmesinden, sofrada önümüze gelene kadar geçen tüm üretim aşamasında kullanılan aletler şekil itibariyle binlerce yıl boyunca değişiklik göstermemiştir. Bölgede yapılan incelemelerde başta müzeler olmak üzere, yerleşim yerlerinde bu ilkel tarım aletlerini görmek mümkün olmuştur. Bunların da başında toprağı kazmadaki en eski tarım aleti olan saban gelmektedir. Tarla sürülmesinin ardından bazı tohum ve fidanların ekilmesinde *dikim kazıkları* kullanılmaktadır. Ürünlerin toplanması zamanında alanın genişliğine göre özellikle buğdayın toplanmasında orak kullanılmıştır. Orak kullanırken parmaklara zarar gelmemesi için de *ellikler* kullanılmıştır. Buğdaylar orak ile kesildikten sonra demet haline getirilir ve *anadutlar* yardımıyla harmanlar tarladan taşınacak araçlara yüklenir. Toplanan buğdaylar arabalarla harman yerine götürülmüştür. Toplanan buğday harman yerinde saplarından ayrılma işlemine tabi tutulmaktadır. Bu işlemde *düven* adı verilen aletlerle sağlanmaktadır. Düven'e hayvanlar koşularak harmana yığılmış buğday saplarından ayrılmaktadır. Bundan sonrasında *değirmenler* devreye girer. El değirmenleri ve dibek *taşlarıyla* buğdaylar dövünülürdü. Bu dibek taşları genelde mahallenin ortak kullanımında olurdu. Buğdayı öğütmek için üçüncü olarak ise büyük taş değirmenler kullanılmaktadır. 1478'deki bir kayda göre sadece Tire bölgesinde 13 köyde değirmen bulunmaktadır. 1512'de bu sayı 16'ya çıkmıştır. 1529'da ise değirmeni olan köy sayısı sabit kalmasına rağmen değirmenlerin büyüklükleri artmıştır⁴⁶. Küçük Menderes havzasının geneliğinde ise değirmeni olan köyler arasında Beg, Dad Begi (Günlüce), Üzümlü, Hatun Deresi, Çavuşlu, Zeytun, Kızılca, Uladı, Manda, Kızılca Keçilü, Birgi, Bozdağ gibi yerleşim yerlerinden bahsedilmektedir⁴⁷. Bu değirmenler büyük ihtimalle su ile çalışan değirmenlerdir. Günümüzde havzadaki köylerde değirmenlerle un üretimi hala devam etmektedir. Bölgede 19. yüzyılda Osmanlı tarımında makineleşme başlamıştır. Kara sabanın yerini daha sağlam olan pulluklar almaya başlamıştır. 20. yüzyılda tarla makinelerinde yaşanan gelişmeler ile kara saban ve hayvan kullanımı azalmıştır. Traktörün gelmesi ile köylerde daha büyük ve traktörle uyumlu pulluklar kullanılmaya başlanmıştır. Traktörlerin

⁴⁵ Erdem- Derin 2022: 43-55; Erdem ve Derin 2024: 37-40; Keskin 2011: 144-148; Mehofer 2014: 460-470; Erdem 2021: 84-86; Gürge-Erdem vd. 2024: 5

⁴⁶ Belen 2017, 193.

⁴⁷ Erdoğan 2015.

gelişimi tarlada iş süresini kısaltmış ve daha kısa sürede daha geniş alanlar işlenmeye başlanmıştır.

Küçük Menderes Havzası'nda var olan ürünlerin başında zeytin gelmektedir. Antik dönemlerden beri zeytin ve zeytinyağcılığın yaygın olarak bölgedeki varlığı bilinmektedir. Zeytinyağı elde etmek için iki yol vardır. Bunlardan ilki daha ilkel bir yöntem olarak ayak ile çiğnenerek zeytin posasından elde etme yöntemidir. Bunun için de *dahar* adı verilen toprak kaplar kullanılmaktadır.

Ancak bölgede zeytinyağı üretimi genelde değirmenlerde yapılmaktadır. Bu değirmenlerin büyük kısmı su gücü ile çalışmaktadır. Bölge yerleşimlerinde günümüzde âtıl durumda da olsa hemen her köyde zeytinyağı üretmekte kullanılan değirmen taşları bulunur.

2.4.b.Dokuma Endüstrisi

Dokuma için gerekli ipler genelde, yün, keten, kenevir, pamuk gibi lifli hammaddelerden elde edilmektedir. Bunların ip haline getirilmesi için birçok aşamadan geçmesi gerekir. Öncelikle lifli maddeler yumuşatıldıktan sonra dövülmekte ve hallaç taraklarıyla taranıp liflerine ayrılır.

Küçük Menderes Havzası'nda bulunan Tire bölgesinde urgancılık çok yaygındır. Kenevirden üretilen urganlar, sağlam yapıları nedeniyle uzun yıllar kullanılmıştır⁴⁸. Tire'de bir usta tarafından hala urgan yapımı devam etmektedir. Urgan elde edebilmek için kenevirler suda bekletilip yumuşadıktan sonra, hallaç taraklarında taranıp ip haline getirilir. Bu ipler de *dil makarası*, *köçe* ve *toplu* denilen araçlarla birleştirilip daha güçlendirilir. Dokuma yaparken kullanılan malzemeler bölgedeki müzelerde bulunmaktadır. Bunlardan biri *ağırşak*lardır. Ağırşaklar iplik eğirmeye yarayan ipi ağırlaştırmak için alt ucuna takılan, tahta, kemik ya da madenden yapılmış, ortası delik yarım küre biçimindeki ağırlıklardır. Ağırşakların yerini zamanla yapımı daha basit olan kirmanlar almıştır. Yün, keten, kenevir, pamuk gibi lifli hammaddeleri büküp ip yapmaya yarayan kirmanlar temel olarak iki parçadan oluşmaktadır. Kirmandan başka ip bükmek ya da bükülmüş ipleri sarmak için kullanılan diğer bir aletin adı ise çıkırıktır. El ya da ayakla çevrilen modelleri bulunur. Arakhne hikayesinde bahsedildiği gibi bölge dokuma konusunda uzun bir geçmişe sahiptir. Dokuma tezgâhları birçok parçadan oluşmaktadır. Dokuma yaparken her bir dokuma mekiği ile yapılan sıranın düzgün durması için kirkir ile düzeltilmesi gerekir. Bölgede yaygın olan bir diğer dokuma kültürü de keçeciliklerdir. Ödemiş Bademli (Bodemlia) köyünde keçe üretimi hala devam etmektedir⁴⁹. Bölgede var olan dokuma işlerinden biri de kumaş üzerine baskı işlemidir. Genelde ahşap hazır kalıplar kullanılmıştır.

Küçük Menderes havzasında özellikle Ödemiş'in ovasında yerleşim yerlerinde ipek böcekçiliği uzun yıllar yapılmıştır⁵⁰. Ancak yapılan alan çalışmasında ipek böcekçiliği ve ipek üretiminin yok olduğu tespit edilmiştir. Son birkaç yıldır bu zanaatı yeniden canlandırmak için çalışmalar yapılmaktadır.

⁴⁸ Belen 2017, 189.

⁴⁹ Pullukçuoğlu Yapucu 2023.

⁵⁰ Pullukçuoğlu Yapucu 2011.

2.4.c. Deri Endüstrisi

Osmanlı İmparatorluğu'nda deri işleme sanatı, ekonomik ve ticari faaliyetlerin önemli bir parçasını oluşturuyordu. Deri, gündelik hayatta kullanılan çeşitli eşyaların üretiminde hayati bir materyaldi; ayakkabı, çanta, kemer ve özellikle askerî teçhizatların yapımında geniş bir kullanım alanı buluyordu. Küçük Menderes havzasında yapılan alan çalışmalarında Birgi'de eski tabakhanelerin yeri tespit edilmiştir. Günümüzde etrafı tamamen bitki örtüsüyle kaplanmıştır. Arşiv kayıtlarına göre 19. yüzyılda sadece Birgi'de değil Tire bölgesinde de tabakhaneler bulunmaktadır. Tire'de 12'si Müslümanlara 1'i Rumlara ait olmak üzere toplam 13 tane tabakhane bulunmaktadır⁵¹. Ancak bunların yeri tespit edilememiştir. Deri'den üretilen malzemelerin başında ayakkabı gelmektedir.

2.4.d. Diğer Endüstriler

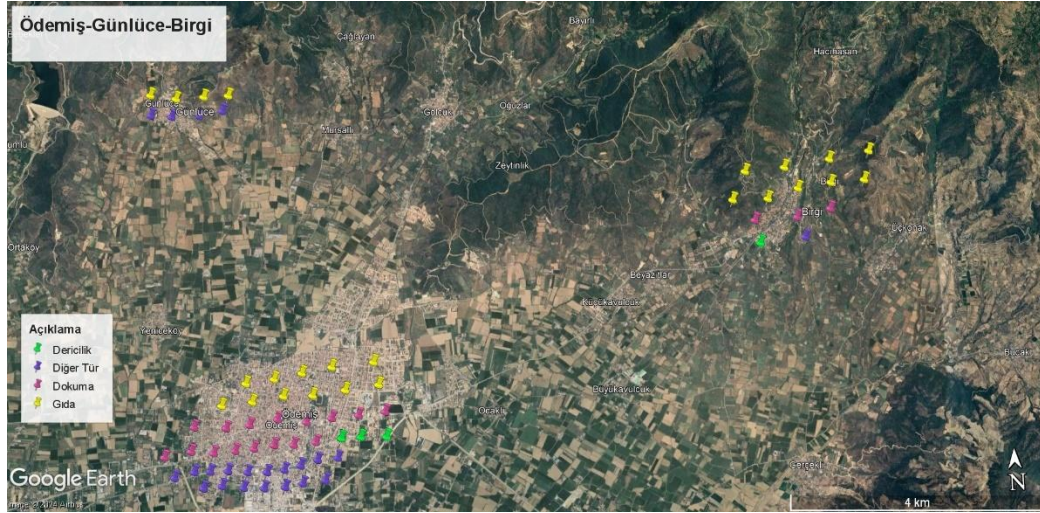
Osmanlı İmparatorluğu'nda metal işleme, çömlekçilik ve ağaç işleme gibi el sanatları ve zanaat sektörleri hem imparatorluğun iç ihtiyaçlarını karşılamada hem de ticari faaliyetlerde önemli bir rol oynamıştır. Metal işleme, özellikle silahlar, tarım aletleri, ev eşyaları ve süslemeler üretiminde kritik bir sektördü. Bakır, demir ve tunç, Osmanlı ustaları tarafından işlenen en yaygın metallerdendi ve bu ürünler hem günlük kullanım hem de ihracat açısından büyük değer taşırdı. Çömlekçilik, imparatorluğun dört bir yanında günlük yaşamda kullanılan kaplar, çanaklar ve süs eşyalarının üretimini sağlarken, Osmanlı sanatının özgün ve zarif bir yansıması olarak dikkat çekmiştir. Ağaç işleme sektörü ise mobilya, gemi yapımı ve mimari süslemelerde önemli bir yer tutmuş, zanaatkarlar tarafından ince detaylarla işlenen ahşap ürünler hem pratik hem de estetik ihtiyaçları karşılamıştır.

Küçük Menderes havzasında bu endüstri kollarından sadece çömlekçilik eski usul ile devam etmektedir. Bölgedeki tek çömlek atölyesi ise eski adı Hypaipa olan Günlüce köyündedir.

Bölgede yaygın olan zeytin ağaçlarının yüksek dallarındaki zeytinin toplanması için kullanılan *sırık* ya da *zeytin sırığı* olarak kullanılan ve meşeden üretilen aletler kullanılmaktadır. Bademli köyünde aile üyelerinin bildiği kadarıyla dört nesildir aynı aile tarafından zeytin sırığı üretimi devam etmektedir. .

Son olarak bahsedilmesi gereken endüstri ise tütüncülüktür. Bölgede 1980'li yıllara kadar yaygın olarak ekimi ve üretimi yapılan tütünün günümüzde ekimi yapılmamaktadır. Ancak tütüncülük için kullanılan malzemeler hala bölgede bulunmaktadır.

⁵¹ İzmir ve Çevresi Resmî, Özel Binalar İstatistiği 1918.

Görsel 1: Envanterin Haritalandırılması (Proje Ekibi Tarafından Hazırlanmıştır)

3. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada, İzmir iline bağlı Küçük Menderes bölgesinde Tire, Birgi ve Ödemiş köylerinde öncelikle sanayileşme öncesi ve erken Cumhuriyet Dönemi üretim teknikleriyle uyumlu üretim araçlarının ve mimari unsurların yerinde tespiti ve unutulmuş üretim tekniklerinin, üreticisi kaybolmaya başlamış ürünlerin kayda geçirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca bölge yerleşimlerindeki envanterleme çalışmasına ek olarak haritalandırma çalışmasında geçmişin endüstriyel üretim potansiyelinin değerlendirilerek öne çıkan bölgelerin belirlenmesi ve toplumsal hafıza, kültürel birikim ve miras, endüstri arkeolojisi açısından değerlendirilerek tarihsel veriler ve kültürel birikim ile harmanlanmış davranışların genç kuşaklara öğretilmesi, kırsal bölgede kültür odaklı değişime ve farkındalık yaratmaya katkı sağlamak da araştırmanın genel amaçlarından biridir.

Projenin envanterleme çalışmalarında ilgili kırsal yerleşimlerde arşiv belgelerinin verdiği ip uçları değerlendirilerek öncelikle hangi türden sanayi üretiminin gerçekleştirildiği belirlenmiş, alanda ilgili verilerin öncelikle aranması sağlanmıştır. Arşiv kaynakları ve birincil kaynaklarda belirlenen veya belirlenemeyen veriler alan araştırması sırasında bizzat kırsal bölgede belirlenmeye çalışılmış, mekanların ve çeşitli üretim araçlarının fotoğraflanarak kayıt altına alınması sağlanmıştır. İkinci aşamada, arşiv ve literatür incelemesinden ve alan araştırmasından elde edilen veriler ile Tire, Birgi ve Ödemiş köylerinde belirlenen kadim sanayi üretim alanları haritalara yerleştirilmiştir.

Küçük Menderes Havzası'nda özellikle Ödemiş'e bağlı köy ve mahallelerde 2024 Ağustos'unda tamamlanan araştırmalara göre bölgede kırsal endüstriyel miras olarak nitelendirilebilecek belli bir birikim bulunmaktadır. Hatta çömlekçilik ve kısmen dokumacılık gibi bazı kadim zanaatlar günümüzde de sembolik de olsa ustaları sayesinde sürdürülmektedir. Bölgede Osmanlı istatistiklerinin verdiği bilgileri ve rakamları doğrulayabilecek örnekleri

somut olarak görmek mümkün değildir. Kırsal bölgede endüstriyel üretimin evlerin içinde aile bireylerinin emeğiyle gerçekleştiği üretim tarzının bölgede yaygın olması, üretim araçlarının ve üretim bilgisinin kuşaklara aile üyeleri tarafından aktarılmaması bazı yerel uğraşların zaman içinde ortadan kalmasına neden olmuştur. Sanayileşmenin getirdiği sonuçlar da el sanatlarının ve zanaatların faaliyetine ciddi bir darbe vurmuştur. Gözden düşen uğraşlar zamanla unutulmuş, üretimde kullanılan araçlar âtıl kalmış ve bir süre sonra da büyük oranda ortadan kalkmıştır. Ayrıca geçmişin üretim araçlarına kırsal toplumun yaklaşımının çok olumlu olmadığını da dile getirmek gerekir. Yani toplum, örneğin atalarından kalan bir dokuma tezgahına bir “miras” gözüyle bakmaktansa daha “yararcı” bir yaklaşım geliştirmiş ve âtıl kalan araçların, günümüz toplumunda ihtiyaçlara cevap vermesi veya vermemesi saklanması veya yok edilmesi konusunda belirleyici olmuştur. Bölge köy ve mahallelerine bizzat gidilerek yapılan çalışmalarda geçmişte bilinen bütün sanayi kollarına dair üretim araçlarının ve mekanlarının bulunabilmesi mümkün olamamıştır. Bu nedenlerle kırsal endüstriyel mirasın izlerini sürmek için yapılan çalışmalar daha yoğun ve sorgulayıcı olmak zorundadır. Arşiv belgeleriyle desteklenen ön çalışmalar mutlaka kırsal bölgede sürdürülmeli, kırsal miras bölgenin günlük hayatının dışında işlevsiz ve âtıl alanda aranmalıdır.

Çalışmalar sırasında bölgedeki müzelerde özellikle Tire Kent Müzesi, Ödemiş Kent Müzesi ve Ödemiş Arkeoloji Müzesi’nde kırsal endüstri mirası olabilecek üretim araçlarının sergilendiği görülmüştür. Bu uygulamayla aslında kadim üretim araçları örneklerin yok olmasının da önüne geçilmiştir.

Köylerin toplumun kültürel kimliğinin en özgün katmanlarını barındırdığı, ulusal ölçekte bütüncül bir koruma politikasının ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu yargısından hareketle yerelin ait olduğu yerde kalması ve işlevlendirilmesi önem taşır. Büyük kentlerdeki müzelerden ait oldukları köylerde sergilenen kırsal endüstri mirası örnekleri kırsal kalkınma, turizmin çeşitli alanlarında verimli uygulamalarda kullanılabilir, kırsalda kültürel dönüşümün yanında yerel toplum için yeni iş olanakları, uzun vadede göçün azaltılması vb. açılardan değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Kaynakları

BOA (Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi)

A.M 7/52

2. Araştırma ve İnceleme Eserler

Altınoluk S., *Hypaipa. A Lydian City During The Roman Imperial Period Hypaipa*, Ege Yayınları, İstanbul, 2013

Aykurt, A., *Liman Tepe I: Orta Tunç Çağı Seramiği ve Küçük Buluntuları*. Bilgi Kültür Sanat Yayınları, Ankara, 2020

Barjamoviç, G., “MÖ 1865’de Bir Anadolu Seyahati”, *Anadolu’nun Önsözü Kültepe-Kaniş Karum*, Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri, 2010.

Baykal F. Karadağ A, *Disiplinlerarası Yaklaşımlarla Kirsal Endüstri Mirasi*, Ege Üniversitesi Yayınları İzmir 2023.

Belen G., *Osmanlı Döneminde Tire (1476-1530)*, Tire Belediyesi Yayınları, Ankara, 2017.

Braudel F., Maddi Uygarlık Ekonomi ve Kapitalizm Mübadele Oyunları, Gece Yayıncılık İstanbul, 1993

Britsch, C., Horejs, B., “Commonalities in Craft through Contacts? Textile Production in the 4th and 3rd Millennia in Western Anatolia”, *Çukuriçi Höyük I*, Anatolian and the Aegean from the 7th to the 3rd Millennium BC, edit: Horejs, B., Vienna, 2017.

Büyükkolancı, M., “Selçuk Ayasuluk Tepesi (Eski Efes) “Appasas” mı? *Batı Anadolu ve Doğu Akdeniz Geç Tunç Çağı Kültürleri Üzerine Yeni Araştırmalar*, Editör: A.E. Öktü, S. Günel, U. Deniz, Hacettepe Üniversitesi Basım Evi, Ankara, 2008.

Cengizkan M., “Endüstri Yapılarında Yeniden İşlevlendirme: 'İş'i Biten Endüstri Yapıları Ne 'İş'e Yazar?'”, *Dosya Dergisi*. No:3, Kasım 2006

Croix, G. E., *Antik Yunan Dünyasında Sınıf Mücadelesi*, (Çev. Ç. Sümer), İstanbul, 2014

Çakırlar, C. (a). “Neolithic Dairy Technology at the European-Anatolian Frontier: Implications of Archaeozoological Evidence from Ulucak Höyük, İzmir, Turkey, ca. 7000-5700 cal. BC”, *Anthropozoologica* 47/2: 2012.

Çakırlar, C. (b). “The Evolution of Animal Husbandry in Neolithic Central-West Anatolia: the Archaeozoological record from Ulucak Höyük (ca. 7040-5660 cal. BC, İzmir, Turkey)”, *Anatolian Studies* 62: 2012

Çevik, Ö., Vuruşkan, O., Sivil, C. “Ulucak Höyüğü (MÖ 6850-5460)”, *İzmir Araştırmaları Dergisi*, (12),11-39, 2020.

Çilingiroğlu, A., Ö. Çevik ve Ç. Çilingiroğlu, “Ulucak Höyük Towards Understanding the Early Farming Communities of Middle West Anatolia: The Contribution of Ulucak”, M. Özdoğan, N. Başgelen ve P. Kuniholm (yay.) *The Neolithic in Turkey, New Excavations and New Research. Western Turkey*: 139-175. Archaeology and Art Publications, İstanbul, 2012.

Derin, Z., “Yeşilova Höyüğü”, M. Özdoğan ve N. Başgelen (yay.) *Türkiye’de Neolitik Dönem. Yeni Kazılar, Yeni Bulgular*: 377-384. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2007

Derin, Z., “Bornova Yassitepe Höyüğü 2010-2019 Yılı Çalışmaları”, *Ege Arkeoloji Dergisi*, XXV, 1-42, 2020.

Derin, Z., Çelik, Ö., Erdem M.A. “İzmir Yassitepe Höyüğü”, *MÖ III. BİNYIL’DA Anadolu*, Editörler: M. Işıklı, E. Fidan, A. Türker, M.A. Yılmaz, Ege Yayınları, İstanbul, 2022.

Durmuş S. Erkartal Ö., “A Method in Urban Reading: Perception of Observer and Observed in the Architectural Layers of Edirne/Turkey”, *Conference Proceedings Book 4*, Bulgaria: SGEM 2015.

Efe, T., “Once Again on Early Bronze Age Trade and Trade Routes in Western Anatolia”, *Studia Troica*(11), Edits: Perniça E., Rose C.B., Joblanka P., Bonn: Tübingen Press, 2020.

Erdem A.Ü., *Geç Tunç Çağ’da Doğu Akdeniz Ticaret Yolları*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2002

Erdem A.Ü., “Bayraklı/Smyrna Makaraları ve Ege Arkeolojisindeki Yeri”, *TÜBA-AR*(19), 2016.

Erdem M.A., *Orta Tunç Çağı’nda Yassitepe Höyüğü*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2023

Erdem M.A., Derin, Z., “İzmir-Yassitepe Höyüğü’nde Erken Tunç’da Metal Üretimi”, *MT Bilimsel Dergisi*, 25(Ocak), 2024.

Erdem, A.Ü., “Bayraklı Höyük Kazıları Işığında İzmir’in En Eski Kentinin Ekonomik Değerleri”, *Geçmişin Peşinde Bir Kent: İZMİR*, Ed. O.P. Yapucu, A.Ü. Erdem, A. Erdoğan, Ege Üniversitesi Basım Evi, İzmir, 2020.

Erdem, A.Ü., “İzmir-Bayraklı Höyük’te Bulunan Gümüş Takılara Dair İlk Gözlemler”, *Ege Arkeoloji Dergisi XXVI*, 2021.

Erdem, A.Ü. Gürgen K, Ongar, B., “Bayraklı Höyüğü Erken Tunç Çağı Tabakasına Dair İlk Bulgular”, *Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları III*, Ed. Göncü, H., Ersoy., A. Tanrıver D.S, Ege Yayınları, İstanbul, 2019.

Erdem, M.A., Derin, Z., “Yassitepe Höyük Erken Tunç Çağı Potaları” *Ege Arkeoloji Dergisi*, XXXVIII, 2022.

Erkanal, H. Şahoğlu, V., Liman Tepe (1992–), Editörle: Bingöl, O, Öztan, A, Taşkiran, H. *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 75. Yıl Armağanı. Arkeoloji Bölümü Tarihçesi ve Kazıları (1936–2011)*, *Anadolu Armağan Serisi Supplement 3, 2*, Ankara 2012

Eroğlu G., Erdem A. Ü., “İzmir-Bayraklı Höyüğü’nde Bulunan Antropomorfik Kap Parçaları ve Batı Anadolu Tunç Çağ Arkeolojisindeki Yeri”. *Anadolu Araştırmaları-Anatolian Research*, 27, 2022.

Fındık, B., Derin, Z., “Yeşilova Höyüğü Geç Neolitik Dönem Yontmataş Endüstrisi”, *Anadolu Arkeolojisinde Taş Aletler Teori/Metod/Pratik*, editör: A. Baysal, Ege Yayınları, İstanbul, 2018.

Gordh G, Headrick D, *A Dictionary Entomology*, London, Cambridge, 2011

Gökarslan, A. B., Köse, D., “Kırsaldan Kente Miras Endüstri Arkeolojisi Örnekleri: Isparta Değirmenleri”, *Kent Akademisi Dergisi*, 16(2), 2023

Grasböck, S, Horejs B., Der Fundort, Edits Grasböck, S., Bratschi, T. Horejs, B, Schwall, C. *Çukuriçi Höyük 5 Stratigraphie und Architektur der frühen Bronzezeit*, Wienne, 2023

Gürgen-Erdem, K., Erdem, A.Ü., Tanrıver, C., “Bayraklı Höyüğü (Eski Smyrna) Mö 3. Binyıl Stratigrafisine Dair Son Veriler” *İzmir Araştırmaları Dergisi*, 20, 2024

Hawkins J.D., “Tarkasnawa King of Mira: ‘Tarkondemos’, Bogazköy Sealings and Karabel.” *Anatolian Studies*, Sayı 48, 1998.

Horejs, B., B. Milic, F. Ostmann, U. Thanheiser, B. Weninger ve A. Galik, “The Aegean in the Early 7th Millennium BC: Maritime Networks and Colonization”, *Journal of World Prehistory* 28/4, 2015.

İnalçık H., Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar, İstanbul, 2008

Kalkan, H., “Ephesos-Hypaipa-Sardeis Yolu Üzerine Yeni Gözlemler ve Pers Kral Yolu”, *International Journal of Human Sciences* 11/1, 2014.

Karadaş, A., “Bornova Ovası Kıyı Sedimanlarında Palinolojik Analizler”, E. Öner (yay.) Prof. Dr. İlhan Kayan’a Armağan: 913-925. Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir, 2013

Keskin, L., “Metal working in Western Anaolian Coastal Region During the 3rd Millennium BC”, *Across. The Cyclades and Western Anatolia During the 3rd Millennium BC.*, Editörler: Şahoğlu, V – Sotirakopoulou, P. İstanbul, 2011.

Kolonkaya-Bostancı N., Derin Z., “Bornova-Yassitepe Höyüğü Erken Tunç Çağı Sürümler ve Yontmataş Endüstrisi”, *Colloquium Anatolicum*, (19), 2020.

Koparal, E. İplikçi, E., “Archaic Olive Oil Extraction Plant in Klazomenai”, *Klazomenai, Teos and Abdera Metropoles and Colony*, Proceedings of the International Symposium held at the Archaeological Museum of Abdera, 20-21 October 2001, Edits: A. Moustaka, E. Skarlatidou, M. Tzannes, Thessalonika, 2004.

Lichter C., Meric, R, Dedecik-Heybelitepe: Excavations at a Neolithic Settlement in the Torbalı Plain, M. Özdoğan, N. Başgelen ve P. Kuniholm (yay.) *The Neolithic in Turkey, New Excavations and New Research. Western Turkey*: 133-138. Archaeology and Art Publications, İstanbul, 2012.

Mamikoğlu, M. Derin, Z., “Yassitepe Höyüğü’nde Erken Tunç Çağı Dokumacılığı Işığında Deneyisel Bir Çalışma”, *Türk Arkeoloji ve Etnografya Dergisi*, 82, 2021.

Manisa K. Yerliyurt B 2018, “Batı Anadolu’da Eski Zeytinyağı İşlikleri ve Mimari Özellikleri”, *TÜBA-KED*, 17/2018.

Mehofer, M., “Metallurgy During the Late Chalcolithic and The Beginning of The Early Bronze Age in Western Anatolia”, *Western Anatolia Before Proto-Urbanisation in the 4th Millennium BC*. Proceedings of the International Symposium held at the Kunsthistorisches Museum Wien, Austria, 21-21 November, 2012, Ed. Horejs, B., Mehofer, M. Vienna, 2014.

Meriç R., *Das Hinterland von Ephesos, Archäologisch topographische Forschungen im Kaystros-Tal, Ergänzungshefte Zu Den Jahresheften Des Österreichischen Archäologischen Institutes*, Heft 12, Wien, 2009

Meriç, R, A.K, Öz, “Bademgediği Tepesi (Puranda) Near Metropolis”, *NOSTOI: Indigenous Culture, Migration and Integration in The Aegean Island and Western Anatolia during the Late Bronze and Early Iron Age*, Ed. N.C. Stampolidis, Ç. Maner, K. Kopanlas, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015.

Meriç, Recep, “Antik Dönemde Küçük Menderes Havzasının Tarihsel Coğrafyasına Genel Bir Bakış”, Ege Coğrafya Dergisi, Sayı.4, İzmir, 1998.

Miliç, B., Horejs, B. “Study from Neolithic Çukuriçi Höyük”, in B. Horejs (ed), Çukuriçi Höyük 1. *Anatolia and the Aegean from the 7th to the 3rd Millennium BC, Oriental and European Archaeology* 5, Vienna, 2017

Özkan, A., “Küçük Menderes Nehri’nin Antik Kent ve Kırsal Yerleşimler ile İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi* 171, 2018.

Özkan, A., “Kaystros Havzası’nda Antik Dönem Kırsal Yerleşim Düzeni: Dideiphyta Katoikia Örneği”, *Eski Çağ Yazıları* 12, (Ed. N. E. Akyürek Şahin, F. Onur, M. E. Yıldız), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2022.

Pullukçuoğlu Yapucu O., “Küçük Menderes Havzası’nda Kadim Üretim Araçlarından Osmanlı Fabrikalarına”, *Disiplinlerarası Yaklaşımlarla Kırsal Endüstri Mirası*, Ed. Fusun Baykal- Arife Karadağ, Ege Üniversitesi, 2023.

Pullukçuoğlu Yapucu O., “Tire ve Çevresinin Dersaadet Ekonomisindeki Rolü” 2018, *Uluslararası Küçük Menderes Araştırmaları ve Tire Tarihi Sempozyumu* 7-8 Mayıs 2018. Tire Belediyesi Kültür Yayınları No: 21 Ankara 2018.

Pullukçuoğlu Yapucu O., “XIX. Yüzyılda Batı Anadolu İpekçiliği”, Tarih Araştırmaları II Halil İnalcık Armağanı, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2001.

Sasso P. Caliendo L.P.. “The Role of Historical Agro-Industrial Buildings in the Study of Rural Territory”, *Landscape and Urban Planning*, 96/3, 2010.

Schwall, C., Brandl, M., Gluhak, T., Miliç, B., Betina L., Sorensen, L., Wolf, D. Martinez, M. Horejs, B.. “From near and far: Stone procurement and Exchange at Çukuriçi Höyük in Western Anatolia, *Journal of Lithic Studies*, 7, 2020.

Sevin N., “Antik Çağ ve Sonrasında Cıva-Zencefre Kullanımı ve Neikaia Kenti”, *Arkeolojiyle Geçen Bir Yaşam İçin Yazılar Veli Sevin’e Armağan*, Ed. Aynur Özfirat, Ege Yayınları, İstanbul, 2014

Şahoğlu V., “The Anatolian Trade Network During the Early Bronze Age” *Oxford Journal Of Archaeology*, 24(4), 2005.

Şahoğlu, V., Liman Tepe Erken Tunç Çağı Seramiğinin Ege Arkeolojisindeki Yeri ve Önemi, Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2002.

Tanrıver D.S, Erdem, A.Ü., Eski Smyrna-Bayraklı Höyüğü, *İzmir Araştırmaları Dergisi* 12, 2020.

Tütüncüler Ö., MÖ 2. Bin İzmir Bölgesi Dokuma Aletleri (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara, 1999

Tütüncüler Ö., MÖ 2. Bin Ege Bölgesi Dokuma Aletleri, Ankara (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara, 2005

Ünal, A., *Hititler Devri’nde Anadolu II*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2003

TURKEY'S POSITION ON THE RESOLUTION OF THE ARMENIA-AZERBAIJAN NAGORNO-KARABAKH CONFLICT

Prof. Seyidova Sevinc Mammad Kızı
Azerbaijan State Pedagogical University
seyidovasevinj7@gmail.com
ORCID: 0009-0003-8839-3506

Following the restoration of the independence of the Republic of Azerbaijan in 1991, the Republic of Turkey became the first state to recognize it. The relations between the two countries over the past 34 years have been shaped by bilateral cooperation, joint projects, and regional developments.

Turkey officially recognized Azerbaijan's independence on November 9, 1991, and diplomatic relations were established on January 14, 1992. Subsequently, the Embassy of the Republic of Turkey in Baku was opened in January 1992, while the Embassy of the Republic of Azerbaijan in Ankara began operations in August of the same year.

Turkey's support in the settlement of the Armenia - Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict has been of crucial importance for Azerbaijan. In the early years of Azerbaijan's independence, Turkey was the only regional power to bring the issue to the agenda of international organizations. Moreover, following the occupation of Kalbajar, Turkey was the sole regional actor to close its borders with Armenia, impose sanctions, and actively support the strengthening of the Azerbaijani Armed Forces. The bilateral relations have also been maintained through the continuity of the respective governments. Throughout this period, Turkey sought to play an active role in resolving the Karabakh conflict - both to secure its future influence in the Caucasus and to strengthen its position as a regional power by enhancing its relations with the United States, Europe, and Russia. Military cooperation between Azerbaijan and Turkey deepened significantly, with Turkey playing a pivotal role in restructuring the Azerbaijani Armed Forces in accordance with NATO standards.

Turkey's contribution to Azerbaijan's victory in the 44-day Second Karabakh (Patriotic) War, fought between September 27 and November 10, 2020, was substantial and indispensable. By urging the international community to adopt a fair stance on the Nagorno-Karabakh conflict, Turkey sought to overcome the challenges posed by double standards. Furthermore, Ankara's formal closure of its borders with Armenia demonstrated that Turkey supported Azerbaijan's position not only rhetorically, but also through tangible actions.

A comprehensive examination of these dynamics underscores the enduring significance and strategic relevance of the subject.

Keywords: Azerbaijan, Karabakh, Turkey, Armenia, Conflict, diplomatic approach

Türkiye'nin Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ sorununun çözümüne ilişkin tutumu

Prof. Seyidova Sevinc Memmed kızı

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

seyidovasevinj7@gmail.com

ORCID: 0009-0003-8839-3506

Azerbaycan Cumhuriyeti 1991 yılında bağımsızlığını ilan ettikten sonra, bu bağımsızlığı tanıyan ilk devlet Türkiye Cumhuriyeti olmuştur. Türkiye ile Azerbaycan arasındaki diplomatik ilişkiler 14 Ocak 1992'de resmen kurulmuş; Türkiye Cumhuriyeti'nin Bakü Büyükelçiliği aynı yılın Ocak ayında, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçiliği ise Ağustos 1992'de faaliyete geçmiştir.

İki ülke arasındaki ilişkilerin gelişiminde, ikili iş birlikleri, ortak projeler ve bölgesel gelişmeler belirleyici olmuş, bu çerçevede son 34 yıllık süreçte kapsamlı bir etkileşim ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin, Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ sorununa ilişkin tutumu Azerbaycan açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Nitekim Türkiye, Azerbaycan'ın bağımsızlığının ilk yıllarında bu konuyu uluslararası örgütlerde gündeme taşıyan tek bölgesel aktör olmuş; ayrıca Kelbecer'in işgalinin ardından Ermenistan ile sınırlarını kapatarak yaptırım uygulamış ve Azerbaycan ordusunun güçlendirilmesini aktif biçimde desteklemiştir.

Türkiye'nin bu süreçteki politikaları, bir yandan Kafkasya'daki gelecekteki nüfuzunu şekillendirme, diğer yandan ABD, Avrupa ve Rusya ile ilişkilerini dengeleme amacı taşımıştır. Bu dönemde askeri iş birliği derinleşmiş; Türkiye, Azerbaycan ordusunun NATO standartlarına uygun şekilde modernize edilmesinde kritik bir rol üstlenmiştir.

Özellikle 27 Eylül-10 Kasım 2020 tarihleri arasında gerçekleşen 44 günlük II. Karabağ (Vatanseverlik) Savaşı'nda Türkiye'nin desteği belirleyici nitelikte olmuştur. Ankara, uluslararası toplumu Ermenistan-Azerbaycan Dağlık Karabağ meselesinde adil bir tutum sergilemeye çağırılmış; çifte standartlardan kaynaklanan engellerin aşılması için yoğun çaba göstermiştir. Türkiye'nin saldırgan taraf olan Ermenistan ile sınırlarını kapatması, yalnızca söylemsel düzeyde değil, somut adımlar aracılığıyla da Azerbaycan'ın tezlerini desteklediğini ortaya koymuştur.

Bu hususların bütüncül biçimde incelenmesi, söz konusu konunun akademik ve siyasi önemini daha da artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Karabağ, Türkiye, Ermenistan, Çatışma, diplomatik yaklaşım

Introduction

The Nagorno-Karabakh conflict has been in the spotlight in the international political arena since the collapse of the USSR as a conflict that has challenged the territorial integrity of Azerbaijan and caused long-term ethnic and political tensions with Armenia. Turkey, consistently supporting Azerbaijan during this conflict, has framed its stance around international law, territorial integrity and peaceful resolution mechanisms.

This article examines Turkey's involvement in the Nagorno-Karabakh conflict, its diplomatic position during and after the Second Karabakh War, and its strategic interests in the conflict's resolution.

1. The establishment of the first relations between Azerbaijan and Turkey after gaining independence

Since 1988, when the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict began, Turkey has supported resolving the conflict within the framework Azerbaijan's territorial integrity. To that end, it has placed the issue on the agenda of international organizations, supported resolutions affirming Azerbaijan's territorial integrity, and closed its borders and air corridor with Armenia.

However, Turkey has pursued different tactical moves at different stages. Thus, before the collapse of the Soviet Union, Turkey regarded the issue as an internal affair of the Soviet Union initially, but sided with Azerbaijan after Armenia's occupation of Azerbaijani territory.

In 1988, the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey made a statement that the conflict was an internal affair of the USSR, but called for a peaceful resolution of the issue, and at the same time expressed its readiness to send humanitarian aid. On January 18, 1990, the Minister of Foreign Affairs of the Republic of Turkey, Mesut Yılmaz, invited the USSR Ambassador to Ankara, Albert Chernyshev, to the Ministry of Foreign Affairs and asked him for information about the events taking place in Nagorno-Karabakh and Azerbaijan. After the meeting, Mesut Yılmaz, who made a statement to the press, noted that the Turkish nation, which feels a natural affinity with the Azerbaijanis, with whom they share the same language and culture, is following these events that are taking place very recently, with particular sensitivity. Turkish officials, both in order not to harm Turkish-Russian relations and under the influence of Western allies, regarded these events as an internal affair of the USSR, but did not hesitate to express criticism over the massacre.

Turkey's policy was criticized by opposition parties, which accused the government of failing to provide sufficient support to Azerbaijan. During this period, the Turkish government did not spoil its relations with Armenia and tried to maintain its neutrality in the Nagorno-Karabakh issue. A positive opinion developed in Turkey regarding Armenia's head of state, Levon Ter-Petrosyan. According to some, supporting him would prevent the more radical Dashnaks from coming to power, and would have a positive impact on the resolution of the Nagorno-Karabakh conflict and Turkish-Armenian relations.

Armenia also asked for the opening of a corridor for the passage of international aid allocated by Turkey and for the provision of fuel oil for use in power plants. The Turkish government

wanted to make the Armenian government dependent on it with this aid and thought that in this way it would interfere in the resolution of the Nagorno-Karabakh conflict.

The electricity that Ankara would provide to Armenia was of great importance for this country. Because Armenia was facing an energy problem. However, selling electricity to it at a time when Armenia continued its attacks on Azerbaijan had a negative impact on Ankara's reputation in Azerbaijan, this damaged Turkey's standing in discussions over the distribution of Azerbaijani oil. As a consequence, Turkey cancelled its electricity purchase agreement with Armenia.

Armenia's occupation of Shusha on May 8, 1992, Lachin on May 17, and increased attacks in Nagorno-Karabakh led to fundamental changes in Turkish-Armenian relations. As a result of the increase in Armenian attacks, Ankara unwillingly became a party to the conflict. Starting from March 2, 1992, Turkey gradually forced planes flying to Armenia to land on its territory and began to conduct inspections for the presence of weapons and ammunition. In the same year, Turkey declared it would establish diplomatic relations with Armenia if Armenia withdrew from Shusha and Lachin, but this offer was rejected. (10, 84-85).

The occupation of Kalbajar on April 3, 1993 and the subsequent attack by the Armenian army on Fuzuli caused the Turkish government to take some measures. Thus, the Turkish government closed the air route it had allocated for aid to Armenia and completely stopped flights to this country. Turkey called a meeting of the five permanent and other members of the UN Security Council regarding the Armenian attacks, prepared a draft text condemning the Armenian attacks and submitted it to the Security Council (5, 75-76).

On April 3, 1993, Turkey closed the border gates with Armenia. Turgut Ozal, who visited Azerbaijan on April 13-14, 1993, discussed the latest situation in Nagorno-Karabakh and bilateral relations in a meeting with officials. On the eve of the visit, a draft agreement on joint cooperation in the field of defense was prepared between Turkey and Azerbaijan, and this document was expected to be signed. However, during the visit, rather than signing the defense cooperation document, a military education cooperation agreement was signed. According to Turgut Ozal, it is impossible to resolve the conflict by force by concluding military alliances. Such a situation could expand the area of the conflict, other states could join it, and even cause major disasters in the Near and Middle East. Turkey favored resolving the conflict under the auspices of the CSCE Minsk Conference. During this period, Azerbaijan itself did not turn to Turkey for military support. Turkey did not wish to become party to the conflict by signing a military agreement with Azerbaijan while Azerbaijan was at war. Because, firstly, in this case, Turkey provide military support to Azerbaijan, which was under attack. Secondly, Turkey believed that military intervention might lead to war with Russia. Thirdly, since the time of Mustafa Kemal Atatürk, Turkey has not used force as long as it was not directly attacked by armed forces. Fourth, Turkey was a member of NATO and therefore had to consult with NATO on military matters. In this regard, NATO member states opposed Turkey's military activity. Fifth, Turkey was sanctioned after its military intervention in Cyprus in 1974. Therefore, it did not want to be subject to new sanctions at a time when it was just beginning to recover from sanctions. As a result, Turkey's military intervention could have damaged Ankara's relations

with Moscow, Brussels, and Washington, leaving it isolated. In 1997, Levon Ter-Petrosyan and representatives of the Armenian diaspora in Armenia had serious disagreements regarding the resolution of the Nagorno-Karabakh conflict. L.T. Petrosyan argued that a phased resolution of the conflict was the most appropriate option (9,221-222).

Therefore, the Nagorno-Karabakh conflict is an obstacle to Armenia's economic development and hinders the development of international relations, especially with neighboring states. In an article he wrote in 1997, he noted that if the conflict is not resolved within 1-2 years, Armenia will weaken over time and will work to achieve the proposals that they reject today. The Armenian Federative Revolutionary Party ("Dashnaktsutyun"), led by other parties supported by the Armenian diaspora, demanded the resignation of L.T. Petrosyan for accepting and defending this option for resolving the conflict, and as a result, he was forced to resign from his post.

In the presidential elections held in Armenia on March 30, 1998, Robert Kocharyan, an Armenian from Nagorno-Karabakh, was elected the second president of Armenia. From the day he came to power, he began to implement a tougher policy towards Turkey and Azerbaijan (9,222). R. Kocharyan argued that the solution to the Nagorno-Karabakh issue would be based only on the "right to self-determination" of the Armenians living here, international recognition, ensuring the protection of their borders, and a phased solution to the conflict, in which the regions surrounding Nagorno-Karabakh would be liberated from occupation, transport lines between Azerbaijan - Armenia and Turkey - Armenia would be opened, and then discussions would continue towards resolving the final status of Nagorno-Karabakh (9,222)

Even after being elected president, he stated for some time that it was right for Azerbaijan to meet and hold discussions with the Armenians of Nagorno-Karabakh, not with Armenia, to resolve the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict.

R. Kocharyan's election as president paved the way for Armenia's policy towards Azerbaijan and Turkey to become even more rigid, and in return, Azerbaijan and Turkey's positions on the Armenia issue to become even more united. In addition, as a result of Kocharyan's foreign policy, the solution to the Nagorno-Karabakh conflict became even more complicated, and the possibility of opening the Turkey-Armenia borders was postponed.

On April 12, 1995, the Prime Minister of the Republic of Turkey Tansu Çiller visited Azerbaijan before her visit to Washington. During the visit, Azerbaijan's position on the issue of opening the Turkish-Armenian borders was discussed. Turkey wanted to prevent B. Clinton from using the word "genocide" by opening the air route with Armenia on the eve of the 80th anniversary of the 1915 events, that is, before April 24. Allegedly, on the 80th anniversary of the 1915 events, B. Clinton should have used the phrase "there was a genocide against Armenians in history" instead of blaming the Republic of Turkey. Before April 24, 1995, by Turkey's decision, the H-50 air corridor was opened for Armenia. In making this decision, Turkey expected L.T. Petrosyan to promise not to carry out propaganda against Turkey in the international community regarding the events of 1915 and not to oppose Turkey's representation in the peacekeeping forces to be deployed in Nagorno-Karabakh. Heydar Aliyev criticized

Turkey's opening of the air corridor with Armenia during this period and stated that the opening of these borders would not "soften" Armenia, as Turkish politicians put it. Heydar Aliyev noted that this corridor was opened without consultation with Azerbaijan. Prime Minister Mesut Yilmaz, who held a press conference at the end of his visit to Azerbaijan on April 14-15, 1996, also noted that Turkey opened the H-50 corridor in the hope that Armenia's position would soften, but that Armenia's position had not changed. Although the air corridor between Turkey and Armenia was opened, the land borders were not opened due to Azerbaijan's opposition to this (7, Heydər Əliyevin Azərbaycan-Türkiyə sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra Türkiyənin Baş naziri Məsud Yılmazla birgə mətbuat konfransında bəyanatı. /Prezident sarayı, 14.04.1996, s. 178/ - http://files.preslib.az/projects/toplu/v2/f3_6.pdf).

2. Turkey's diplomatic position regarding the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict in the 2000s

During these years, Azerbaijan pursued a more active and comprehensive policy to present its perspective on Nagorno-Karabakh to the international community. In May and July 2001, the Azerbaijani Parliament's relations with the Turkish Parliament became closer. In May, a delegation of the Turkish Parliament, which arrived in Azerbaijan, stated in a meeting with the Speaker of the Parliament that Turkey supported Azerbaijan's just position and would do its utmost to resolve the issue. The delegation of the National Assembly of the Republic of Azerbaijan visited the Republic of Turkey on July 9-14 and held meetings with the President of the Republic of Turkey Ahmet Necdet Sezer, the Prime Minister of the Republic of Turkey Bülent Ecevit, the Speaker of the Grand National Assembly Ömer İzgi, and the 9th President of the Republic of Turkey Süleyman Demirel (1, International Relations Department. Visits and Meetings of the Chairman. January 9-November 24, 2001, v. 119-176)

In 2002, Azerbaijan's relations with the Republic of Turkey expanded further. The visit of the delegation led by the Speaker of the Grand National Assembly of Turkey Ömer İzgi to Azerbaijan on February 7-10, which supported Azerbaijan in the settlement of the Nagorno-Karabakh conflict, was an example of this. During the visit, the grave consequences of the conflict, the unbearable living conditions of refugees in refugee camps in Azerbaijan, as well as Armenia's disregard for decisions and resolutions issued by international organizations were discussed (1, International Relations Department. Chairman's Meetings, January 17 - May 24, 2002, v. 121-126).

Groups in Turkey favoring border opening consistently kept this issue on the agenda in relations with Western countries. It should also be noted that the issue was re-emerged as the AKP, which came to power in 2002, activated the issue of EU membership in Turkey's foreign policy.

Prime Minister Recep Tayyip Erdogan, who visited Azerbaijan on January 7, 2003, stated that Turkey would continue its previous policy on the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict. President Ilham Aliyev has implemented offensive diplomacy in Azerbaijan's foreign policy and, within this framework, on the one hand, brought the occupation of Nagorno-Karabakh to the agenda of international organizations, and on the other hand, worked to strengthen the Azerbaijani armed forces. Azerbaijan continued to receive Turkish support in

multiple spheres; in the 2008 UN General Assembly vote, Turkey affirmed Azerbaijan's territorial integrity. President of the Republic of Turkey Recep Tayyip Erdogan has continued his policy of not opening the borders with Armenia as long as the solution desired by Azerbaijan in the Nagorno-Karabakh conflict is not accepted. On the other hand, Turkish political figures have demanded an acceleration of the resolution of the Nagorno-Karabakh conflict in their meetings with the leaders of foreign countries, especially the co-chairing states of the Minsk Group (the United States, the Russian Federation and France). As a result of secret meetings of diplomats of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Turkey that began in June 2007, a "road map" for the normalization of Turkish-Armenian relations was announced one day before April 24, 2009. The aim was to prevent US President Barack Obama from using the term "genocide" on April 24. The "road map" announced for the normalization of Turkish-Armenian relations did not include the "Nagorno-Karabakh" condition. While these discussions were ongoing, the Azerbaijani press claimed that Turkey had eliminated the Nagorno-Karabakh condition in order to normalize relations with Armenia (11;6). This claim seriously worried the Azerbaijani state and caused artificial tension between the two states. In order to eliminate this tension and clarify what had happened in Turkish-Armenian relations, Prime Minister R.T. Erdogan arrived in Azerbaijan on May 13, 2009, along with five government ministers. In his speech at the National Assembly (Milli Majlis) of the Republic of Azerbaijan, R.T. Erdogan stated that "the Turkish-Armenian borders will not be opened until the occupation of Nagorno-Karabakh is ended."

As can be seen, two different positions prevailed within the Turkish state on the issue of Nagorno-Karabakh and the Turkish-Armenian border. During the election campaign, Barack Obama promised in writing to Armenian diaspora organizations in the United States that he would describe the events of 1915 as a "genocide." Despite this statement, on August 31, 2009, two protocols were initialed between the parties on the normalization of Turkish-Armenian relations in Bern, Switzerland. The protocols were signed on October 10 in Switzerland by Turkish Foreign Minister Ahmet Davutoglu and Armenian Foreign Minister Eduard Nalbandian. The day before the signing of the protocols, on October 9, 2009, President Ilham Aliyev gave an interview to Azerbaijan Television (AzTV) stating, "The borders were closed after the occupation of Kalbajar. They should be opened only after the liberation of Kalbajar," thus officially expressing Azerbaijan's position (3, *Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Moldovaya səfəri: Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsi*. /9 oktyabr 2009-cu il, s.186-189/ <http://files.preslib.az/site/ialiyev/2009.pdf>). While two of Turkey's three conditions (the events of 1915 and the Treaty of Kars) were indirectly addressed in the protocols, the lack of a specific provision regarding Nagorno-Karabakh increased the discussions. Turkish Foreign Minister Ahmet Davutoglu presented the protocols to the Foreign Relations Commission of the Turkish Grand National Assembly (TBMM) on October 21. The Turkish side insisted that it would not bring the protocols before the Assembly as long as there was no progress in the Karabakh conflict. The protocols were not even discussed in the commission.

The process of approving the protocols in Armenia caused a new crisis between the two countries. Thus, on November 17, 2009, the President of Armenia sent the protocols to the

Constitutional Court. On January 12, the court announced that the protocols were constitutional. However, the good atmosphere created by this decision, which was positively received in the international community, did not last long, and on January 18, the court announced the text of its decision, which led to a new crisis between Ankara and Yerevan. Thus, although the text of the court decision confirmed that the protocols were constitutional, Article 5 of the decision signed two protocols between Turkey and Armenia: the first, “the Protocol on the Establishment of Diplomatic Relations between the Republic of Armenia and the Republic of Turkey,” and the second, “the Protocol on the Development between the Republic of Armenia and the Republic of Turkey.”

The documents also included a schedule of preparatory tasks to be completed beforehand. It was also emphasized that the Turkish-Armenian protocols may contradict the preamble to the Armenian Constitution and Article 11 of the Armenian Declaration of Independence. The court, referring to the domestic laws of this country, noted that Armenia maintains territorial and genocide claims against Turkey and does not renounce these claims. In a survey conducted in 2013, 28% of those who saw Azerbaijan as Turkey's closest friend, and in 2015, 37.5% did so. In this survey, when asked "Which countries do you think Turkey should act with when implementing its foreign policy?", 12.4% of respondents in 2013 and 18.7% in 2015 answered "Azerbaijan" (8,15).

Azerbaijan's strong protests, Armenia's continued claims against Turkey, the decline in the influence of groups advocating the opening of borders within Turkey, the deterioration of Turkey's relations with Western countries, and the increase in the influence of nationalist-conservative voters have had a negative impact on Turkey-Armenia relations, while they have had a positive impact on Turkey-Azerbaijan relations. The fact that Armenian terrorist organizations committed genocide against the civilian population in Anatolia in cooperation with the occupying states in the late 19th and early 20th centuries also caused the Turkish people to take a different position against Armenia.

In 2009, there were different approaches to the impact of the Turkey-Armenia protocols on Azerbaijan-Turkey relations. However, the experience of the "protocol crisis" had a positive impact on Azerbaijan-Turkey relations in several ways: first, Turkey created an opportunity for Azerbaijan's strategic value to be brought back to the agenda; second, Turkey and the world once again understood Azerbaijan's firm position on the liberation of Nagorno-Karabakh from occupation; third, gaps and weak points in Azerbaijan-Turkey relations were eliminated.

Issues such as the development of relations and the establishment of a strategic cooperation council were also discussed during the talks of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev with President Abdullah Gul and Prime Minister Recep Tayyip Erdogan during his visit to Turkey on September 16, 2010. At the end of the visit, a declaration on the establishment of a strategic cooperation council between Azerbaijan and Turkey was signed (4, <https://president.az/articles/733>).

After that, relations deepened further. During President Ilham Aliyev's visit to Turkey on October 25, 2011, the first meeting of the Turkey-Azerbaijan High-Level Strategic Cooperation

Council was held, and documents were signed providing for cooperation in various fields. Mutual relations continued in subsequent years. Meetings of the heads of state and official representatives of both countries took place during various international events in Baku.

On April 24-25, 2018, President Ilham Aliyev attended the seventh meeting of the Azerbaijan-Turkey High-Level Strategic Cooperation Council. (2, Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının VII iclasında İlham Əliyevin nitqi. <https://president.az/az/articles/view/28444>). President I. Aliyev said in his speech: “We have always been by each other’s side. It is the same today and will be the same tomorrow. Turkey has always supported Azerbaijan’s just position and has always been with us in the early resolution of the Armenia-Azerbaijan, Nagorno-Karabakh conflict. We, in turn, are by Turkey’s side on all issues” (2, Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının VII iclasında İlham Əliyevin nitqi. <https://president.az/az/articles/view/28444>).

3. Turkey’s role in the Second Karabakh War

During the Second Karabakh War (Homeland War), which began on September 27, 2020 and ended on November 10, 2020, Turkey provided strong political, diplomatic and information support to Azerbaijan. President Recep Tayyip Erdogan and other high-ranking Turkish officials regularly expressed their support for the territorial integrity of Azerbaijan.

During the war, Turkey:

1. Defended Azerbaijan’s legitimate position in international forums;
2. Condemned Armenia's aggressive policy;
3. Became an important partner in the modernization of the Azerbaijani army and in military cooperation;
4. Supported Azerbaijan in the propaganda and information war.

Turkey's support during this period was high not only at the official level, but also at the public and cultural level - the Turkish people provided strong support to Azerbaijan in social media and mass media.

Conclusion

Turkey's position in the resolution of the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict has always supported the territorial integrity and sovereignty of Azerbaijan, based on justice and international law. This policy was formed for both historical and geopolitical reasons and was further strengthened after the 2020 Patriotic War.

After the war, Turkey proposed the creation of new cooperation formats in the South Caucasus (3+3 format: Azerbaijan, Armenia, Georgia + Turkey, Iran, Russia). R.T. Erdogan has repeatedly stated that if Armenia wants peace and cooperation in the region, it must normalize its relations with Azerbaijan and abandon its territorial claims.

Turkey also officially reinforced its alliance with Azerbaijan through the Shusha Declaration (2021).

Turkey's position in the South Caucasus has been significantly strengthened during this period. First of all, Turkey acts as a strategic partner and brotherly state of Azerbaijan, and the process of normalizing relations with Armenia is mainly conditioned by Armenia's improvement of relations with Azerbaijan. It pays special attention to projects such as the integration of the Turkic World in the region and the Zangezur corridor.

In modern times, relations between the Republic of Azerbaijan and the Republic of Turkey are developing very successfully in political, economic-trade, humanitarian, military, etc. fields. Regular mutual visits of the leaders of the two states play a significant role in the development of cooperation between our countries in all areas and give positive results.

References

1. Azərbaycan Cumhuriyeti Milli Meclisi Arşivi (Archive of the National Assembly of the Republic of Azerbaijan)
2. Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının VII iclasında İlham Əliyevin nitqi. <https://president.az/az/articles/view/28444> (Speech by Ilham Aliyev at the 7th meeting of the Azerbaijan-Turkey High-Level Strategic Cooperation Council. <https://president.az/az/articles/view/28444>)
3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Moldovaya səfəri: Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsi./9 oktyabr 2009-cu il, s.186-189/ <http://files.preslib.az/site/ialiyev/2009.pdf> (Visit of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev to Moldova: Interview of President Ilham Aliyev to Azerbaijan Television./October 9, 2009, pp.186-189/ <http://files.preslib.az/site/ialiyev/2009.pdf>)
4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyəyə işgüzar səfəri. <https://president.az/articles/733> (Business visit of the President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev to Turkey. <https://president.az/articles/733>)
5. Abdolvahap Kara Turgut Özal ve Türk dünyası Türkiye-Türk cumhuriyetleri ilişkileri 1983-1993. IQ Kültür Sanat Yayıncılık: Ekim 2012 / İstanbul. s.75-76, 270s. (Abdolvahap Kara Turgut Özal and the Turkish world Turkey-Turkish republics relations 1983-1993. IQ Kültür Sanat Yayıncılık: October 2012 / Istanbul. pp.75-76, 270p.)
6. Cengiz Candar. Kafkasya "Yol haritası"; Avrupa'ya "Kestirme yol"... // "Hürriyet", 23.04.2009 (Cengiz Candar. Caucasus "Roadmap"; "Shortcut" to Europe... // "Hürriyet", 23.04.2009)
7. Heydər Əliyevin Azərbaycan-Türkiyə sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra Türkiyənin Baş naziri Məsud Yılmazla birgə mətbuat konfransında bəyanatı. /Prezident sarayı, 14.04.1996, s. 178/ - http://files.preslib.az/projects/toplu/v2/f3_6.pdf. (Heydar Aliyev's statement at a joint press conference with Turkish Prime Minister Mesut Yılmaz after the

signing ceremony of the Azerbaijani-Turkish documents. /Presidential Palace, 14.04.1996, p. 178/ - http://files.preslib.az/projects/toplu/v2/f3_6.pdf).

8. Kadir Has Üniversitesi Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması Kantitatif Araştırma Raporu 27 Mayıs 2015 | İstanbul <https://www.khas.edu.tr/wp-content/uploads/2024/10/tdpkaa-2015.pdf> s.15 (Kadir Has University Turkish Foreign Policy Public Perceptions Research Quantitative Research Report 27 May 2015 | Istanbul <https://www.khas.edu.tr/wp-content/uploads/2024/10/tdpkaa-2015.pdf> p.15)

9. Seyidova Sevinc. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsində beynəlxalq təşkilatların iştirakı. (1991-2005-ci illər). Bakı: "Elm və Təhsil", 2021. 410 s. (Seyidova Sevinj. Participation of international organizations in the settlement of the Armenia-Azerbaijan Nagorno-Karabakh conflict. (1991-2005). Baku: "Science and Education", 2021. 410 p.)

10. Suha Bolukbasi. Azerbaijan: A Political History. I.B. Tauris, 2011, p. 292

11. Türkiye Ermenistan'la Yol haritasını belirledi. // "Yeni Şafak", 23.04.2009 (Turkey determined the road map with Armenia. // "Yeni Şafak", 23.04.2009)

ANCIENT TRADE ROUTES AND CULTURAL EXCHANGE IN ASIA

Assoc. Prof. Dr. Hiroshi Tanaka, Prof. Dr. Priya Raghavan, Lec. Nguyen Van Long
Tokyo University of Foreign Studies, Japan

Abstract

This study examines ancient trade routes across Asia and their crucial role in facilitating cultural exchange among diverse societies. Focusing on the Silk Road and Maritime trade routes, the research explores how trade catalyzed the spread of goods, ideas, technologies, and religions. Using archaeological evidence and historical documentation, the paper analyzes the complex interactions between East Asian, South Asian, Central Asian, and Middle Eastern cultures from antiquity through the medieval period. Findings highlight the reciprocal influences in art, language, and customs, emphasizing Asia's interconnectedness in shaping global civilizations. This integrative approach underscores the importance of trade networks in fostering intercultural dialogue and coexistence, providing insights relevant to contemporary globalization studies.

Keywords: ancient trade, cultural exchange, Silk Road, Asia, globalization

IMPACT OF COLONIALISM ON SOUTHEAST ASIAN POLITICAL STRUCTURES

Assoc. Prof. Dr. Aisha Rahman, Prof. Dr. Somchai Chaipayorn, Dr. David Chen
National University of Singapore, Singapore

Abstract

This research investigates the long-term effects of colonialism on the political frameworks of Southeast Asian countries. Through a comparative analysis of colonial administrative policies and post-colonial governance, the study reveals nuanced shifts in power dynamics, institutional development, and political identity formation. Employing archival research and political theory, the paper discusses how colonial legacies continue to influence contemporary political corruption, decentralization, and democratization processes across the region. The study also highlights local resistance movements and adaptation mechanisms employed by indigenous populations. The implications of these historical processes are relevant for understanding present-day political challenges and reform efforts in Southeast Asia.

Keywords: colonialism, Southeast Asia, political structures, governance, post-colonialism

RELIGIOUS TRANSFORMATIONS IN THE MIDDLE EAST FROM 7TH TO 15TH CENTURY

Prof. Dr. Leila Al-Mansouri, Assoc. Prof. Dr. Farhad Rezai, Lec. Omar Khalid
American University of Beirut, Lebanon

Abstract

This study explores the major religious transformations in the Middle East during the formative period from the 7th to the 15th century CE. Focusing on the rise and spread of Islam alongside interactions with existing Christian, Jewish, and Zoroastrian communities, the paper details the dynamic religious landscape. Through historical texts, archaeological data, and theological discourse, it examines the political, social, and cultural implications of religious shifts. The influence of religious institutions on state legitimacy, jurisprudence, and interfaith relations are discussed in depth. The paper contributes to understanding the complex religious heritage of the Middle East and its enduring impact on contemporary religious identities.

Keywords: Middle East, religious transformation, Islam, interfaith relations, medieval history

HISTORY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY IN EAST ASIA

Prof. Dr. Min-Joon Park, Assoc. Prof. Dr. Ananya Gupta, Dr. Chen Wei
Seoul National University, South Korea

Abstract

This article reviews the historical development of science and technology in East Asia, highlighting key innovations in China, Korea, and Japan across centuries. The research traces technological breakthroughs such as papermaking, printing, and metallurgy, emphasizing their diffusion and adaptation within and beyond the region. Using primary historical documents and recent archaeological discoveries, the study delineates the region's contributions to global scientific progress. Additionally, it explores the social and cultural contexts that fostered such advancements. The paper sheds light on East Asia's significant role in shaping the history of science, challenging Eurocentric narratives.

Keywords: history of science, technology, East Asia, innovation, cultural diffusion

REVOLUTIONARY MOVEMENTS IN MODERN CENTRAL ASIA

Assoc. Prof. Dr. Marat Akhmetov, Prof. Dr. Dilshod Rasulov, Lec. Gulnara Abdiyeva
Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan

Abstract

This study investigates revolutionary movements in Central Asia during the 19th and 20th centuries, focusing on causes, key actors, and outcomes. It analyzes socio-political upheavals triggered by imperial, communist, and nationalist ideologies affecting Kazakhstan, Uzbekistan, and neighboring states. The paper uses archival research and oral histories to explore how revolutionary ideas spread among nomadic and urban populations, linking local struggles to global political trends. Additionally, the effect of these movements on modern state formation and identity in Central Asia is examined. The findings provide a nuanced understanding of political transformations in a historically complex region.

Keywords: Central Asia, revolution, political movements, nationalism, state formation

ART AND ARCHITECTURE IN THE OTTOMAN EMPIRE

Prof. Dr. Leyla Hassan, Dr. Samir Al-Khalifa

American University of Beirut, Lebanon

Abstract

Focusing on the Ottoman Empire from the 14th to the 19th centuries, this article explores artistic and architectural achievements as expressions of imperial ideology and cultural diversity. The study highlights architectural marvels such as mosques, palaces, and public buildings, while examining stylistic developments influenced by Byzantine, Islamic, and European traditions. Furthermore, it analyzes how art and architecture functioned as tools of political legitimacy and social cohesion. Combining art historical analysis with cultural studies, the paper offers insights into the empire's aesthetic legacy and ongoing influence on regional identity.

Keywords: Ottoman Empire, art, architecture, cultural identity, imperial ideology

ENVIRONMENTAL HISTORY AND AGRICULTURAL PRACTICES IN ANCIENT CHINA

Prof. Dr. Li Na, Assoc. Prof. Dr. Takeshi Sato, Lec. Tran Thi Hoa
Peking University, China

Abstract

This research examines the environmental history of ancient China through the lens of agricultural practices spanning millennia. Utilizing archaeological records, ancient texts, and paleo-environmental data, it reconstructs farming methods such as rice cultivation, terrace farming, and irrigation techniques. The study investigates the relationship between agricultural intensification and ecological changes, including deforestation and soil management. It also explores how agricultural innovation influenced social organization and state formation. The paper underscores the importance of sustainable practices in historical contexts, contributing to contemporary environmental discourse.

Keywords: environmental history, agriculture, ancient China, sustainability, ecological change

ANCIENT CIVILIZATIONS AND THEIR ECONOMIC, SOCIAL, AND POLITICAL STRUCTURES

Assoc. Prof. Dr. Khalid Al-Mansouri

Lec. Ahmed Rezaei

University of Mohamed Boudiaf of M'sila – Algeria

Abstract

This study explores the economic, social, and political structures of ancient civilizations in the Middle East region. It examines how economic practices such as trade and agriculture supported the growth and sustainability of these civilizations. The social hierarchies are analyzed with attention to class stratification, gender roles, and religious institutions that influenced daily life. Politically, the study investigates governance systems, including monarchies and theocratic leadership, highlighting their role in maintaining social order and expanding territorial control. The research methodology is based on archaeological evidence, ancient texts, and comparative historical analysis, providing a comprehensive overview of how these structures interrelated to shape early societies. Findings suggest that economic stability was central to the development of complex political institutions, and social structures were deeply embedded in cultural beliefs, indicating a holistic approach to understanding ancient civilizations' dynamics. This work contributes to the broader understanding of historical processes that influenced the evolution of contemporary Middle Eastern societies. Insights from this research offer valuable lessons on the evolution of governance, economy, and social organization that can inform modern policy and cultural preservation efforts. Ultimately, the study underscores the importance of integrated systems in the success and longevity of early civilizations in the Middle East.

Keywords: ancient civilizations, economic structures, social hierarchies, political governance

OTTOMAN EMPIRE: SOCIAL HIERARCHIES, GOVERNANCE, AND CULTURAL TRANSFORMATIONS

Dr. Nour Al-Farouq

Lec. Fatima Al-Hadid

University of Mohamed Boudiaf of M'sila - Algeria

Abstract

This paper investigates the complex social hierarchies and governance systems of the Ottoman Empire, a pivotal Islamic empire spanning centuries. By analyzing historical documents and scholarly interpretations, the study outlines the stratified social classes, from the ruling elite to the common populace, and their respective roles and privileges. Governance is analyzed through the lens of administrative structure, legal frameworks, and the integration of various ethnic and religious groups into the imperial system. Cultural transformations are reviewed, focusing on artistic expressions, religious pluralism, and the impact of external influences on Ottoman society. Methodologically, archival research and historiographical review are employed to understand the interplay between governance and culture. The findings reveal a dynamic system that balanced central authority with local autonomy, fostering both stability and cultural synthesis. These results provide a nuanced understanding of how social and political complexity allowed the Ottoman Empire to thrive and adapt over centuries. The paper concludes with reflections on the empire's legacy in shaping modern Middle Eastern identities and state structures.

Keywords: Ottoman Empire, social hierarchy, governance, cultural transformation

HISTORY OF ISLAMIC SCIENCE, TECHNOLOGY, AND KNOWLEDGE TRANSMISSION ACROSS REGIONS

Prof. Dr. Omar Al-Khalifa

Assoc. Prof. Dr. Rania Saeed

Institute of Islamic Studies, University of Riyadh, Saudi Arabia

Abstract

This research traces the development and spread of Islamic science and technology from the medieval period to modern times. It focuses on how Islamic scholars synthesized knowledge from various cultures, advancing fields such as astronomy, medicine, mathematics, and engineering. The study highlights knowledge transmission pathways, including trade routes, academic institutions, and translation movements across the Middle East, North Africa, and beyond. Utilizing historical manuscripts, archaeological data, and scientific treatises, the paper demonstrates how these contributions laid foundational elements for the European Renaissance and the global dissemination of scientific thought. The investigation outlines the intellectual environment that fostered interdisciplinary collaboration and innovation. Additionally, challenges faced by Islamic scientific heritage in the modern era are analyzed, emphasizing preservation and revitalization efforts. The paper argues for a reappraisal of Islamic scientific history's role in global knowledge production and its relevance to contemporary scientific and educational policy in the Muslim world.

Keywords: Islamic science, technology, knowledge transmission, medieval scholarship

**MODERN MIDDLE EAST POLITICAL HISTORY: NATION BUILDING,
CONFLICTS, AND INTERNATIONAL RELATIONS**

Dr. Layla Abou-Taleb
Assoc. Prof. Dr. Tariq Al-Zahra
Lec. Samira Al-Basri

Department of Political Science, Cairo University, Egypt

Abstract

This comprehensive study covers the turbulent political history of the modern Middle East, emphasizing nation building, key conflicts, and evolving international relations. Beginning with the dissolution of the Ottoman Empire and the subsequent colonial mandates, the paper examines how newly drawn borders and imposed governance structures sowed seeds of ongoing political strife. It reviews seminal conflicts including Arab-Israeli wars, civil wars, and regional power struggles, integrating geopolitical analysis with socio-cultural factors. The role of external powers and global institutions in shaping outcomes is critically assessed alongside regional responses and nationalist movements. The methodology combines archival research, interviews with political experts, and policy analysis. The study concludes by highlighting emerging trends such as political reform attempts, transnational alliances, and the quest for sustainable peace. It underscores the importance of understanding historical context to navigate current complexities and foster resilient governance in the Middle East's future.

Keywords: Middle East politics, nation building, conflicts, international relations

TRADE ROUTES, CULTURAL EXCHANGES, AND THE SPREAD OF IDEAS IN HISTORICAL CONTEXTS

Prof. Dr. Salma Shalabi

Lec. Mohammad Al-Saadi

Department of History and Archeology, University of Beirut, Lebanon

Abstract

This paper explores the role of historic trade routes in facilitating cultural exchanges and the spread of ideas across the Middle East and adjoining regions. Focusing on routes such as the Silk Road and the Incense Route, the study traces how commodities, religions, technologies, and philosophies traveled, influencing diverse societies. Employing archaeological findings, ancient texts, and ethnographic studies, the paper illustrates the networks of interaction among merchants, pilgrims, and scholars. It emphasizes multicultural impacts on urban development, artistic traditions, and language evolution. The research highlights how these interconnections enabled societies to adapt and innovate while preserving distinct identities. Attention is given to the role of trade in fostering economic prosperity and political alliances. The conclusions draw lessons on globalization's historical precedents and the enduring value of intercultural dialogue for contemporary international relations.

Keywords: trade routes, cultural exchange, idea diffusion, Silk Road

HISTORY OF WOMEN IN THE ARAB WORLD: SOCIAL ROLES, RIGHTS, AND HISTORICAL NARRATIVES

Assoc. Prof. Dr. Dina Al-Mahdi

Dr. Leila Kanaan

Women's Studies Center, Lebanese University, Lebanon

Abstract

This study examines the historical roles and rights of women in the Arab world, focusing on social, legal, and cultural narratives that have shaped their status. Tracing from pre-Islamic times to the present, the paper analyzes shifts in women's participation in family, economy, and politics. Using primary sources such as legal texts, literature, and oral histories, the research explores how women navigated societal expectations and restrictions. It highlights key movements and figures advocating for women's education and empowerment during the 20th and 21st centuries. The study also interrogates contemporary debates about gender roles and citizenship rights amid social and political changes. Implications for gender policy, education reform, and historical understanding are discussed, stressing the importance of recognizing diverse women's experiences in forming inclusive Arab histories and future development.

Keywords: women history, Arab world, gender roles, women's rights

COLONIALISM AND POST-COLONIAL TRANSFORMATIONS IN MIDDLE EASTERN SOCIETIES

Prof. Dr. Hana Al-Mutairi

Lec. Fadi Al-Karim

Affiliation: Department of Sociology, Kuwait University, Kuwait

Abstract

This paper provides a nuanced analysis of colonial and post-colonial transformations in Middle Eastern societies, focusing on political, social, and economic dimensions. It examines colonial rule's impacts on governance structures, land ownership, and social stratification, followed by the challenges faced during independence movements and nation building. Drawing from archival records, nationalist literature, and socioeconomic data, the study discusses how colonial legacies continue to influence contemporary state policies and identity politics. The research highlights post-colonial responses including modernization efforts, cultural revivalism, and resistance movements. Case studies illustrate varied national experiences and the complexity of post-colonial transitions. The conclusions emphasize the importance of historical awareness for addressing ongoing socio-political issues and promoting equitable development in the region.

Keywords: colonialism, post-colonialism, Middle East, social transformation

HISTORICAL ARCHITECTURE AND URBAN DEVELOPMENT IN MIDDLE EASTERN CITIES

Prof. Dr. Yasmin Al-Hussein

Department of Architecture and Urban Planning, University of Amman- Amman

Abstract

This research explores the evolution of historical architecture and urban development within Middle Eastern cities, tracing influences from ancient civilizations through Islamic empires to modern urbanization. The study evaluates architectural styles, construction techniques, and urban planning principles that reflect cultural, religious, and political contexts. Utilizing field surveys, historical maps, and archival photographs, the paper documents how cities such as Damascus, Cairo, and Jerusalem have preserved and adapted their heritage amid expansion and modernization pressures. Themes of conservation, adaptive reuse, and public space design are also examined. The paper argues for sustainable approaches balancing heritage preservation with urban growth needs, highlighting the significance of architectural history in shaping cultural identity. Recommendations are offered to policymakers and urban planners for integrating historical assets into contemporary cityscapes, promoting cultural tourism and community engagement.

Keywords: historical architecture, urban development, Middle Eastern cities, heritage conservation

MILITARY STRATEGIES, CONFLICTS, AND WARFARE IN MIDDLE EASTERN HISTORY

Prof. Dr. Samah Al-Saleh
Lec. Nabil Al-Ahmad

Department of Military History, University of Beirut, Lebanon

Abstract

This paper investigates the military strategies and warfare tactics that have shaped Middle Eastern history, analyzing key conflicts from ancient times to the modern era. It examines the role of geography, technology, and political objectives in influencing battle outcomes and conflict dynamics. Drawing on military chronicles, strategic treatises, and battlefield archaeology, the study highlights the evolution of combat techniques, weaponry, and leadership across different periods and empires. Particular attention is paid to the balance between defensive strategies and offensive campaigns in diverse terrains. The research also explores the socio-political consequences of warfare on state formation, border definitions, and regional stability. Case studies include the Crusades, Ottoman campaigns, and contemporary conflicts. The findings contribute to a deeper understanding of the region's military heritage and its ongoing impact on current security challenges.

Keywords: military history, warfare, Middle East, conflict strategies